

Diagnoza

podstawowych uwarunkowań rozwojowych
dla Miasta i Gminy **Międzyzdroje**

Międzyzdroje 2021

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
Centrum Szkoleniowe w Szczecinie
Zespół ds. Doradztwa i Rozwoju

Dokument opracowano w składzie:

mgr Robert Żarkowski

dr Agnieszka Malkowska Uniwersytet Szczeciński

dr Arkadiusz Malkowski Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Grzegorz Roman

Robert Żarkowski

we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Międzyzdroje

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Informacje ogólne	5
1.1. Położenie geograficzne	5
1.2. Uwarunkowania komunikacyjne	7
II. Potencjał przyrodniczy i zagospodarowanie przestrzenne	9
III. Demografia	26
IV. Gospodarka	34
V. Infrastruktura i nieruchomości	49
VI. Ochrona zdrowia, polityka społeczna i bezpieczeństwo	58
6.1. Ochrona zdrowia	58
6.2. Pomoc społeczna	60
6.3. Bezpieczeństwo	63
VII. Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe	66
VIII. Kapitał społeczny	72
IX. Stan finansów samorządowych	77
9.1. Wstęp	77
9.2. Baza podatkowa Gminy Międzyzdroje	78
9.3. Dochody budżetu	85
9.4. Wydatki budżetu	90
X. Analiza SWOT	96
Podsumowanie	98

Wprowadzenie

Diagnoza stanu Gminy Międzyzdroje jest syntetycznym, eksperckim spojrzeniem na sytuację, w której znajduje się lokalny samorząd. Jest dokumentem będącym wstępem do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje do 2030 r. Powstała w wyniku zaangażowania mieszkańców i pracowników instytucji i władz Gminy Międzyzdroje, przy wykorzystaniu wiedzy i doświadczenia ekspertów zewnętrznych.

W opracowaniu przedstawiono analizę wybranych danych statystycznych, charakteryzujących podstawowe uwarunkowania i czynniki rozwojowe Gminy Międzyzdroje. Treść diagnozy obejmuje swym zakresem analizę przedstawiającą potencjał demograficzny, turystyczny, gospodarczy, charakterystykę kapitału ludzkiego, atrakcyjności przyrodniczej, stan finansów publicznych.

W ramach każdego obszaru wyszczególniono charakterystyczne dla Gminy Międzyzdroje wskaźniki, które zobrazowane zostały za pomocą wykresów, rysunków i tabel. Okres analizy obejmuje lata 2010 – 2020, a odstępstwa od tej reguły wynikają jedynie z dostępności danych.

Wybrane wskaźniki statystyczne istotne w systemie oceny procesów społecznych i gospodarczych zachodzących w Gminie Międzyzdroje, zostały poddane analizie w ujęciu dynamicznym, dzięki czemu możliwe było przedstawienie podstawowych trendów rozwojowych. Dodatkowo chcąc pogłębić charakterystykę wybranych zjawisk, przeprowadzono badania w układzie porównawczym z innymi jednostkami samorządu terytorialnego o zbliżonym potencjale rozwojowym. Dzięki temu stworzony został wieloaspektowy układ odniesienia dla zmian zachodzących w analizowanej jednostce.

Najistotniejsze z punktu widzenia prowadzonej analizy wskaźniki zostały zaprezentowane w układzie wojewódzkim i powiatowym a także w odniesieniu do średnich wartości ogólnopolskich.

Dokonując analiz korzystano z baz danych Banku Danych Lokalnych GUS, Monitora Rozwoju Lokalnego Związku Miast Polskich, danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Międzyzdrojach.

W przypadku analiz porównawczych, grupę gmin z którymi porównywano Gminę Międzyzdroje stanowiły 82 gminy miejsko-wiejskie o liczbie ludności do 12 tys. mieszkańców i znajdujące się w grupie gmin o wysokich dochodach. Oznacza to, że w opracowaniu porównywano Gminę Międzyzdroje do gmin znajdujących się w najlepszej sytuacji finansowej w Polsce i o podobnych uwarunkowaniach w zakresie liczby mieszkańców.

I. Informacje ogólne

1.1. Położenie geograficzne

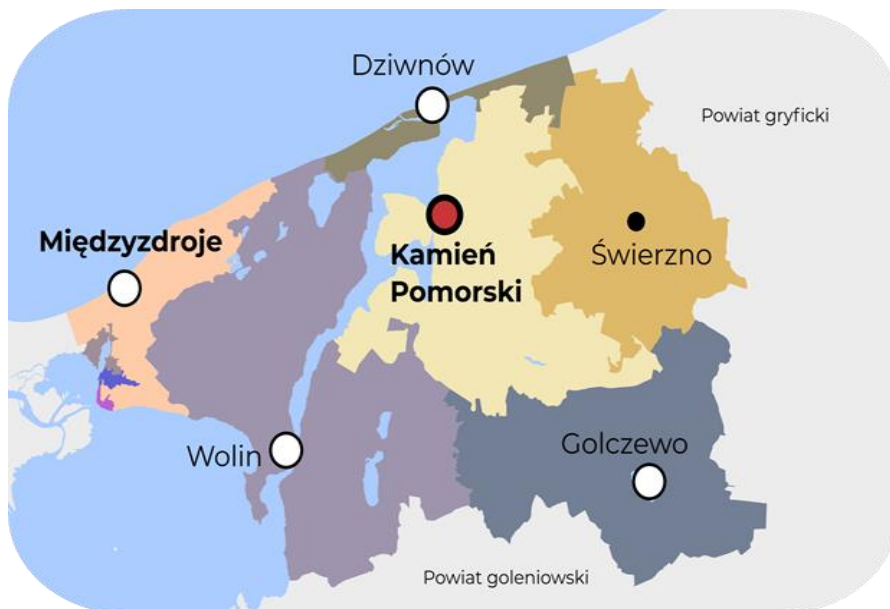
Charakter i kierunek procesów zachodzących na obszarach miejsko-wiejskich jednostek terytorialnych wynika z szeregu uwarunkowań. Jednym z nich są konsekwencje wynikające z lokalizacji badanej jednostki terytorialnej w układzie administracyjno-gospodarczym kraju oraz jej położenie geograficzne i ukształtowanie terenu. Charakter tych uwarunkowań wskazuje na ograniczoną możliwość wywierania na nie wpływu przez samorząd terytorialny. Jednakże poprzez określone działania, władze lokalne mogą wywierać presję na poszczególne elementy tegoż układu, prowadząc w konsekwencji do zwiększenia atrakcyjności społeczno-gospodarczej obszaru gminy.

W sieci osadniczej województwa zachodniopomorskiego Gmina Międzyzdroje, stanowi ośrodek o znaczeniu lokalnym. Jest jedną ze 113 gmin tworzących województwo zachodniopomorskie i jednocześnie jedną z 55 gmin miejsko-wiejskich tego regionu.

Gmina Międzyzdroje administracyjnie przynależy do powiatu kamieńskiego. W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Dziwnów, Golczewo, Kamień Pomorski, Międzyzdroje, Wolin
- gminy wiejskie: Świerzno

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Międzyzdroje w układzie powiatowym

Źródło: opracowanie własne

Gmina graniczy: od zachodu ze Świnoujściem – miastem na prawach powiatu, od północy z pasem morza terytorialnego RP, od wschodu z gminą Wolin oraz od południa z gminą Stepnica (wyłącznie na obszarze wód Zalewu Szczecińskiego).

Gmina Międzyzdroje zajmuje 11,4% powierzchni powiatu kamieńskiego. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 114,4 km². co daje jej 34 pozycję pod względem wielkości wśród 55 gmin miejsko-wiejskich woj. zachodniopomorskiego i 90 pozycję wśród wszystkich 113 gmin województwa zachodniopomorskiego.

Rysunek 2. Sołectwa w Gminie Międzyzdroje

Źródło: opracowanie własne

Centrum administracyjne, handlowe i gospodarcze gminy stanowi miasto Międzyzdroje, które są atrakcyjną miejscowością wypoczynkową. Ich turystycznym atutem są szerokie piaszczyste plaże i bliskość Wolińskiego Parku Narodowego. Wczasowiczów z całego kraju przyciągają szerokie piaszczyste plaże i inne liczne atrakcje. Charakterystycznym miejscem w Międzyzdrojach jest molo, jedno z najdłuższych na wybrzeżu. Sieć osadniczą gminy oprócz miasta tworzą 3 sołectwa: „Lubin”, „Wapnica” i „Wicko”.

Położenie Gminy Międzyzdroje uważane jest za najistotniejszy czynnik wpływający na jej uwarunkowania rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym. Gmina położona jest w zachodniej części powiatu kamieńskiego, nad Morzem Bałtyckim i Zalewem Szczecińskim, na terenie wyspy Wolin. Długość linii brzegowej Bałtyku w obrębie gminy wynosi 16,2 km. Położenie na wybrzeżu Bałtyku oraz na wyspie Wolin, w otoczeniu WPN, stanowi o unikalnych walorach gminy oraz o jej roli w skali regionu i kraju.

Od 1945 r. obszar gminy leżał w granicach Polski, początkowo w Okręgu Pomorze Zachodnie, w latach 1946–1975 w tzw. dużym województwie szczecińskim, a w latach 1975–

1998 w tzw. małym województwie szczecińskim. Od roku 1999 jest częścią województwa zachodniopomorskiego.

1.2. Uwarunkowania komunikacyjne

Dostępność komunikacyjną gminy z obszarem województwa i całego kraju jest wysoka. Podstawowe połączenie drogowe zapewnia droga krajowa nr 3 (projektowana droga ekspresowa S3 w ciągu międzynarodowej drogi E 65) łącząca Międzyzdroje ze Świnoujściem i terminalem promowym (16 km), Wolinem (18 km), Goleniowem i drogą krajową nr 6 a dalej autostradą A6 (95 km) i ze Szczecinem. Na węźle drogi nr 3 swój przebieg rozpoczyna droga wojewódzka nr 102, która przez miasto Międzyzdroje i dalej Wisetkę (11 km), Dziwnów (27 km), Kamień Pomorski (39 km), biegnąc wzdłuż wybrzeża łącząc gminę z Kołobrzegiem (103 km). Drogi powiatowe nr: 001Z Zalesie - Wicko - Wapnica - Lubin (8 km) i 002Z Wapnica - Trzciągowo - droga krajowa nr 3 (5 km) obsługują wyłącznie miejscowości na terenie gminy uzupełniając sieć drogowych połączeń komunikacyjnych w gminie.

Ważnym w ujęciu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym elementem infrastruktury komunikacyjnej jest zelektryfikowana linia kolejowa nr 401 (w ciągu międzynarodowej drogi kolejowej E-59/CE-59) łącząca Świnoujście ze Szczecinem – Dąbie i dalej ze Szczecinem (Berlinem) i Poznaniem (Warszawą). Węzeł w Wysokiej Kamieńskiej pozwala również na połączenie z Kamieniem Pomorskim. Dostępność do infrastruktury kolejowej zapewniają stacja w Międzyzdrojach położona we wschodniej części miasta oraz w znacznie mniejszym zakresie i obejmującym wyłącznie połączenia regionalne stacja Lubiewo (obsługuje jedynie pociągi regionalne relacji Szczecin Główny – Świnoujście).

Istotnym elementem infrastruktury komunikacyjnej w gminie są funkcjonujące na jej obszarze tory wodne, porty i przystanie. Zapewniają one powiązania po stronie Bałtyku poprzez przystań „Molo Międzyzdroje” w relacjach krajowych do Świnoujścia i międzynarodowych do portów niemieckich – Bansin, Heringsdorf oraz Alhbeck. Po stronie Zalewu Szczecińskiego powiązania komunikacyjne zapewniają porty w Wapnicy i Lubinie oraz tory wodne w kierunku Szczecina, Nowego Warpna i Trzebieży z możliwością wyjścia na Bałtyk poprzez cieśniny Dziwny i Świny.

Uzupełnieniem dostępności komunikacyjnej gminy w znacznym stopniu wpływającym na jej atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną są porty lotnicze. W odległości 26 km od miasta Międzyzdroje funkcjonuje najbliższy niemiecki port lotniczy Heringsdorf/Świnoujście, który obsługuje sezonowo połączenia z kilkoma miastami europejskimi, głównie w Niemczech. Dotychczas największym utrudnieniem w dostępie do wskazanego lotniska jest przeprawa promowa w Świnoujściu, która wydłuża czas dojazdu do godziny w wariacie minimalnym i kilku godzin w okresach szczytowego obciążenia sezonowego. Wraz z uruchomieniem tunelu pod Świną spodziewane jest istotne usprawnienie połączenia komunikacyjnego pomiędzy wyspami Uznam i Wolin a tym samym wzrośnie atrakcyjność tego połączenia. Dostępność

komunikacyjną gminy poprawia także funkcjonujący po polskiej stronie port lotniczy Szczecin-Goleniów, oddalony od Międzyzdrojów o 61 km (50 min. jazdy samochodem). Oferuje on stałe połączenia z Warszawą, miastami w Norwegii i na Wyspach Brytyjskich, a okresowo ze Lwowem, Krakowem. Planowane przedłużenie trasy ekspresowej S3 do Świnoujścia widocznie wpłynie na skrócenie czasu dojazdu z lotniska do Gminy Międzyzdroje.

W ramach uwarunkowań przestrzennych, podkreślić należy duże znaczenie przygranicznego położenia gminy w kontekście granicy morskiej jak i bliskości granicy polsko-niemieckiej. Zmiany funkcji pełnionych przez granice i nasilające się procesy integracyjne w istotny sposób wpływają na kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej w gminie i regionie. Sprzyja to rozwojowi turystyki opartej o unikalne walory przyrodnicze gminy a także rozwój transportu tranzytowego związanego z funkcjonowaniem Zespołu Morskich Portów Szczecin Świnoujście i planowanym uruchomieniem Głębokowodnego Terminala Kontenerowego w Świnoujściu.

II. Potencjał przyrodniczy i zagospodarowanie przestrzenne

Do zasobów i walorów środowiska przyrodniczego Gminy Międzyzdroje należą liczne zróżnicowane krajobrazowo obszary, z dominującym pasem wzniesień moren czołowych, pasmem wybrzeża Bałtyku, rozlewiska Świny, powierzchnia wód zalewu Szczecińskiego, a także bogata fauna i flora regionu.

Obszar gminy Międzyzdroje rozciąga się od Świnoujścia aż pod miasto Dziwnów. Od wschodu ogranicza go Brama Świny stanowiąca nizinę nadmorską zamykającą przejście między Zalewem Szczecińskim a Zatoką Pomorską. Składają się na nią obszary wydmore oraz aluwialne obszary rzeczno-morskie powstałe na skutek akumulacyjnej działalności wód płynących. Od zachodu wysoczyzna wyspy Wolin, która stanowi obszar bardzo urozmaicony pod względem hipsometrycznym, o dużych deniwelacjach. Występują tu liczne pagórki i wzgórza osiągające miejscami powyżej 100 m n.p.m. (np. Góra Gosań – 115,4 m), które stromymi zboczami opadają ku licznym, najczęściej bezodpływowym zagłębieniom. Obszar wysoczyznowy na wyspie Wolin zaznacza się w krajobrazie stromą krawędzią kilkudziesięciometrowej wysokości. Od strony obniżenia Bramy Świny wysokość klifu wynosi 20–40 m n.p.m., a nachylenie 40–90°. Począwszy od Międzyzdrojów, w kierunku wschodnim, brzeg morski ma charakter klifu. Na pozostałym odcinku wybrzeża występuje brzeg wydmore. Klif występuje także od strony Zalewu Szczecińskiego w okolicach Lubina.

Sposób użytkowania gruntów w Gminie Międzyzdroje jest zdeterminowany wielkością gruntów pod wodami oraz wielkością gruntów leśnych. Ich łączny udział w powierzchni gruntów gminy wynosi 90,3%. W istotny sposób wpływa to na układ przestrzenno-funkcjonalny całej gminy.

Formy ochrony przyrody. Okolice Międzyzdrojów są jednym z najcenniejszych przyrodniczo terenów w Polsce.

Warto podkreślić, że aż 80,5 % lądowej części gminy zajmuje powołany w 1960 roku Woliński Park Narodowy (5330,3 ha). Jego podstawowe funkcje to funkcja ochronna i edukacyjna.

W roku 1996 do obszaru Parku włączone zostały wody morskie i wody Zalewu Szczecińskiego (1 mila morska), dzięki czemu stał się on pierwszym parkiem morskim w Polsce. Kolejną formą ochrony jest 5 obszarów ochrony ścisłej, 55 pomników przyrody oraz 4 obszary Natura 2000, w tym 2 w oparciu o unijną Dyrektywę w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zwaną Dyrektywą Siedliskową oraz 2 w oparciu o Dyrektywę w sprawie ochrony dzikich ptaków, zwaną Dyrektywą Ptasią, na których obowiązują specjalne regulacje prawne.

W części śródlądowej tereny te to: Ujście Odry i Zalew Szczeciński, Zalew Szczeciński, wyspy Wolin i Uznam oraz Delta Świny. Od północy przylega do nich Ostoja na Zatoce Pomorskiej i

Zatoka Pomorska obejmujące obszar morski. Według europejskiej sieci ekologicznej ECONET teren ten w całości znajduje się w obszarze węzłowym o znaczeniu międzynarodowym.

Specjalny Obszar Ochrony Siedliskowej (SOO) obejmuje:

- Obszar PLH320019 Wolin i Uznam. Obszar obejmuje dwie wyspy: Wolin i Uznam, razem z 5 kilometrowym pasem wód przybrzeżnych pomiędzy Karnolicami i Lubinem. Ochronie podlegają rzadkie siedliska lądowe, bagienne i wodne oraz związane z nimi fitocenozy, niejednokrotnie endemiczne. Charakteryzuje się bogatą florą (1135 gatunków roślin naczyniowych), w tym wiele gatunków prawnie chronionych, rzadkich, zagrożonych. Ogółem wyróżniono tu ponad 60 zbiorowisk roślinnych o naturalnym charakterze (lasy, zarośla, zbiorowiska nabrzeżne, piaskolubne, wodno-błotne, słonorośla).
- Obszar PLH320018 Ujście Odry i Zalew Szczeciński. Teren o niezwykle zróżnicowanych typach siedlisk, w przeważającej mierze związanych z wodą. Na terenie obszaru leży ostoja ptasia o randze europejskiej - Delta Świny.
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) obejmuje:
- Obszar PLB320002 Delta Świny. Obszar obejmuje wsteczną deltę Świny wraz z częścią przyległych wód Zalewu Szczecińskiego, fragment przyległej nizinnej części wyspy Wolin oraz część wyspy Uznam, położoną na zachód od Kanału Piastowskiego. Większa część właściwej delty Świny znajduje się w granicach Wolińskiego Parku Narodowego i w obrębie otuliny tego Parku. Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk cennych gatunków ptaków w delcie Świny sprzyja trudna dostępność terenu.
- Obszar PLB320009 Zalew Szczeciński. Obszar, położony przy granicy państwowej z Niemcami, obejmuje polską część Zalewu Szczecińskiego, słonawego przymorskiego zalewu w rejonie ujścia Odry, odgradzonego od Morza Bałtyckiego wyspami Wolin i Uznam. Zalew jest płytki (średnia głębokość 2–3 m) i bardzo żyzny, o bogatym rybostanie. Oprócz wód Zalewu Szczecińskiego w granicach obszaru znalazł się bagnisty półwysp Rów na wyspie Wolin, pokryty słonawymi mokradłami z łąkami, turzycowiskami i trzcinowiskami, oraz przybrzeżne obszary mokradeł na południowo zachodnim i zachodnim brzegu Zalewu. Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk cennych gatunków ptaków na Zalewie Szczecińskim sprzyja ekstensywna gospodarka łąkarska prowadzona na przylegających do jego brzegu użytkach zielonych.
- Kolejną formą ochrony jest 7 obszarów ochrony ścisłej, 55 pomników przyrody.

Znaczną część okolic Międzyzdrojów obejmuje utworzony w 1960 roku Woliński Park Narodowy. W 1996 roku zwiększono jego powierzchnię do 109 km² obejmując ochroną poza obszarem samej wyspy rejon jeziora Wicko, rozlewiska Świny oraz przybrzeżny pas Bałtyku. W skład parku wchodzi tereny leśne (90%), jeziora klifowe, wybrzeże morskie, wybrzeże Zalewu Szczecińskiego. Najcenniejszymi partiami Parku są stare lasy bukowe (buczyna pomorska), w kilku zespołach buczyny: świetlista, żyzna i storczykowa. Wśród drzew dominują trzy gatunki:

- sosna pospolita – głównie w borach sosnowych, z optimum w nadmorskim norze sosnowym,
- buk zwyczajny – głównie w buczynach,
- dąb bezszypułkowy – głównie w lasach acidofilnych z pomorskim lasem brzoźowo-dębowym na czele.

Ze względu na zróżnicowanie, bogactwo gatunkowe oraz szczególną rolę jaką odgrywają lądowe ekosystemy nieleśne stanowią one jeden z najcenniejszych elementów Wolińskiego Parku. Zajmują łącznie 1 67 ha (14 % powierzchni) – największy zwarty ich kompleks to delta Świny. Wśród ekosystemów nieleśnych Parku wyróżnić należy:

- zbiorowiska zaroślowe,
- zbiorowiska szuwar,
- zbiorowiska przejściowo-torfowiskowe,
- murawy piaskowe i zbiorowiska klifowe,
- wydmy białe,
- murawy ciepłolubne,
- zbiorowiska wydm morskich,
- łąki i pastwiska trzęślicowe,
- zieleń urządzona.

Najlepiej zachowane zbiorowiska w Parku chronione są w siedmiu obszarach ochrony ścisłej, w tym 6 leśnych:

- obszar ochrony ścisłej im. dr. Stefana Jarosza
- obszar ochrony ścisłej im. prof. Mariana Raciborskiego
- obszar ochrony ścisłej im. prof. Zygmunta Czubińskiego – pow. 105,15 ha,
- obszar ochrony ścisłej im. dr. Bogdana Dyakowskiego – pow. 40,5 ha, chronione w runie lasu stanowisko perłówki zwisłokwiatowej,
- obszar ochrony ścisłej im. prof. Władysława Szafera – pow. 40,4 ha u stóp Lelowej Góry, chroni stanowisko buczyny pomorskiej i żywca cebulkowego,
- obszar ochrony ścisłej im. prof. Adama Wodziczki – o powierzchni 23,6 ha,
- chroniony krajobraz klifowy i jego roślinność o charakterze kserotermicznym,
- obszar ochrony ścisłej Drożkowe Łąki – pow. 17,80 ha.

W otulinie Parku, w pobliżu wsi Warnowo, znajduje się rezerwat przyrody Łuniewo.

Flora. Flora Parku liczy 1300 gatunków, w tym wiele bardzo rzadkich okazów, takich jak: polodowcowy relikw - zimoziół północny, widłaki, pajęcznica liliowata, 16 gatunków storczyków leśnych, paproć - długosz królewski, liana - wiciokrzew pomorski, bluszcz, cisy, a na wydmach: mikołajek nadmorski, wydmuchszycyca, honkenia i inne. W florze stwierdzono 65 gatunków prawnie chronionych, w tym pięćdziesiąt objętych ochroną całkowitą, a dalszych 68 gatunków zaliczono do godnych ochrony lokalnej. Liczne gatunki prawnie chronione są zagrożone lub wymierające. Aż 56 z nich występuje już na mniej niż 5 stanowiskach, a 33 tylko na jednym lub dwóch.

Fauna. Fauna Wolińskiego Parku Narodowego jest niezwykle zróżnicowana co ma ścisły związek ze zróżnicowaniem środowisk Parku jak i całej wyspy Wolin. Występowanie w południowej części Parku środowisk kserotermicznych, sprzyja obecności gatunków nazywanych potocznie "południowymi", zaś występowanie starych, zróżnicowanych gatunkowo drzewostanów mieszanych, z przewagą sosny i buka i średnią wieku około 100 lat, stwarza dogodne warunki do występowania wielu gatunków owadów. Szczególną rolę odgrywają tutaj stare, obumierające i obumarłe drzewa, będące siedliskiem wielu ciekawych i rzadko spotykanych gatunków.

W świecie owadów naszego Parku, najliczniej reprezentowane są motyle i muchówki. Do niewątpliwych ciekawostek należą chrząszcze wodne, których na terenie Parku występuje 65 gatunków, co stanowi 38% fauny krajowej. Prócz tego występuje około 40 gatunków korników, 62 gatunki pszczołowych, 32 gatunki muchówek i 17 gatunków ważek. Na terenie Parku stwierdzono występowanie również 92 gatunków owadów bezskrzydłych z czego 87 to skoczogonki. Opisano tu też 2 nowe gatunki dla nauki: *Frisea ballica* i *Onychiusus vilinensis*.

Lista gatunków gadów, występujących na terenie Wolińskiego Parku Narodowego nie jest długa. Możemy znaleźć na niej sześć gatunków. Są to: Padalec zwyczajny, Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Zaskroniec zwyczajny, Gniewosz plamisty i Żmija zygzakowata. Na szczególną uwagę zasługuje gatunek, który należy uznać za specyficzny dla Wolina, a którego stanowisko leżące na terenie parku, jest najbardziej wysuniętym na północ stanowiskiem tego gatunku w Polsce. Mowa tu o Gniewoszu plamistym.

W Wolińskim Parku Narodowym, świat płazów reprezentowany jest przez 9 gatunków. Występują tutaj dwa gatunki traszek: Traszka grzebieniasta i Traszka zwyczajna. Są to gatunki dość rzadkie, niewątpliwie najciekawsze gatunkowo płazy w Parku. Prócz traszek, występują także: Ropucha szara, Ropucha paskówka i Ropucha zielona. Żaby reprezentowane są przez 7 gatunków: Żabę śmieszkę, Żabę wodną, Żabę trawną i Żabę moczarową. Dodatkowo spotyka się także: Kumaka nizinnego, Grzebiuszkę i Rzekotkę drzewną.

Ichtiofauna akwenów wodnych otaczających Międzyzdroje jest szczególnie bogata i zróżnicowana. Wynika to w dużej mierze z faktu, iż jest ona ściśle powiązana z wszystkimi częściami tego ekosystemu. Poza nielicznymi wyjątkami, ryby mogą dość swobodnie przemieszczać się. Również warunki ich bytowania w poszczególnych akwenach nie różnią się drastycznie. W obszarze estuarium Odry naliczono 72 gatunki ryb, w tym 36 gatunków słodkowodnych, należących do 11 rodzin, 30 morskich należących do 19 rodzin i 6 gatunków wędrownych należących do 4 rodzin.

W Zatoce Pomorskiej wśród 48 występujących tam gatunków ryb - 30 gatunków to ryby morskie. A w Zalewie Szczecińskim wśród 55 występujących gatunków – 25 to gatunki słodkowodne.

Dotychczas w granicach Parku stwierdzono występowanie ponad 220 gatunków ptaków, w tym około 140 gatunków lęgowych. Korzystając ze światowych list gatunków najbardziej zagrożonych – rzadkich i niedostatecznie poznanych w skali świata (najcenniejszych) - awifaunę Wolina bardzo dobrze prezentują przystępujące tutaj do lęgów: wodniczka, bielik i kania ruda. Z pośród gatunków specyficznych dla Wolina, a ujętych w Polskiej Czerwonej

Księżde Zwierząt wymienić można: ohara, wąsatkę, kanie czarną, biegusa zmiennego, podróżniczka, sowę błotną czy puchacza oraz spośród gatunków spędzających tutaj okres pozalęgowy: szlachara i podgorzałkę.

Wolińskie ptaki w zależności od typu siedliska można podzielić na:

- ptaki lasów,
- ptaki jezior,
- ptaki delty,
- ptaki brzegu morza.

Okresy jesienno-wiosenny to czas wielkich koncentracji ptaków na obszarze całego estuarium Odry. W trakcie przelotu na zachód Europy wypoczywają i żerują tutaj stada gęsi i kaczek. Już od czerwca wody kanałów Świny są schronieniem dla pierzających się kaczek. Wówczas też pojawiają się koczujące mewy małe, rybitwy wielkodziobe, rybitwa zwyczajna. Od sierpnia rozpoczyna się intensywny przelot ptaków z legowisk na północy Europy. Wówczas ciągną tutaj liczne klucze żurawi i gęsi, stada świstunów i rożeńcy – rzadkich już kaczek w tej części Europy. Bardzo dobre warunki i na ogół czasowe tylko zalodzenie wód na wodach Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej pozwala na zimowanie wielotysięcznych stad lodówek, szlacharów – osiągających jedne z największych europejskich koncentracji, markaczek, uhli, edredonów. Zimą spędzają tutaj również drapieżniki z północy Europy – bieliki, myszołowy włochate.

Wody - szczególnie Zalewu Szczecińskiego, stanowią ważne miejsce zimowania dla wielotysięcznych stad podgorzałek i ogorzałek.

Zróżnicowanie pod względem geograficznym wyspy Wolin sprawiło, że świat zwierzęcy - w tym również świat ssaków, jest bardzo urozmaicony. Na stosunkowo niewielkim obszarze, w bliskim sąsiedztwie, żyje wiele gatunków, w tym niektóre zagrożone wyginięciem, tak w skali europejskiej jak i krajowej. W sumie na terenie Wolińskiego Parku Narodowego, stwierdzono występowanie 30 gatunków ssaków, przy czym do najciekawszych należą niewątpliwie ssaki morskie: Foka szara i Morświn. Z pozostałych warto wymienić: rzęsoreka rzeczno, nietoperze (Mroczek posrebrzony, Borowiaczek, Nocek rudy, Karlik malutki, Gacek wielkouchy, Borowiec wielki). Oprócz wspomnianych, wolińskie lasy obfitują również w mnogość popularnych w całym kraju gatunków ssaków, takich jak choćby: Jeleń europejski, Sarna, Dzik a także Lis, Borsuk, Kuna leśna, Jeż, Dziki królik, Kret, a także wiewiórka, łasica, wydra, i dwa gatunki Ryjówek: aksamitna i malutka.

Gmina Międzyzdroje z uwagi na swoje specyficzne położenie, duże zróżnicowanie fizjograficzne oraz unikalne walory przyrodnicze cechuje się złożoną sytuacją przestrzenną. Złożoność i zróżnicowanie warunków środowiskowych gminy dobrze odzwierciedla opracowany przez Marsza (1966) podział wyspy Wolin na mniejsze jednostki fizjograficzne. Wyróżnił on w granicach gminy następujące mikroregiony:

- Brama Świny (część zachodnia gminy);
- Pasma Wolińskie obejmujące Wolińską morenę czołową; Pagórki Lubińsko-Wapnickie;
- Pojezierze Wolińskie, Równina Dargobądzka.

Uwzględniając potrzeby ochrony brzegu morskiego i krajobrazu znaczna część strefy. Należy zauważyć, że na obszarze gminy występują cechsztyńskie sole kamienne, którym towarzyszą sole potasowo - magnezowe oraz gipsy i anhydryty. Pokłady solno - anhydrytowe występują na głębokościach od 1 850 do 2 250 m, najpłycej w strefach przyuskokowych wypiętrzeń w obrębie antykliny Dargobądza.

Występowanie pokładów soli w płytszych warstwach litosfery wyraża się obecnością silnie zasolonych wód, migrujących ku górze wzdłuż linii dyslokacji i zagrażających płytkim zbiornikom wód słodkich. Jest to jeden z problemów z którymi boryka się gmina.

Zbiorniki i ciekły wodne stanowią istotną atrakcję obszaru Gminy Międzyzdroje. Wody zajmują **46,4%** powierzchni. Najważniejsze z nich to dwa rozległe akwenu wodne – Bałtyk i Zalew Szczeciński, przylegające od północy i południa do omawianego obszaru. One to decydują o budowie geologicznej, klimacie, hydrografii i gospodarce tego obszaru. Zalew Szczeciński jest rozległym, ale bardzo płytkim obszarem wodnym, stanowiącym wody wewnętrzne. Powierzchnia jego sięga 952 km². Średnia głębokość wynosi 4 m. Podwodne płycizny sprawiają, że na dość znacznych przestrzeniach głębokość nie przekracza 70 cm. Bałtyk jest morzem śródziemnym w związku z tym cechuje go stosunkowo małe zasolenie, a jego głębokość w pasie wybrzeża nie przekracza 20 m. Ze względu na znaczenie komunikacyjne wód Zalewu Szczecińskiego, cieśniny Świny i pobrzeży Bałtyku, kluczowe znaczenie mają procesy: zalodzenia oraz zamulanie torów wodnych i akumulacja osadów na plażach i deltach wstecznych. Na obszarach morskich przeważającą formą zlodzenia jest kra, tworząca często duże dryfujące, natomiast średnia wieloletnia liczba dni z lodem w obrębie Zatoki Pomorskiej wynosi około 30 dni.

Wśród najistotniejszych z punktu widzenia walorów turystycznych należy wymienić:

- północną część Wielkiego Zalewu, stanowiącą polską część Zalewu Szczecińskiego oraz dawne zatoki tego akwenu, obecnie oddzielone płyciznami delty wstecznej Świny – Wicko Wielkie i Wicko Małe;
- jeziora: Gardno i Turkusowe - sztuczne zbiorniki pokopalniane.

Klimat. Morski klimat tego obszaru, cechują niewielkie wahania temperatur między dniem, a nocą oraz niewysoka średnia temperatura zimy (- 0,7°C w styczniu). Ilość opadów wynosi rocznie około 600 mm, wilgotność powietrza jest zmienna. Okres ze średnią temperaturą dobową poniżej 0°C trwa niewiele ponad 30 dni. Przymrozki w rejonie nadmorskim kończą się średnio przed 20 kwietnia. Liczba dni z temperaturą powyżej 20°C i poniżej -10°C wynosi średnio 8–12 w roku. Obszar ten charakteryzuje się największym na terenie Polski udziałem prądów powietrznych z kierunków zachodnich. W lecie są to wiatry chłodne i przynoszące opady, w zimie powodujące odwilż, co w efekcie wpływa na łagodzenie klimatu. Drugim

czynnikiem kształtującym klimat jest bliskość Bałtyku. Jesień i zima są tu cieplejsze niż poza zasięgiem jego wpływu, a lato i wiosna chłodniejsze.

Proces zmian klimatycznych, który objął już swoim zasięgiem niemal cały glob odciska również piętno na Międzyzdrojach. Niemal na całym wybrzeżu od Międzyzdrojów do wschodniej granicy województwa obserwuje się proces cofania się brzegów, zarówno klifowych, jak i wydmowych. Najbardziej stabilna sytuacja dotyczy odcinka brzegu wydmowego na zachód od Międzyzdrojów. Warto w tym miejscu dodać, iż kształtowanie się klimatu w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat nie wpływało niekorzystnie na warunki kąpieliskowe. Badania średniej temperatury wody w Międzyzdrojach w okresie szczytu letniego w latach 1961-1989 wskazują na jej kształtowanie się w granicach 16-20 C, a także na nieco wyższy i bardziej wyrównany rozkład temperatur w miesiącu sierpniu. Przewidywania dotyczące kształtowania się poziomu morza Bałtyckiego w przyszłych latach zakładają jego wzrost. Prognozy zmian poziomu morza (w wersji najbardziej prawdopodobnej) przewidują jego wzrost na południowych wybrzeżach Bałtyku w ciągu najbliższych 100 lat o 60-80 cm. Równocześnie należy spodziewać się podobnej do dzisiejszej lub wyższej częstotliwości występowania silnych sztormów.

Geologia. Geologicznie, opisywany obszar znajduje się w strefie bruzdy środkowopolskiej, w jej segmencie północnym – niecce szczecińskiej. Najstarsze nawiercone osady na opisywanym obszarze należą do permu i reprezentowane są przez czerwony spągowiec i cechsztyn. Strop tych skał występuje na głębokości 3000 m. Osady permskie na tym obszarze budzą duże zainteresowanie z uwagi na występowanie w nich bituminów. Strop osadów mezozoicznych występuje na zmiennej wysokości w stosunku do poziomu morza i waha się od 70,0 m poniżej poziomu morza do 15,0 m nad poziom morza. Jura na tym terenie reprezentowana jest przez wszystkie swoje piętra. Utwory jurajskie osiągają miąższość do 1400 m. Lokalnie występują ility, piaski i piaskowce glaukonitowe kredy górnej. Wysoczyzna Wyspy Wolin zbudowana jest z osadów piaszczysto-mułkowych reprezentujących zlodowacenia północnopolskie. Głębiej występują osady zlodowaceń środkowopolskich i południowopolskich. Są to różnego rodzaju gliny zwałowe i piaski, zawierające znaczne ilości okruchów skalnych. Nagromadzenia gładów narzutowych o dużych wymiarach występują w wielu miejscach. Na początku holocenu rozpoczęły się procesy torfotwórcze i eoliczne. Stopniowe wycofywanie się morza ku północy, powodowało rozwój mierzei z ciągami wydm pokrywających obecnie znaczną część obniżenia Świny. Zmiana linii brzegowej od strony otwartego morza spowodowała intensywne niszczenie klifu morskiego, poza strefą Bramy Świny. Brzeg ten cofnął się zapewne o kilka kilometrów i cofa się nadal, średnio 1 metr na rok.

W obrębie wyspy Wolin nie jest prowadzona działalność górnicza i przetwórcza kopalni. Odkryte w latach 70. złoża gazu i ropy naftowej (Przytór, Międzyzdroje, Wicko, Wapnica) albo zostały wyeksploatowane albo zaliczone do złóż konfliktowych (są na terenie Wolińskiego Parku Narodowego lub w jego najbliższym sąsiedztwie). Sprawa ich eksploatacji co jakiś czas wraca. Na południe od miasta Międzyzdroje, udokumentowane zostało złożo torfu borowinowego mającego zastosowanie w przyrodolecznictwie. Jednak również ono zostało

zaliczone do bardzo konfliktowych (ochrony środowiska). Do lat trzydziestych XX wieku eksploatowane były porwaki wapieni i margli wieku kredowego (wyczerpanie złóż).

Niecka Szczecińska jest uznawana powszechnie jako obszar charakteryzujący się dużymi zasobami wód geotermalnych.

Na terenie Międzyzdrojów w licznych otworach naftowych i hydrogeologicznych stwierdzono istnienie sporych zasobów wód geotermalnych. Z uwagi na potrzeby ochrony środowiska wydaje się, że ich eksploatacja do celów grzewczych jest tylko kwestią czasu.

Mimo, że Gmina Międzyzdroje jest gminą miejsko-wiejską to współcześnie działalność rolnicza prowadzona na jej obszarze jest mocno ograniczona. Wpływają na to niekorzystne warunki glebowe jak i atrakcyjność gruntów dla rozwijania pozarolniczej działalności gospodarczej. Wszystkie gleby na obszarze Międzyzdrojów i okolic są stosunkowo młodymi glebami, których formowanie rozpoczęło się po ustąpieniu ostatniego zlodowacenia, a więc około 10 – 11 tys. lat temu. Duże zróżnicowanie geomorfologiczne obszaru (wystawa, rzeźba zboczy morenowych, duża przepuszczalność osadów morenowych) specyficzne i zróżnicowane oddziaływanie czynników glebotwórczych (w tym szczególnie wpływ wód otaczających wyspę Wolin) oraz wpływ przeszłej gospodarki człowieka na kierunek procesów glebowych, doprowadziło do wykształcenia się bogatej mozaiki gleb.

Na terenie gminy występują gleby: bielicowe, brunatnoziemne, hydromorficzne, wapnicowe. Ogólnie grunty w gminie i mieście są reprezentowane przez gleby słabych klas bonitacyjnych. Wzdłuż brzegu morskiego zlokalizowane są piaski luźne i słabo gliniaste. Grunty te sąsiadują z glebami wytworzonymi z glin zwałowych lekkich i średnich. Lokalnie na obszarach podmokłych występują gleby torfowe.

Około 20% użytków rolnych stanowią gleby V i VI klasy bonitacyjnej, gleby IVa i IVb stanowią 4%, łąki IV i V klasy 10%, nieużytki 47%.

Słabe klasy bonitacyjne i ich przestrzenne rozmieszczenie oraz zróżnicowana struktura użytków rolnych nie sprzyjają rozwijaniu działalności rolniczej w gminie. Wpływa na to także wybitnie turystyczny charakter gminy.

Wody powierzchniowe. W układzie wód powierzchniowych, na obszarze wyspy Wolin wyróżniono działy wodne I rzędu rozdzielające: zlewnię Zalewu Szczecińskiego i Świ-ny, które odwadniają południową część tej wyspy; zlewnię Przymorza, która obejmuje wąski pas wybrzeża na wyspy. Działy wodne biegną na ogół kulminacjami nadmorskich wydm. Obszar ten odwadniany jest głównie przez rzekę Świnę, rozgałęziającą się na szeregi ramion, które odprowadzają wody do Bałtyku (Zatoki Pomorskiej). Cieśnina Świny jest głębokim do 15 m kanałem wciąż sztucznie pogłębianym i regulowanym. Przepływa przez nią 75% wszystkich wód biorących udział w wymianie pomiędzy morzem i zalewem. Naturalna sieć rzeczna w wysoczyznowej części wyspy Wolin niemal nie istnieje. Jedyne jezioro nazywane Turkusowym, znajduje się w Wapnicy. Jest to sztuczny zbiornik wypełniający stare wyrobisko po eksploatacji margli kredowych. Na klifie południowym, w okolicy Lubina, występuje kilka źródeł i

wysięków. Niektóre z nich wykorzystywane są dla zaopatrzenia w wodę pojedynczych gospodarstw w Lubinie. Kanał melioracyjny biorący początek w południowej części Międzyzdrojów znajduje się w miejscu dawnego, naturalnego połączenia wód Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej.

Rysunek 3 . Panorama Gminy Międzyzdroje

Źródło: Materiały Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

W obrębie wyspy został wyznaczony obszar o zdegradowanej jakości wód. Jego zasięg wynika z wieloletnich obserwacji i badań. Przyczyny degradacji są wielorakie, ale najważniejszą jest ingresja wód morskich w okresie podwyższonego poziomu wody w Świnie, związanego z podniesieniem poziomu morza przy silnych wiatrach północnych (tzw. „cofka”). Wody otaczające wyspę Wolin zostały zaliczone do pozaklasowych.

Wody podziemne. W układzie wód podziemnych teren wyspy Wolin położony jest w obrębie KołobrzESCO-Pomorskiego regionu hydrogeologicznego. Na jej obszarze wydzielony został zbiornik wód podziemnych związany z osadami czwartorzędowymi (Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 102). W opracowaniu dokumentacyjnym zbiornika nr 102 ograniczono jego zasięg do centralnej części wyspy Wolin o powierzchni 112,2 km². Ustalone w tych granicach zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 22,7 tys. m³ /h. W Bramie Świny (na zachód od Międzyzdrojów) poziom wodonośny budują holocenijskie i plejstocenijskie osady piaszczysto-żwirowe. Czwartorzędowy poziom wodonośny ma istotne znaczenie gospodarcze, ponieważ na jego wodach bazuje większość ujęć wodociągowych i lokalnych. Z uwagi na zagrożenie ujęć wodami słonymi z podłoża oraz otaczających akwenów, możliwości budowy skoncentrowanych ujęć są ograniczone. Budowane są ujęcia rozproszone, których eksploatacja jest ściśle kontrolowana. 50% wód w zbiorniku reprezentuje I klasę czystości. Wydajności ujęć jest bardzo zmienna i ściśle związane z wodoprzepuszczalnością i miąższością osadów wodonośnych. Największy pobór wód związany jest z ujęciem w Międzyzdrojach dla potrzeb uzdrowiska. Wokół tego ujęcia wykształcił się lej depresji. Kierunki rozwoju gminy

Międzyzdroje są ściśle skorelowane ze wzrostem zapotrzebowania na wodę pitną w okresie wakacyjnym.

Na obszarze pomiędzy Świnoujściem a Międzyzdrojami występuje złożo wód leczniczych o charakterze: chlorkowo-sodowo-bromkowo-jodkowym. Eksploatowane są one z utworów piaszczystych kredy dolnej, zalegających na głębokości 200– 266 m p.p.t. Średnia ich mineralizacja wynosi 4,5%, a temperatura około 13°C. Solanka jest eksploatowana pompami głębinowymi i dostarczana do zakładów przyrodolecznicych, gdzie stosowana jest do zabiegów (kąpiele). Uzdrowiska dysponują znacznymi jej nadwyżkami (wydajność ujęcia 23,8 m³ /h, a roczny pobór oscyluje wokół 6500 m³).

W osadach jurajskich stwierdzono występowanie (odwierty w Świnoujściu i okolicach Międzyzdrojów) wód zawierających: Cl - 98,7% mval, Na - 93,4% mval, Br - 1,58% mval, Fe²⁺ - 3,2% mval. Temperatura ich wynosi 27°C. Wody te w klasyfikacji balneologicznej określone są jako chlorkowo-wapniowe, chlorkowo-sodowe oraz bromkowo-jodkowe. Mineralizacja ich wzrasta wraz z głębokością. Ujęcia w okolicach Międzyzdrojów nie są eksploatowane, a Uzdrowisko korzysta z wód zmineralizowanych, czerpanych w Świnoujściu.

Zgodnie z obowiązującym prawem planowanie przestrzenne, w tym sporządzenie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu należą do zadań własnych miasta i gminy.

W zakresie pokrycia powierzchni gmin planami zagospodarowania przestrzennego należy wskazać, że na dzień 03.12.2021 r. w gminie obowiązywało aż **26** miejscowych planów zagospodarowania – zobacz tabela 1.

Tabela 1. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Międzyzdroje

Lp	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	Organ uchwalający, nr i data uchwały	Publikacja w dzienniku urzędowym
1	Zmiana planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego "Promenady" w Międzyzdrojach dotycząca terenu w rejonie: Park, ul. Tysiąclecia Państwa Polskiego, Krasickiego, Książąt Pomorskich, Traugutta	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XXXIX/323/98 z dnia 17 marca 1998 roku	Dz. Urzędowy Woj. Szcz. Nr 12, poz. 73
2	Zmiana planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego "Promenady" w Międzyzdrojach dotycząca terenu w rejonie: ulic: Tysiąclecia Państwa Polskiego, Książąt Pomorskich, Traugutta, Kościuszki	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XXXIX/322/98 z dnia 17 marca 1998 roku	Dz. Urzędowy Woj. Szcz. Nr 14, poz. 91

Diagnoza podstawowych uwarunkowań rozwojowych dla Gminy Międzyzdroje

3	Zmiana planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego "Promenady" w Międzyzdrojach dotycząca terenu w rejonie ulic: Bohaterów Warszawy – Turystyczna	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr VIII/75/99 z dnia 23 kwietnia 1999 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 11, poz. 142
4	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Międzyzdroje – na cele rozbudowy szkoły dz. nr 47, obr. 21, dz. nr 18/8, obr. 22	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr IX/87/03 z dnia 30 maja 2003 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 60, poz.1089
5	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje, dz. Nr 7/7, obr. 16 - na cele leśne	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr IX/88/03 z dnia 30 maja 2003 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 60, poz. 1090
6	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje w rejonie ulicy Zwycięstwa	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XII/116/03 z dnia 30 września 2003r	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 105, poz. 1783
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego powiększenia cmentarza komunalnego m. Międzyzdroje	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XL/406/06 z dnia 21 kwietnia 2006 r	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 82, poz. 445
8	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Promenady Zachodniej w Międzyzdrojach	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr IX/75/07 z dnia 19 kwietnia 2007 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 75, poz.1209
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący działkę oznaczoną numerem: 4, część działek o numerach: 2 i 5, obrębu 16 jednostki ewidencyjnej Gminy Międzyzdroje	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr VIII/59/11 z dnia 29 marca 2011 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 56, poz.999
10	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Międzyzdroje dla lokalizacji gazociągu wysokiego ciśnienia	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XII/108/11 z dnia 28 czerwca 2011 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 97, poz.1776
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przy „Kawczej Górze” obejmujący działki oznaczone numerami: 439,i 160/5, obrębu nr 20 jednostki ewidencyjnej Gminy Międzyzdroje	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XV/122/11 z dnia 27 września 2011 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 127, poz. 2314
12	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje oraz planu zagospodarowania przestrzennego Centrum w Międzyzdrojach, w rejonie ulic: Cypriana Kamila Norwida, Kolejowej i Zwycięstwa	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XV/123/11 z dnia 27 września 2011 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. Nr 126, poz.2288

13	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Promenady Wschodniej w Międzyzdrojach	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XIX/161/11 z dnia 22 grudnia 2011 roku	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z 2012r., poz.188
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Osiedla wypoczynkowo mieszkalnego „Wesoła” w Międzyzdrojach	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XXXIV/313/12 z dnia 20 grudnia 2012r	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z 2013r., poz.884
15	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje na terenie ograniczonym: ul. Komunalną, ul. Nowomyśliwską, ul. Wodniczki, ciekim wodnym „Stary Zdrój”, torami kolejowymi i ul. Niepodległości	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XLVIII/481/14 z dnia 28 stycznia 2014r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z 5 marca 2014r., poz. 1004
16	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pod nazwą „Przy WPN w Lubinie” na obszarze obejmującym część miejscowości Lubin Gminy Międzyzdroje	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr L/492/14 z dnia 27 marca 2014r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z dnia 12 maja 2014 r.,poz. 2022
17	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje na terenie ograniczonym ulicami: Niepodległości, Gryfa Pomorskiego, Nowomyśliwską, Komunalną	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr LIII/518/14 z dnia 14.05.2014r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z dnia 9 czerwca 2014r., poz. 2420
18	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „C.H. Galeria Przy Wjeździe” w Międzyzdrojach	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała NR XIX/189/16 z dnia 3 marca 2016r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z dnia 7 kwietnia 2016r., poz. 1481
19	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Lubin w rejonie ulicy Geodezyjnej, Gmina Międzyzdroje.	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała NR VI/74/19 z dnia 21 marca 2019 r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach.z dnia 7 maja 2019 r. poz. 2557
20	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Międzyzdroje, obejmującego obszar położony w części wschodniej miasta w obrębie geodezyjnym miasta Międzyzdroje, pomiędzy ulicami: Zwycięstwa, Tadeusza Kościuszki, Promenada Gwiazd, Ludową.	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr X/111/19 z dnia 30 maja 2019 r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach.z dnia 8 lipca 2019 r. poz. 3748
21	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyzdroje na terenie miejscowości Wicko	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XVII/195/20 z dnia 14 stycznia 2020 r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach. z dnia 10 lutego 2020 r. poz. 806
22	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje na terenie ograniczonym ulicami: Niepodległości, Gryfa Pomorskiego, Nowomyśliwską, Komunalną	Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XVIII/200/20 z dnia 28 stycznia 2020 r.	Dz. Urzędowy Woj. Zach.z dnia 12 marca 2020 r. poz. 1405

23	<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyzdroje, obejmującego obszar położony w CENTRUM PROMENADY w obrębie geodezyjnym miasta Międzyzdroje, w rejonie granicy lądowo-morskiej gminy Międzyzdroje oraz na odcinku pomiędzy ulicami Bohaterów Warszawy, Promenady Gwiazd, Romualda Traugutta, Tysiąclecia Państwa Polskiego, Ignacego Krasickiego, Krótką, Gryfa Pomorskiego, Adama <u>Mickiewicza, Rybacką.</u></p> <p>Rozstrzygnięcie nadzorcze Nr P-1.4131.58.2020.EM Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 20 lutego 2020 r. stwierdzające nieważność §§ 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 40, 42, 44, 50 uchwały Nr XVII/193/20 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 14 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyzdroje obejmującego obszar położony w Centrum Promenady w obrębie geodezyjnym miasta Międzyzdroje, w rejonie granicy lądowo-morskiej gminy Międzyzdroje oraz na odcinku pomiędzy ulicami Bohaterów Warszawy, Promenady Gwiazd, Romualda Traugutta, Tysiąclecia Państwa Polskiego, Ignacego Krasickiego, Krótką, Gryfa Pomorskiego, Adama Mickiewicza, Rybacką oraz części graficznej stanowiącej załącznik Nr 1 do uchwały we wskazanym zakresie</p>	<p>Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XVII/193/20 z dnia 14 stycznia 2020 r.</p> <p>Rozstrzygnięcie Nadzorcze Nr P-1.4131.58.2020.Em Wojewody Zachodniopomorskiego</p>	<p>Dz. Urzędowy Woj. Zach.z dnia 25 lutego 2020 r.poz. 1066</p> <p>Dz. Urzędowy Woj. Zach. z dnia 25 lutego 2020 r.poz. 1067</p>
24	<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje na terenie ograniczonym ulicami: Gryfa Pomorskiego, Polną, Adama Wodziczki</p>	<p>Rada Miejska w Międzyzdrojach Uchwała Nr XXVI/296/20 z dnia 01.10.2020 r.</p>	<p>Dz. Urzędowy Województwa Zach. z dnia 28 października 2020 r. poz. 4700</p>
25	<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyzdroje, obejmujący obszar położony w CENTRUM PROMENADY w obrębie geodezyjnym miasta Międzyzdroje, w rejonie granicy lądowo-morskiej gminy Międzyzdroje oraz na odcinku pomiędzy ulicami Bohaterów Warszawy, Promenady Gwiazd, Romualda Traugutta, Tysiąclecia Państwa Polskiego, Ignacego Krasickiego, Krótką, Gryfa Pomorskiego, Adama Mickiewicza, Rybacką</p>	<p>Uchwała Nr XXXII/387/21 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 24 lutego 2021 r.</p>	<p>DZ. URZ. WOJ. 2021.1310 Ogłoszony: 30.03.2021</p>
26	<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Międzyzdroje w rejonie ulicy Gryfa Pomorskiego - Lubiewo</p>	<p>Uchwała Nr XLI/469/21 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 29 września 2021 r.</p>	<p>DZ. URZ. WOJ. 2021.4804 Ogłoszony: 10.11.2021</p>

Źródło: Materiały Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

Przepisy miejscowego planu określają zasady kształtowania zabudowy i sposób usytuowania obiektów budowlanych na granicy nieruchomości.

W tym miejscu należy nadmienić, że miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, będące aktami prawa miejscowego, są jednym z najskuteczniejszych narzędzi kształtowania ładu przestrzennego i w istotny sposób wpływają na kierunki społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

Ustalają one przeznaczenie terenów i określają sposoby zagospodarowania i zabudowy. Uchwalenie planu jest podstawowym warunkiem prowadzenia racjonalnej gospodarki przestrzennej na szczeblu gminnym. W planach uwzględniane są kierunki określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązująca zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Międzyzdroje, stanowi załącznik nr 1 do Uchwały XLV/482/18 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 14.06.2018 r. Dokument określa główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy w zakresie zabudowy z uwzględnieniem:

- uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego;
- celów oraz kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy;
- kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, w tym komunikacji;
- kierunków kształtowania środowiska, w tym zasad rozwoju społeczno-gospodarczego, polityki w zakresie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów przewidywanych do realizacji zadań i programów przyjętych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Studium wskazuje, że: strategicznym celem rozwoju Miasta i Gminy Międzyzdroje jest zrównoważony rozwój w oparciu o funkcję ochronną i funkcję wypoczynkową zapewniający mieszkańcom gminy poprawę warunków życia.

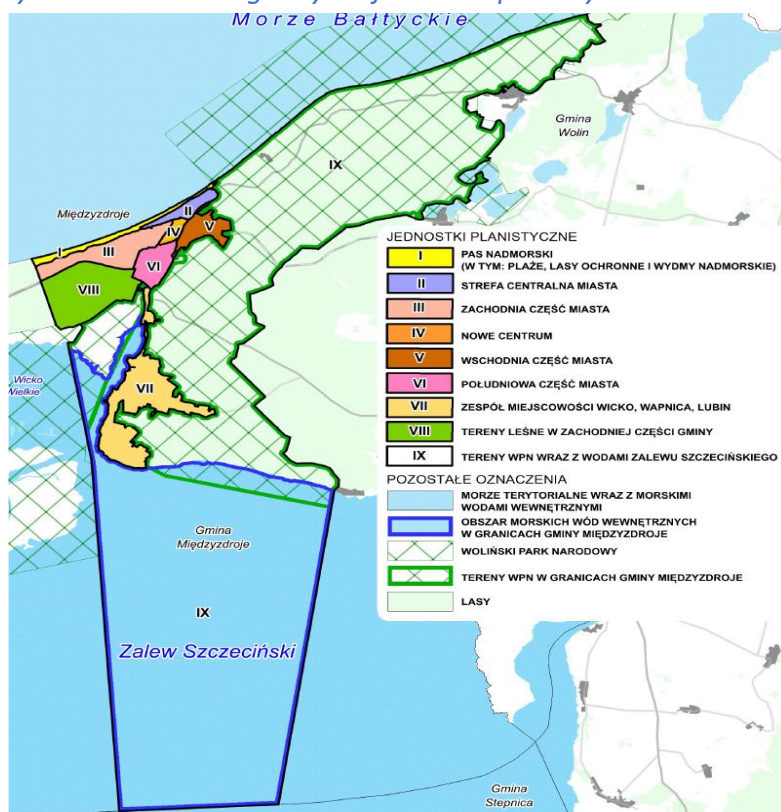
Dokument wskazuje, że rozwój funkcji ochronnej i wypoczynkowej wymaga ograniczania i likwidacji zewnętrznych i wewnętrznych barier rozwojowych. Realizacja funkcji ochronnej będzie wymagała zgodnego z celami ochrony zagospodarowania terenów całej gminy, a w szczególności **wytworzenia atrakcyjnych obszarów rekreacyjnych i strefy buforowej przyjmującej uciążliwość ruchu turystycznego wewnątrz terenów miejskich oraz na terenach pozostałych miejscowości gminy.**

Przedstawione dane wskazują, że oparcie rozwoju gospodarczego głównie na funkcji turystycznej będzie wymagało dostosowania zagospodarowania terenów rekreacyjnych do potrzeb całorocznego wypoczynku. Utrzymanie i podnoszenie atrakcyjności terenu zarówno z punktu widzenia rozwoju funkcji wypoczynkowej, jak i z punktu widzenia funkcji ochronnej wymaga zachowania walorów krajobrazu naturalnego i kulturowego przy jednoczesnym podnoszeniu standardów i jakości obiektów, infrastruktury i przestrzeni publicznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań społeczno-ekonomiczno-przestrzennych charakterystycznych dla poszczególnych obszarów w gminie.

Dla poszczególnych obszarów planistycznych, charakteryzujących się zbliżonymi uwarunkowaniami środowiskowymi, sposobem użytkowania czy też statusem prawnym,

sformułowano wytyczne i kierunki zagospodarowania przestrzennego – zob. rys. 4. Wewnątrz obszarów planistycznych wskazano szczegółowe ustalenia funkcjonalne – granice ustaleń planistycznych do implementacji w planach miejscowych, do których odniesione zostały ustalenia studium.

Rysunek 4. Podział gminy na jednostki planistyczne

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Międzyzdroje

Realizacja polityki przestrzennej określona w studium zakłada przede wszystkim poprawę warunków życia mieszkańców i podnoszeniu atrakcyjności turystycznej gminy, poprzez m.in.:

- racjonalne gospodarowanie przestrzenią, w tym poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej i właściwe, zrównoważone w stosunku do potrzeb formułowanie zasad zagospodarowania terenów;
- sformułowanie wytycznych dla obszarów zdegradowanych wymagających przekształceń, rewitalizacji i rehabilitacji;
- ochronę środowiska i jego zasobów;
- ochronę dziedzictwa kulturowego i zabytków;
- rozwój systemów infrastruktury technicznej i komunikacji;
- zapewnienie warunków dla realizacji inwestycji celu publicznego poziomu lokalnego i ponadlokalnego;
- uwzględnienie zagrożeń, w tym powodziowych;
- sformułowanie polityki w zakresie sporządzania planów miejscowych;

- uwzględnienie innych wymogów wynikających z przepisów szczególnych;

przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę prowadzonych działań

W zakresie planowania przestrzennego gmina wykazuje się dużą aktywnością. Zważywszy na wysokie koszty sporządzania tych dokumentów, uznać to należy za wyraz troski samorządu o jak najlepsze dostosowanie dokumentów planistycznych do zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej i potrzeb lokalnej społeczności.

Wnioski. Walory przyrodnicze środowiska, bliskość morza, zasoby wód leczniczych, łagodny mikroklimat sprzyjają rozwojowi Międzyzdrojów, jako miejscowości wypoczynkowej, uzdrowskiej, turystycznej, żeglarskiej. Jednocześnie zbyt intensywna działalność gospodarcza, bez spełniania warunków ochrony środowiska powoduje konflikt człowieka z naturą. Środowisko przyrodnicze chronione w rozsądnych granicach stwarza szansę na warunki dla wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz do stworzenia ekologicznego systemu obszarów chronionych o międzynarodowym znaczeniu. Okolice miasta sprzyjają wypoczynkowi i rekreacji.

Międzyzdroje mogą pełnić rolę bazy wypadowo zaopatrzeniowej do terenów cennych przyrodniczo usytuowanych w okolicy miasta oraz dalej w kierunku Szczecina. Warunkami do tego typu rozwoju są jednak zwiększone nakłady na ochronę środowiska przyrodniczego, rozbudowa i modernizacja bazy turystycznej oraz infrastruktury technicznej.

Walory krajobrazowe okolic Międzyzdrojów sprzyjają rozwojowi różnych form turystyki. Miasto leży wewnątrz Parku Narodowego w sąsiedztwie rezerwatów przyrody oraz ciekawych szlaków turystycznych, co umożliwia rozwój turystyki aktywnej. Przez miasto przebiega pieszy Europejski Szlak Dalekobieżny E-9 i Międzynarodowy Szlak Rowerowy R10, które ciągną się od przejścia granicznego Alhbeck-Świnoujście poprzez Świnoujście, Łunowo, Międzyzdroje i dalej w kierunku Dziwnowa.

Wnioski te są zgodne z obrazem jaki się maluje po analizie Obszaru Lokalnego środowiska przyrodniczego w MRL-u. Obszar ten został oceniony pod kątem trzech głównych zagadnień:

- Stan głównych komponentów środowiska (wody, powietrze, gleby),
- Dostępności walorów / usług przyrodniczych,
- Sposobu gospodarowania zasobami środowiska.

Sytuacja w tych kwestiach, w Międzyzdrojach oceniana jest niekorzystnie. Wskaźnik syntetyczny dla tego obszaru w MRL od 2013 roku jest ujemny (-0,22) i systematycznie się pogarsza (-0,32 w 2017 roku). Także na tle grupy porównawczej sytuacja Międzyzdrojów wygląda bardzo niekorzystnie, lokują się na przedostatnim miejscu w grupie pod względem wskaźnika syntetycznego (gorzej jest tylko w kamieniu Pomorskim -0,4) i również na przedostatnim miejscu jeśli chodzi o dynamikę zmiany (-0,08).

Oparcie rozwoju gospodarczego głównie na funkcji turystycznej będzie wymagało dostosowania zagospodarowania terenów rekreacyjnych do potrzeb cało-letniego

wypoczynku. Bez wydłużenia sezonu osiągnięcie przez gminę koniecznych dochodów i podniesienie standardu zagospodarowania będzie nie-możliwe do zrealizowania.

Ponadto zapewnienie sprawnego funkcjonowania gminy będzie wymagało pilnego przewyżnienia narosłych problemów infrastrukturalnych.

Wśród głównych kierunków zagospodarowania przestrzennego widoczna jest potrzeba wyważenia sprzecznych często interesów związanych m.in. z funkcjonowaniem i rozwojem Wolińskiego Parku Narodowego oraz miasta i całej gminy. Rozwój funkcji ochronnej Parku w znacznym stopniu ogranicza możliwości zagospodarowania przestrzennego terenu gminy nie objętego granicami Parku. Stoi w sprzeczności z oczekiwaniami inwestorów zmierzających do intensyfikacji nakładów na rozwój funkcji wypoczynkowo – turystycznej, zwłaszcza w strefie nadmorskiej.

Dodatkowo władze samorządowe muszą zdecydowanie zmierzyć się z problemem degradacja przedmieść, strefy podmiejskiej i pozostałych miejscowości gminy. Jest to istotne ze względu na fakt, iż powoduje ona obniżanie atrakcyjności i ograniczenie powierzchni terenów przydatnych do zagospodarowania turystycznego.

Wsie na terenie gminy nie miały w przeszłości i obecnie nie mają charakteru wyłącznie rolniczego. Funkcja rolnicza jest w tych miejscowościach funkcją stanowiącą o ich charakterze i atrakcyjności, nie może jednak stanowić podstawowego źródła dochodów dla mieszkańców. W związku z tym funkcją generującą rozwój i utrzymanie tych miejscowości będzie funkcja wypoczynkowa. Wsparcie funkcji rolniczej, rybackiej i agroturystycznej jest niezbędne dla utrzymania charakteru miejscowości.

Ważnym elementem niezbędnych działań jest podniesienie wymogów i standardów realizowanych w gminie wszelkich inwestycji oraz unikania lokalizowania na jej terenie jakichkolwiek inwestycji uciążliwych.

Realizacja funkcji ochronnej będzie wymagała zgodnego z celami ochrony zagospodarowania terenów całej gminy. W szczególności dotyczy to wytworzenia atrakcyjnych obszarów rekreacyjnych i strefy buforowej przyjmującej uciążliwość ruchu turystycznego wewnątrz terenów miejskich oraz na terenach pozostałych miejscowości gminy.

Utrzymanie i podnoszenie atrakcyjności terenu zarówno z punktu widzenia rozwoju funkcji wypoczynkowej, jak i z punktu widzenia funkcji ochronnej wymaga zachowania walorów krajobrazu naturalnego i kulturowego przy jednoczesnym podnoszeniu standardów i jakości obiektów, infrastruktury i przestrzeni publicznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań społeczno-ekonomiczno-przestrzennych charakterystycznych dla poszczególnych obszarów w gminie.

III. Demografia

Współcześnie rozwój lokalny postrzegany jest jako wieloaspektowy proces, wykorzystujący różnorodne czynniki, właściwości i zdarzenia zachodzące w ujęciu lokalnym. Kierunek i dynamika procesów zachodzących w Gminie Międzyzdroje jest uzależniona od wielu czynników.

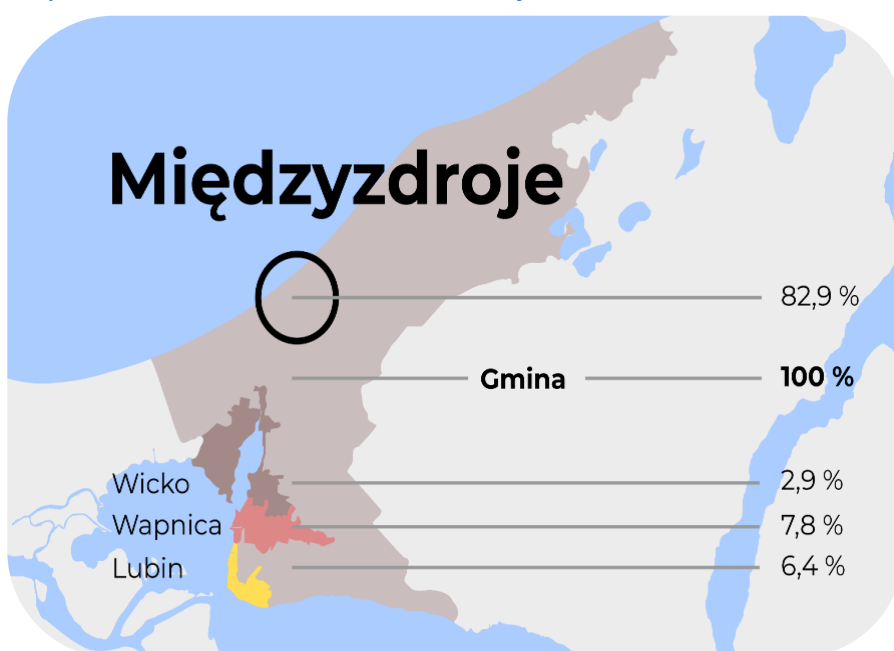
Analiza dostępnych dokumentów o charakterze strategicznym, a także działań podejmowanych przez samorząd wskazuje, że kapitał społeczny uważany jest za jeden z kluczowych czynników rozwoju Gminy Międzyzdroje. Stanowi on o przyszłym dobrobycie, potencjale i możliwościach rozwoju lokalnej gospodarki w przyszłości.

Jest on nierozzerwalnie związany z procesami demograficznymi, przebiegającymi w lokalnym środowisku.

Kapitał społeczny tworzony w sieciach wzajemnego wsparcia, kreuje silne więzi solidarności w lokalnej społeczności.

Ocena wyzwań rozwojowych, generowanych zmianami demograficznymi w jednostce samorządu terytorialnego, wymaga zarówno wiedzy o procesach ludnościowych w przeszłości, jak i ich przebiegu w przyszłości.

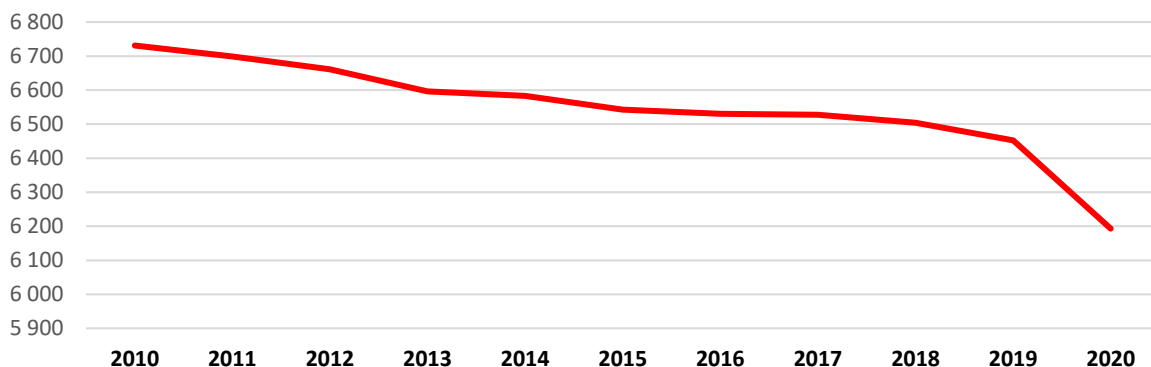
Rysunek 5. Udział sołectw w całkowitej liczbie ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gminę Międzyzdroje w 2020 roku zamieszkiwało **6 193 mieszkańców** (wobec **6 731** w roku 2010 z czego 53,2% stanowiły kobiety, a 46,8% mężczyźni¹. Dane dotyczące liczby mieszkańców wskazują, że zamieszkuje ją 13,2% ludności powiatu. Gmina Międzyzdroje podobnie jak wiele innych polskich samorządów, boryka się z coraz wyraźniejszym kryzysem demograficznym, w latach 2010-2020 liczba mieszkańców spadła o **8 punktów procentowych**.

Wykres 1. Zmiana liczby mieszkańców gminy Międzyzdroje w latach 2010-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Problem zmniejszającej się liczby mieszkańców obszaru Gminy Międzyzdroje, znajduje swoje odzwierciedlenie we współczynniku przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego wg faktycznego miejsca zamieszkania – zob. wykres 2.

Wykres 2. Współczynnik przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego wg faktycznego miejsca zamieszkania [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Wskaźnik ten pozwala określić atrakcyjność gminy dzięki porównaniu liczby nowych mieszkańców w stosunku do grupy porównawczej. Przeprowadzone badania wskazują, że gmina Międzyzdroje charakteryzuje się **niską wartością tego wskaźnika**, w porównaniu do

¹ Dane UMIG Międzyzdroje

średniej ogólnopolskiej. Współczynnik przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego dla gminy jest także **wyraźnie niższy** od średniej wartości osiągniętej w grupie porównawczej, jak i średniej wojewódzkiej i powiatowej. Świadczy to o tym, że problemy demograficzne są jednym z kluczowych uwarunkowań rozwojowych, z którymi mierzy się gmina obecnie i które będą kształtować kierunki jej rozwoju w przyszłości.

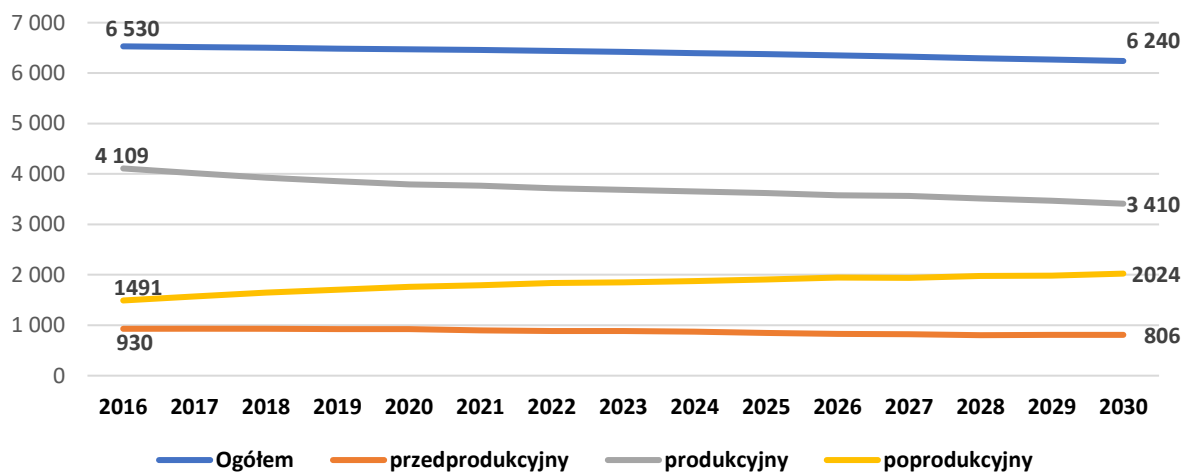
Na spadek liczby ludności w gminie wpływa ujemne saldo migracji wynoszące **16 osób**. W roku 2020 na jej obszarze zameldowało się **84 osoby** (wobec **99** w 2019r.).

Fakt osiedlania się na terenie gminy nowych mieszkańców świadczy o rosnącej atrakcyjności gminy. Ma to duże znaczenie dla planowania kierunków i perspektyw rozwoju, wpływa w sposób szczególny na określone obszary działalności gminy tj. planowanie przestrzenne, oświatę, infrastrukturę i in. Gmina Międzyzdroje niestety traci mieszkańców w wyniku procesów demograficznych jak i migracyjnych. Dlatego sytuację w gminie e uznać należy za niekorzystną.

Znajduje to swoje potwierdzenie także w prognozach liczby mieszkańców do roku 2030 przeprowadzonych przez GUS. Zgodnie z prognozą liczby ludności, gmina w roku 2030 roku ma osiągnąć **6 240** osób – zob. wykres 3. Na wykresie przedstawiono prognozowaną strukturę ludności w gminie.

Wykres 3. Prognoza liczby ludności w Gminie Międzyzdroje do 2030 r.

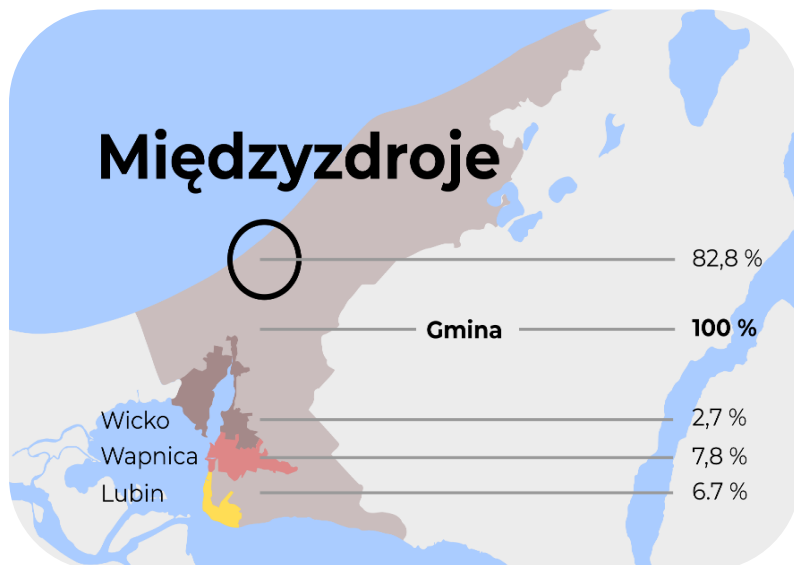

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Międzyzdroje charakteryzuje się niekorzystną strukturą wiekową mieszkańców. Średni wiek mieszkańców wynosi 45,3 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

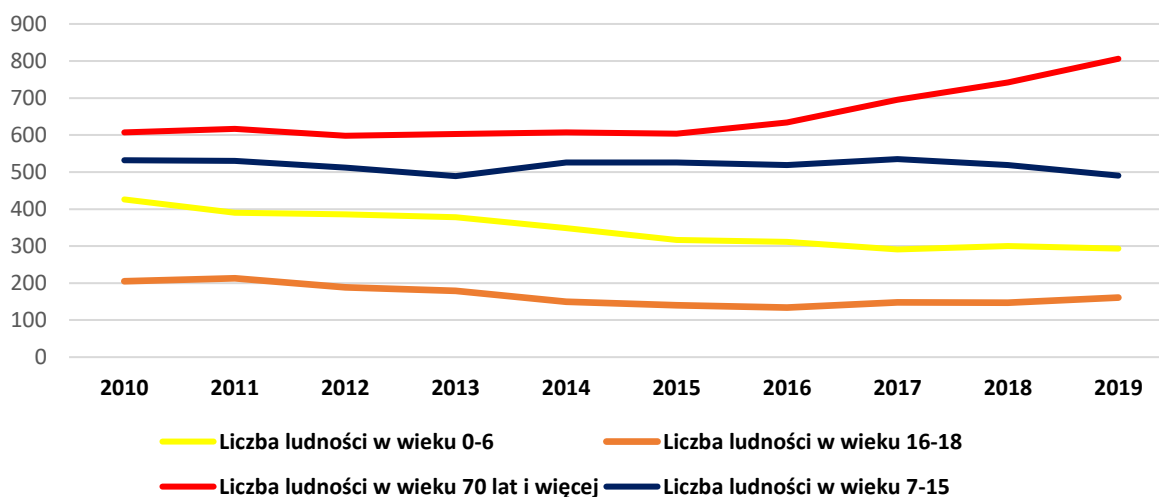
Rysunek 6. Ludność w wieku produkcyjnym w Gminie Międzyzdroje

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych GUS w 2020 roku **58,3%** mieszkańców gminy było w wieku produkcyjnym a **13,7%** w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 4. Struktura wiekowa ludności w gminie

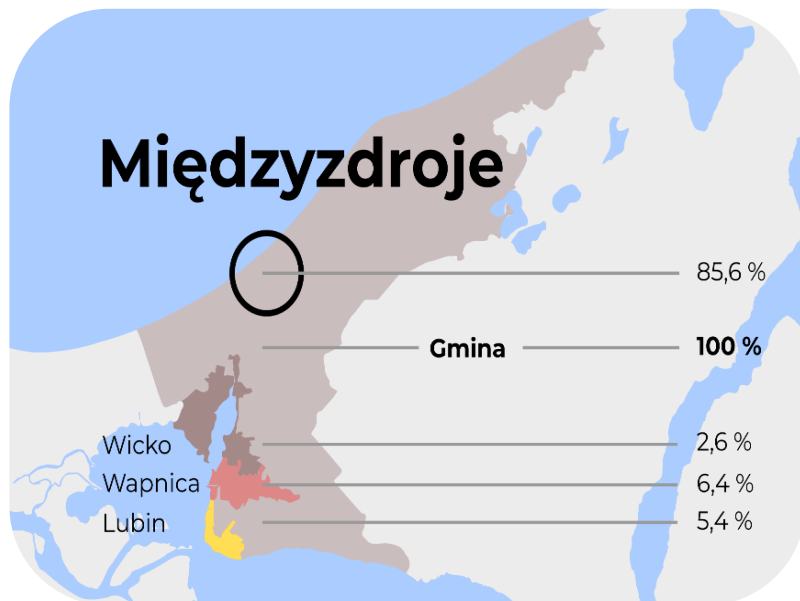

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Największy potencjał rozwojowy w zakresie rynku pracy ma miasto Międzyzdroje z ponad 3 tysiącami mieszkańców w wieku produkcyjnym. Najmniejszy potencjał w tym zakresie ma sołectwo Wicko, w którym zamieszkuje 100 osób w wieku produkcyjnym.

W Gminie Międzyzdroje **28,0%** mieszkańców stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Jest to wynik niekorzystny w porównaniu ze średnią ogólnopolską wynoszącą **22,3%**.

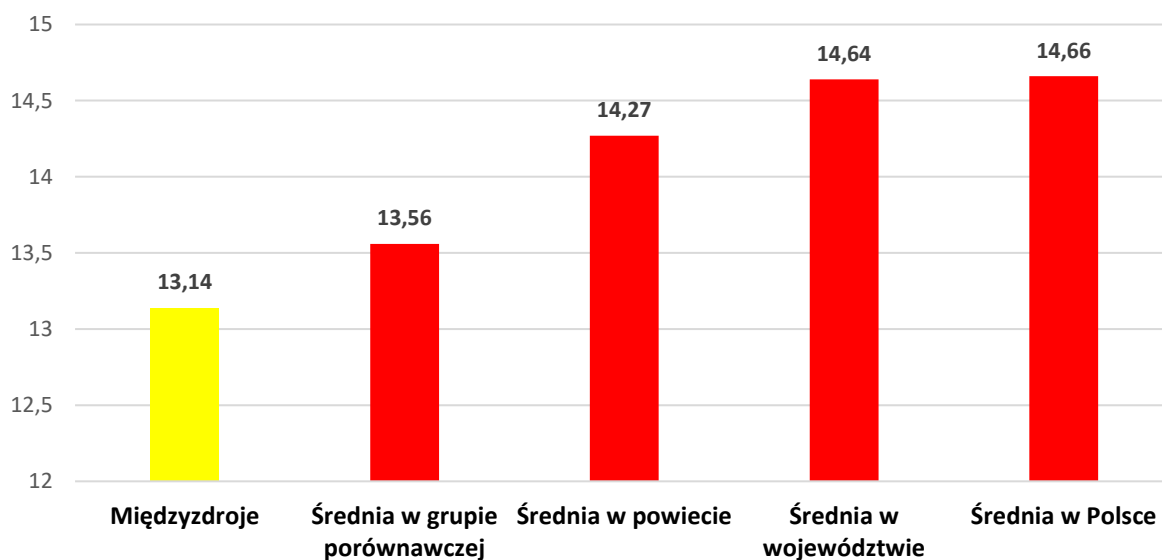
Rysunek 7. Ludność w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pod tym względem w najtrudniejszej sytuacji znajduje się miasto Międzyzdroje z 1336 mieszkańcami w wieku poprodukcyjnym. Najmniej osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje sołectwo Wicko.

Wykres 5. Współczynnik potencjału demograficznego (odsetek ludności w wieku 25-34 lat) [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

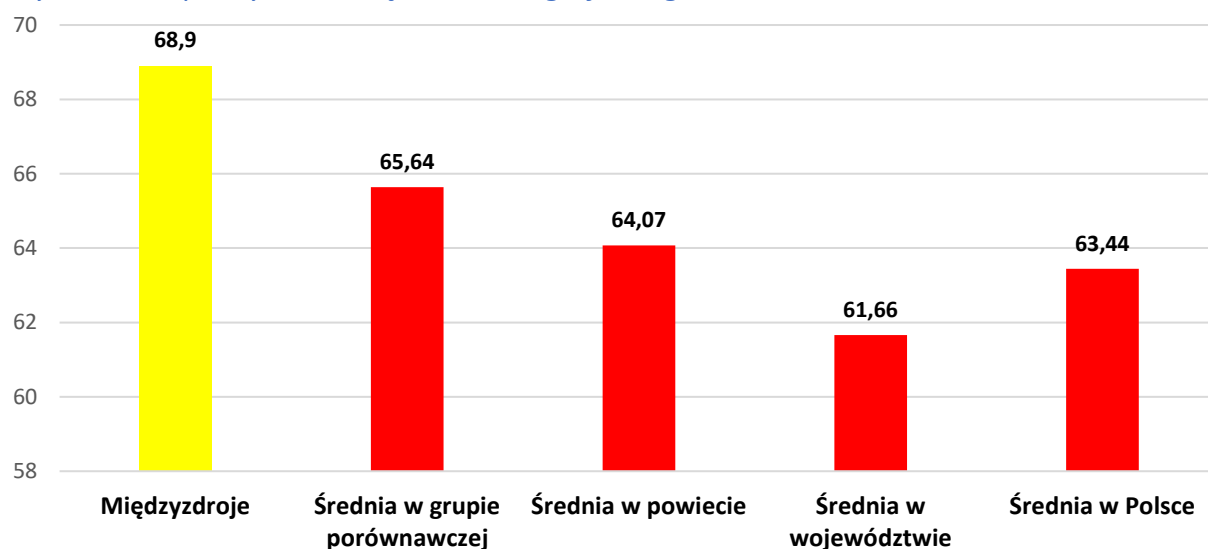
Określenie potencjału demograficznego w przestrzeni lokalnej jest o tyle ważne, iż w znaczącym stopniu wpływać on będzie na przyszłość gminy. Chodzi tu przede wszystkim

o rynek pracy, wartość dodaną wypracowaną w gminie, a pośrednio także prognozowane wpływy z udziału w podatkach PIT i CIT.

Jednym ze wskaźników wykorzystywanych do analizy potencjału demograficznego jest odsetek ludności w wieku 25-34 lata. Pod tym względem Gmina Międzyzdroje znajduje się w niekorzystnej sytuacji. Wartość tego wskaźnika jest wyraźnie niższa od średniej dla kraju, a także średniej wojewódzkiej i powiatowej – zob. wykres 5.

Przekłada się to na **niekorzystną wartość wskaźnika obciążenia demograficznego**, definiowanego jako ilość osób ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku gminy Międzyzdroje wartość tego wskaźnika jest wyższa niż średnia dla gmin w grupie porównawczej, oraz wyższa niż średnia powiatowa, wojewódzka czy krajowa.

Wykres 6. Współczynnik obciążenia demograficznego

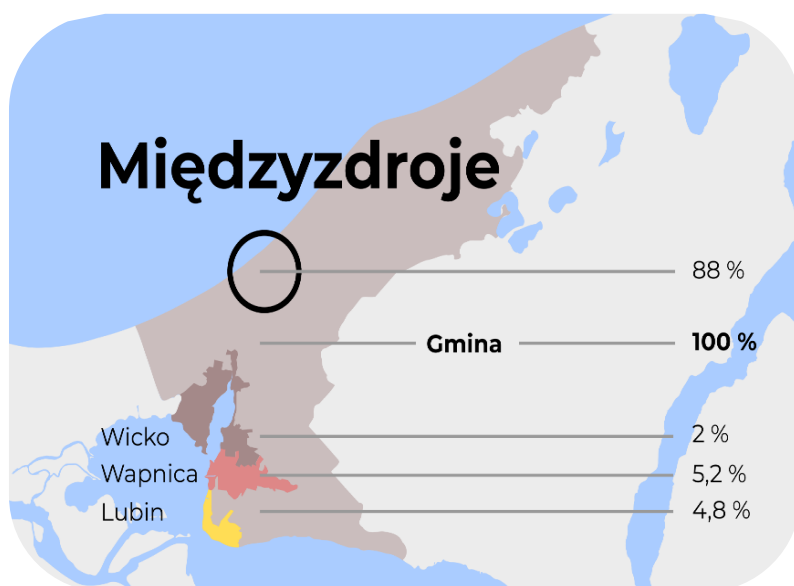
Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Gmina Międzyzdroje jest mocno zróżnicowana pod względem demograficznym, co przekłada się także na rozkład wskaźnika ilości osób w wieku powyżej 65 lat. W całej gminie aż **706** osób to osoby powyżej 65 roku życia. Najwięcej tych osób zamieszkuje w mieście Międzyzdroje, zaś najmniej w sołectwie Wicko (14 osób).

Jednym ze wskaźników często analizowanych w przypadku badań demograficznych jest także liczba małżeństw.

Zazwyczaj wzrastająca liczba małżeństw świadczy o korzystnej strukturze wiekowej populacji, a także w sposób pośredni o ogólnej ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej.

Rysunek 8. Odsetek osób w wieku powyżej 65 roku życia

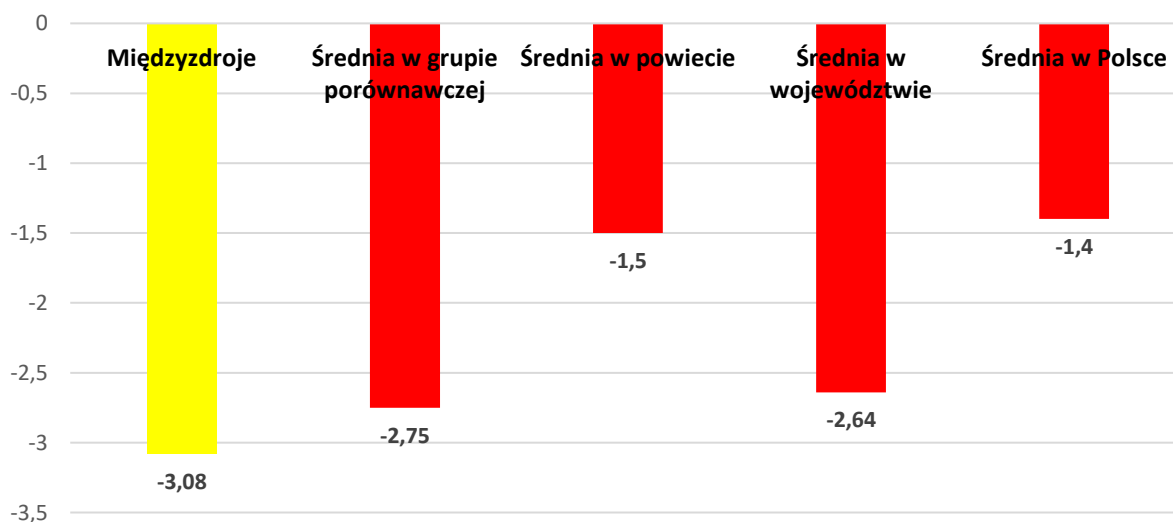

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Mieszkańcy gminy zawarli w 2020 roku 25 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od średniej wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz wartość porównywalna do średniej dla Polski.

Wiele o postrzeganiu sytuacji społeczno-ekonomicznej w gminie mówi także współczynnik przyrostu naturalnego. Jest on często utożsamiany z indywidualnym postrzeganiem procesów zachodzących w przestrzeni lokalnej przez jej mieszkańców.

Wykres 7. Współczynnik przyrostu naturalnego ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Warto jednak zwrócić uwagę, że zawieranie związków małżeńskich w 2020 roku było często przekładane ze względu na obostrzenia epidemiologiczne dotyczące zgromadzeń.

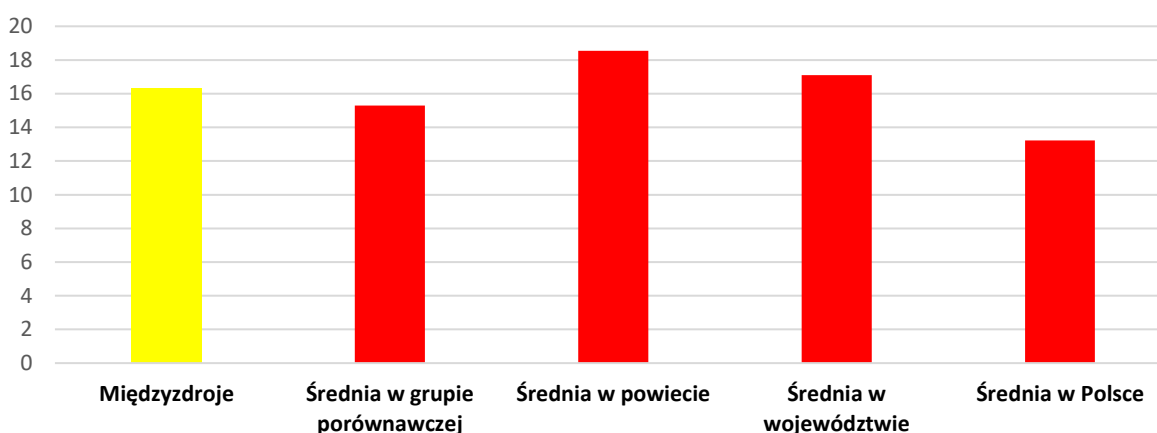
Według danych GUS **29,0%** mieszkańców gminy Międzyzdroje jest stanu wolnego, **52,2%** żyje w małżeństwie, **6,2%** mieszkańców jest po rozwodzie, a **9,1%** to wdowy/wdowcy.

Jakość życia zazwyczaj znajduje swoje odzwierciedlenie w rosnącym przyroście naturalnym. W przypadku Gminy Międzyzdroje wartość tego wskaźnika jest wyraźnie niższa od średniej wartości w grupie gmin porównawczych.

Co może nieco niepokoić w kontekście sytuacji demograficznej w gminie, to wartość współczynnika emigracji.

Wykres 8. Współczynnik emigracji (odpływu wędrownego)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Wartość tego wskaźnika dla gminy jest nieznacznie niższa niż średnia dla województwa i średnia w powiecie, ale jednocześnie nieco wyższa niż średnia dla gmin z grupy porównawczej i średnia ogólnopolska.

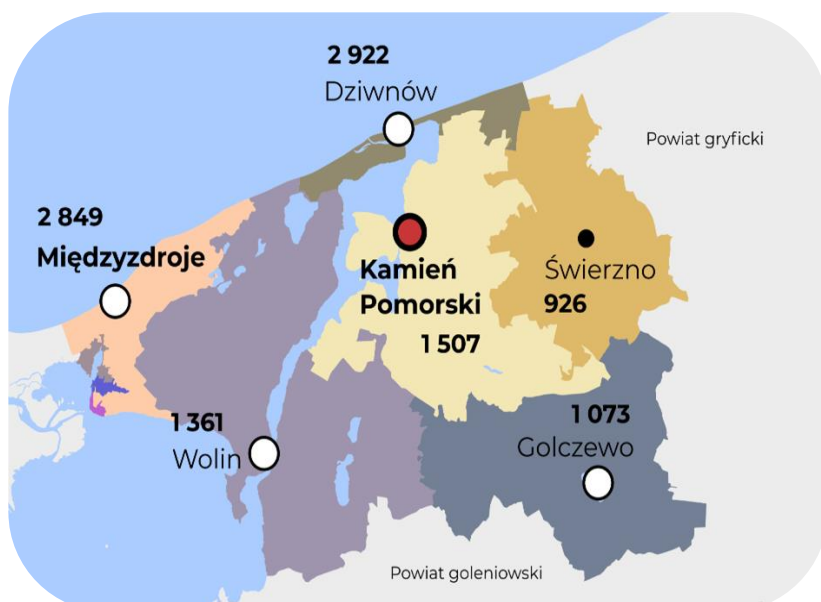
IV. Gospodarka

Konkurencyjność lokalnej gospodarki decyduje o sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz determinuje możliwości rozwoju gminy. Tworzona jest ona dzięki wykorzystaniu lokalnych potencjałów w tworzeniu zintegrowanej oferty Gminy Międzyzdroje skierowanej do szerokiego grona odbiorców.

Przeprowadzone badania porównawcze wskazują na wysoką pozycję Gminy Międzyzdroje w zakresie potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki.

Na dobry stan lokalnej gospodarki wpływa wiele czynników. Najważniejsze z nich to przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców.

Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

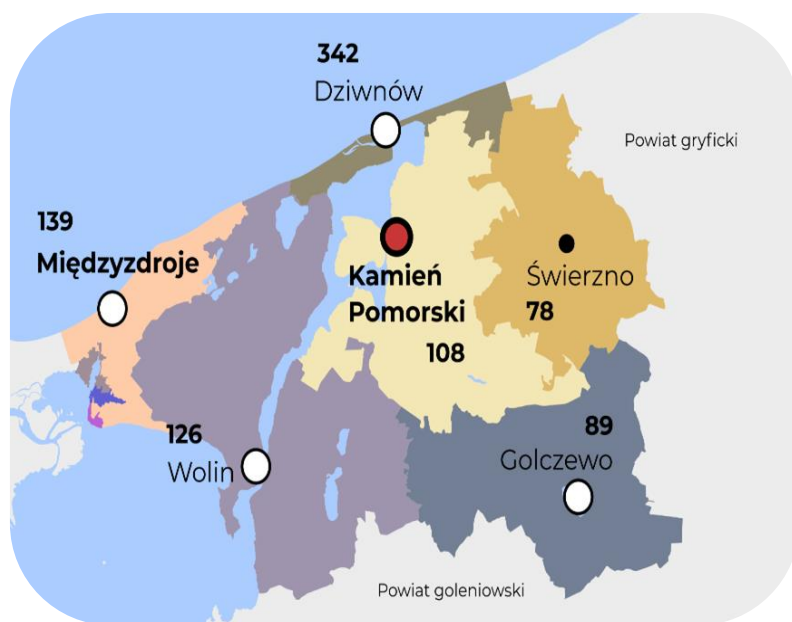
Pod względem ilości podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Gmina Międzyzdroje należy do jednych z najsilniejszych samorządów w powiecie kamieńskim. Jedynie Gmina Dziwnów charakteryzuje się wyższą wartością tego wskaźnika.

W ostatnich latach rejestrowany jest wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy, co akcentowane było także w trakcie warsztatów przeprowadzonych w Międzyzdrojach w grudniu 2021 r.

Pod względem ilości nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, gmina zajmuje drugą pozycję w powiecie – zob. rysunek 10.

Aktywność gospodarcza mieszkańców jest istotnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Znajduje ona swoje odzwierciedlenie w liczbie, wielkości, strukturze i kondycji lokalnych firm.

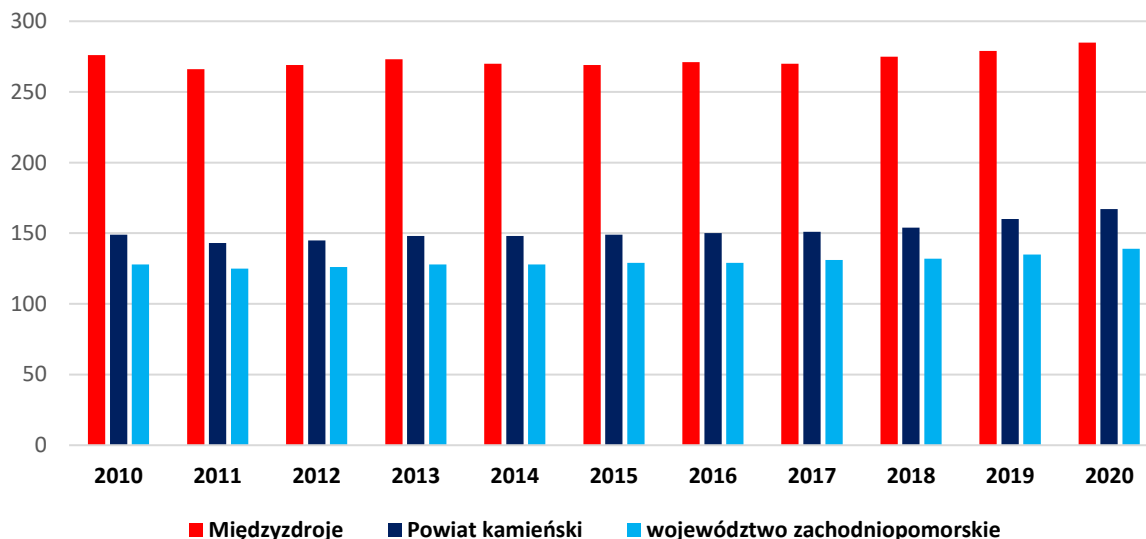
Rysunek 10. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych (ogółem)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wysoka aktywność gospodarcza wpływa na dochody gospodarstw domowych i jednostek samorządowych. Jest bodźcem do rozwoju infrastruktury technicznej i wysokiej jakości usług publicznych.

Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

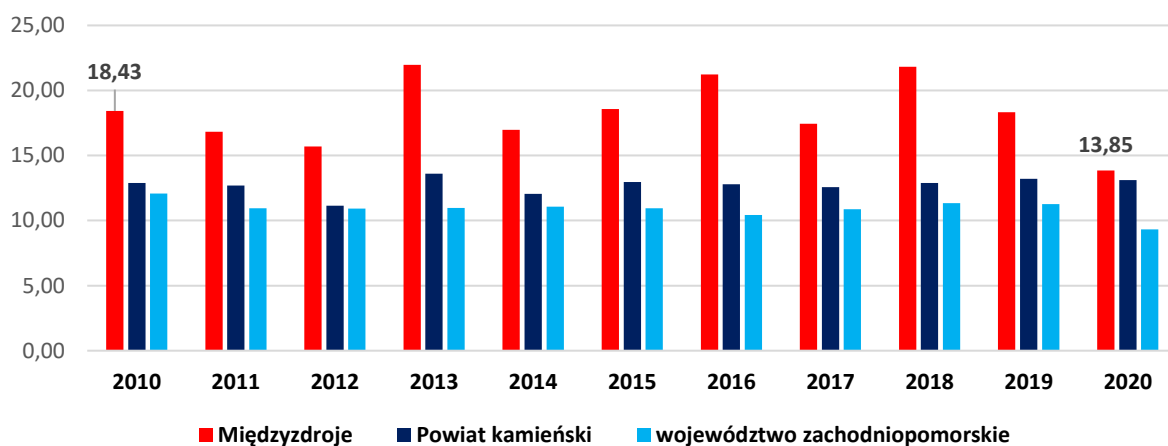
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pod tym względem, w porównaniu do gmin powiatu kamieńskiego i średniej dla województwa zachodniopomorskiego, Gmina Międzyzdroje znajduje się w korzystnej sytuacji. Wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców

był w kolejnych latach wyraźnie wyższy niż średnie wartości osiągnięte w powiecie i województwie – zob. wykres 9.

Znajduje to swoje odzwierciedlenie także w wielkości wskaźnika, obrazującego ilość **nowo zarejestrowanych** podmiotów w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – zob. wykres 10. W porównaniu z rokiem 2010 wskaźnik ten w Gminie Międzyzdroje wyraźnie się obniżył. Jest on jednak nadal wyższy niż średnia dla powiatu kamieńskiego i średniej dla województwa zachodniopomorskiego.

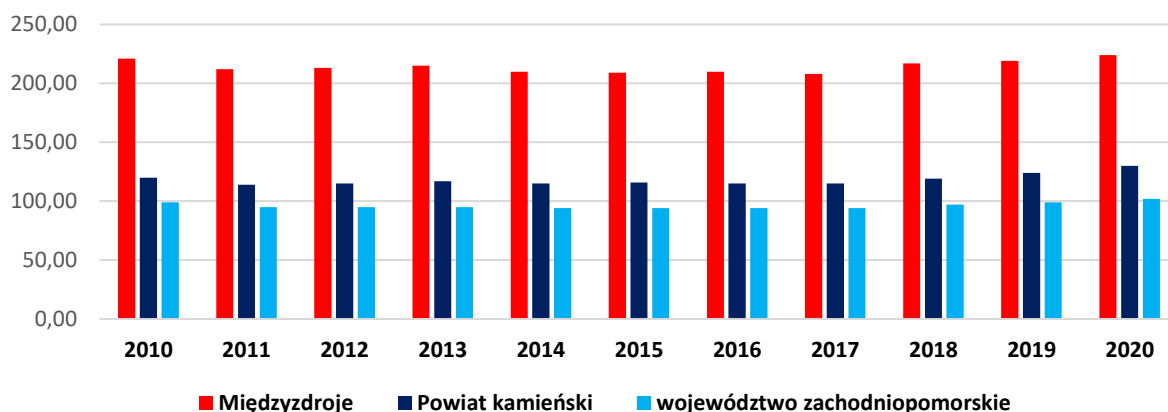
Wykres 10. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W gminie dominują podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne (78,6% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych). Uznać to należy za przejaw przedsiębiorczości mieszkańców. W całym okresie objętym analizą wskaźnik ujmujący osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności był w Gminie Międzyzdroje wyższy niż średnia w powiecie i wyższy niż średnia w województwie zachodniopomorskim.

Wykres 11. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

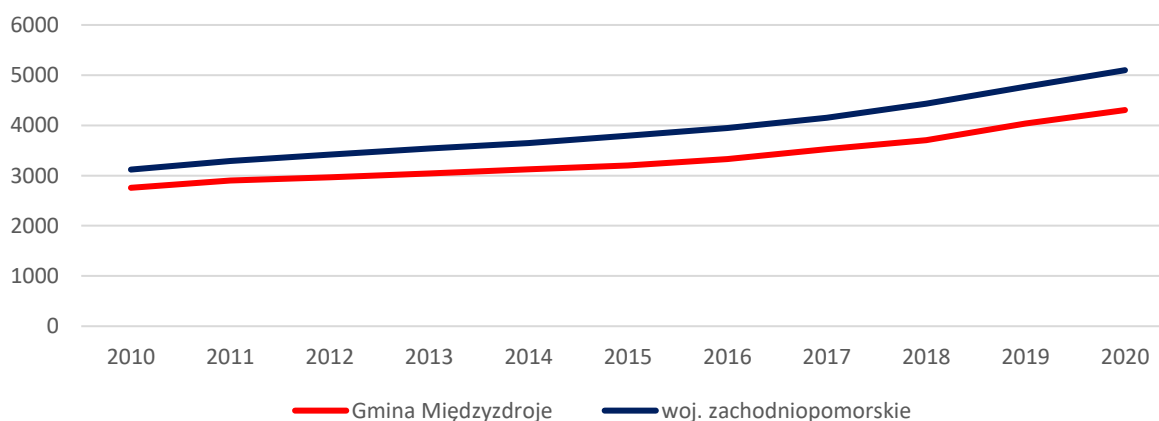
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie przejawiały swoją aktywność w różnorodnych dziedzinach:

- 645 podmiotów wskazało na działalności związane z zakwaterowaniem i usługi gastronomicznymi,
- 238 podmiotów wskazało na handel, naprawy pojazdów,
- 145 podmiotów budownictwo,
- 75 transport i gospodarka magazynowa,
- 54 przetwórstwo przemysłowe,
- 42 na działalność profesjonalną, naukową i techniczną,
- 40 na pozostałą działalność,
- 31 na opiekę zdrowotną i pomoc społeczną,
- 26 rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- 18 informacja i komunikacja,
- 17 działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,
- 17 działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- 13 na działalność finansową i ubezpieczeniową,
- 19 inne.

W strukturze branżowej gospodarki dominują jednostki gospodarcze prowadzące działalność turystyczną i gastronomiczną (około 50% ogółu jednostek gospodarczych w 2020 r.) oraz związaną i zależną od niej. Pod względem wielkości zatrudnienia w szeroko rozumianych usługach Międzyzdroje zajmują 4 pozycję na 940 polskich miast.

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Międzyzdroje wynosiło 4 304,58 PLN, co odpowiada 77.90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wykres 12. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Gminie Międzyzdroje [w zł]

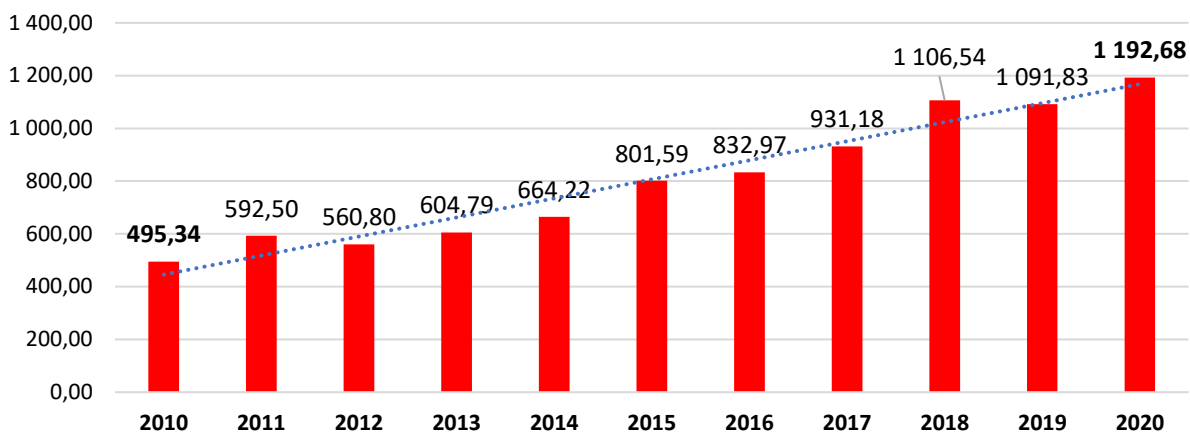

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

O przedsiębiorczości mieszkańców i wzrastającej konkurencyjności lokalnej gospodarki świadczą także wartości dwóch kluczowych dla finansów lokalnych wskaźników tj. **udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób**

fizycznych (PIT) i udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych (CIT).

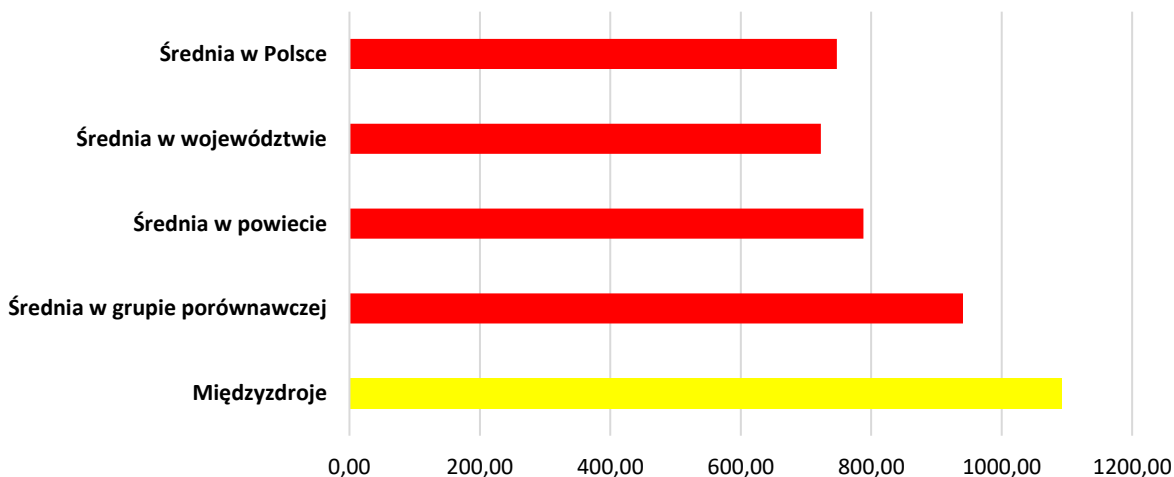
Wykres 13. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) w zł na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przeprowadzone badania wykazały, że pod względem dochodów z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) w przeliczeniu na jednego mieszkańca, Gmina Międzyzdroje uzyskiwała dochody wyższe do średniej w grupie porównawczej i średniej dla powiatu kamieńskiego oraz średniej w województwie i kraju – zob. wykres 14.

Wykres 14. Dochody z PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł

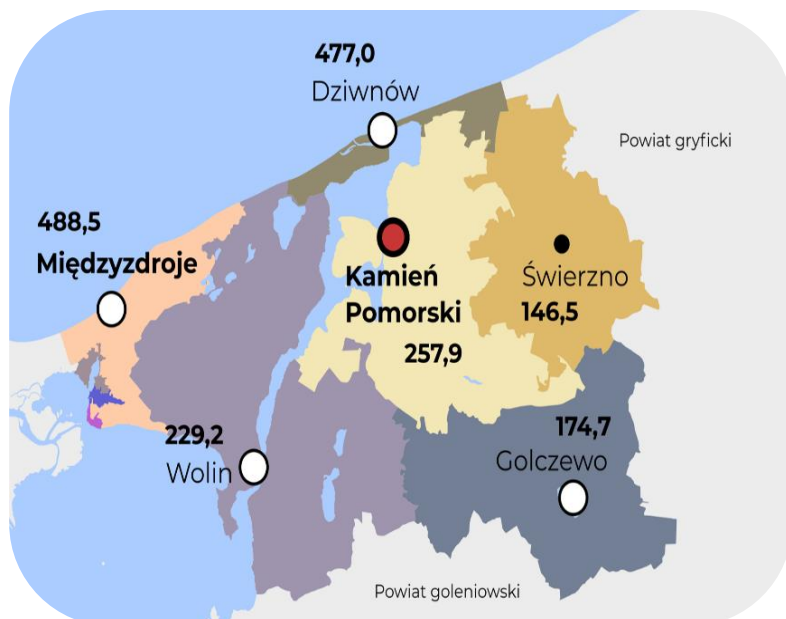

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Odpowiednia struktura gospodarki, dopasowana do lokalnych uwarunkowań i sytuacji rynkowej, zapewnia gminie stabilność i odporność w okresie dekoniunktury. Struktura gospodarki jest uzależniona od wielu czynników, nie tylko o charakterze ekonomicznym, ale także historycznym, geopolitycznym, czy społecznym. Budowa konkurencyjności jednostek

samorządowych, jest procesem skomplikowanym i wymaga współdziałania całego środowiska lokalnego.

Rysunek 11. Podmioty gospodarcze na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wysoka jakość przestrzeni, dostęp do wysokiej jakości zasobów i kompetencji, są czynnikami decydującymi o sukcesie wspólnoty lokalnej. Wieloletnie działania zmierzające do budowy konkurencyjności gospodarki, przynoszą spodziewane efekty.

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, pozyskanie szeregu inwestorów zewnętrznych, dywersyfikacja form działalności i rozwój sfery usług wpływają na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i jakość życia mieszkańców.

Znajduje to odzwierciedlenie we wskaźnikach obrazujących aktywność ekonomiczną mieszkańców. W 2020 roku pod względem ilości podmiotów gospodarczych przypadających na tysiąc mieszkańców w wieku produkcyjnym, Gmina Międzyzdroje wykazała się najwyższą wartością tego wskaźnika spośród wszystkich gmin powiatu kamieńskiego.

Istotnym czynnikiem rozwoju w ujęciu lokalnym i regionalnym w XXI wieku staje się aktywność gospodarcza związana z wykorzystaniem kreatywnego potencjału człowieka. Potrzeba budowy konkurencyjnej gospodarki z wykorzystaniem innowacyjnego potencjału lokalnego powoduje, że władze wszystkich szczebli zaczynają dostrzegać potencjał sektora kreatywnego, który poza oddziaływaniem ekonomicznym ściśle wpływa na poprawę subiektywnego odczucia dobrostanu mieszkańców. W tym miejscu należy wyjaśnić, że według jednej z najpowszechniej stosowanych definicji, sektor kreatywny obejmuje obszary działalności gospodarczej, w których indywidualna kreatywność stanowi główny wkład w proces produkcji, a własność intelektualna jest cechą charakterystyczną produktu będącego jej wynikiem².

² Za: Creative Industries Mapping Document, Department for Culture, Media and Sport, Londyn 2001

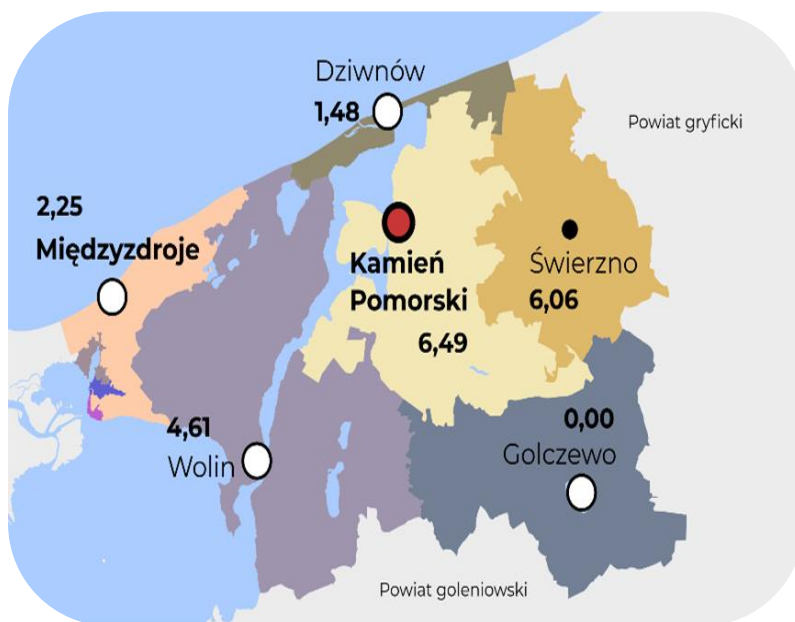
Współczesnej doktrynie zarządzania rozwojem lokalnym sektor kreatywny w coraz większym stopniu staje się nowym pomysłem na wypracowanie długofalowej polityki rozwojowej, co znajduje odzwierciedlenie w coraz częstszym dostrzeganiu tego obszaru aktywności zarówno w krajowych, jak i w regionalnych strategiach rozwoju.

Sektor kreatywny zaczyna być postrzegany jako interesujący obszar aktywności gospodarczej pozwalającej nie tylko budować trwały wzrost gospodarczy, ale także wpływać na poziom i jakość życia mieszkańców.

Analizy ilościowe wykazały, że pod względem liczebności nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem Gmina Międzyzdroje charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem liczby podmiotów kreatywnych – zobacz rysunek 12. Wartość tego wskaźnika dla gmin Kamień Pomorski, Świerżno i Wolin jest wyraźnie wyższa. Jedynie gminy Golczewo i Dziwnów osiągają niższą wartość analizowanego wskaźnika. Sytuacja w tym zakresie wydaje się być niepokojąca i wymaga dalszych pogłębionych badań, a sam wskaźnik należy monitorować.

Przeprowadzone badania ilościowe jak i jakościowe wykazały, że główną siłą lokalnej gospodarki są małe przedsiębiorstwa, często o rodzinnym charakterze.

Rysunek 12. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem

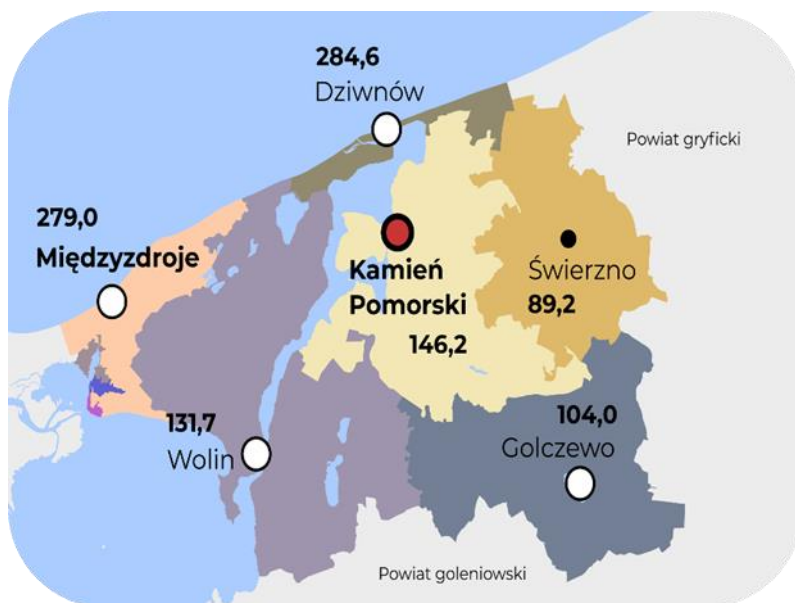

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Potwierdza to wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 osób na jeden tysiąc mieszkańców gminy. W gminie wartość tego wskaźnika wyniosła **279** podmiotów. Była nieco niższa niż w przypadku Gminy Dziwnów, ale jednocześnie zdecydowanie wyższa niż w pozostałych gminach powiatu.

Rysunek 13. Liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 osób na jeden tysiąc mieszkańców

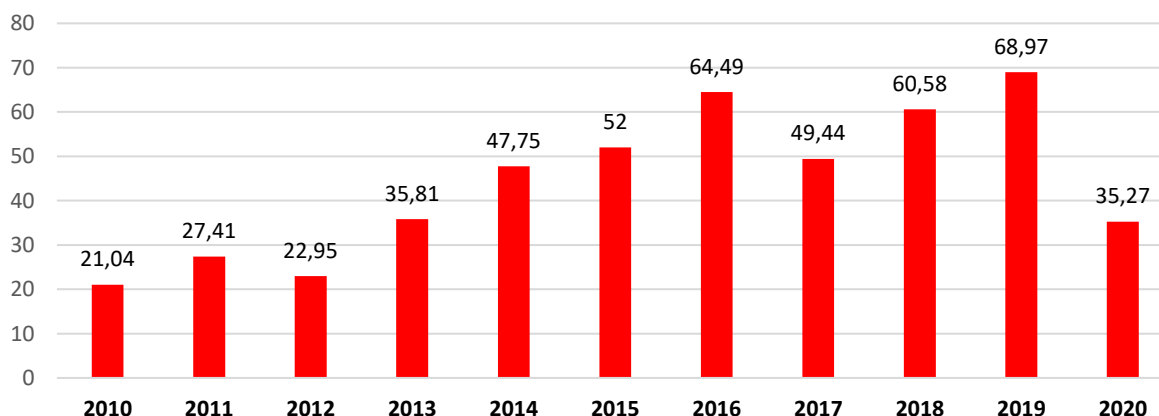

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Sukces dotychczas podejmowanych działań w zakresie promocji przedsiębiorczości mieszkańców znajduje swoje odzwierciedlenie m.in. w wysokości wpływów do budżetu gminy z udziału w podatku CIT.

W badanym okresie wzrastały one z **21,04 zł** w roku 2010 do **35,27 zł** w roku 2020. Obostrzenia pandemiczne wprowadzone w Polsce w 2020 roku niewątpliwie w największym stopniu dotknęła branży hotelarskiej i gastronomicznej. Wyraźnie widać to w zmniejszeniu się przychodów gminy z tytułu udziału w podatku CIT w roku 2020. Wpływy z tego tytułu były wyraźnie niższe niż w roku 2019 – zob. wykres. 15.

Wykres 15. Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w zł

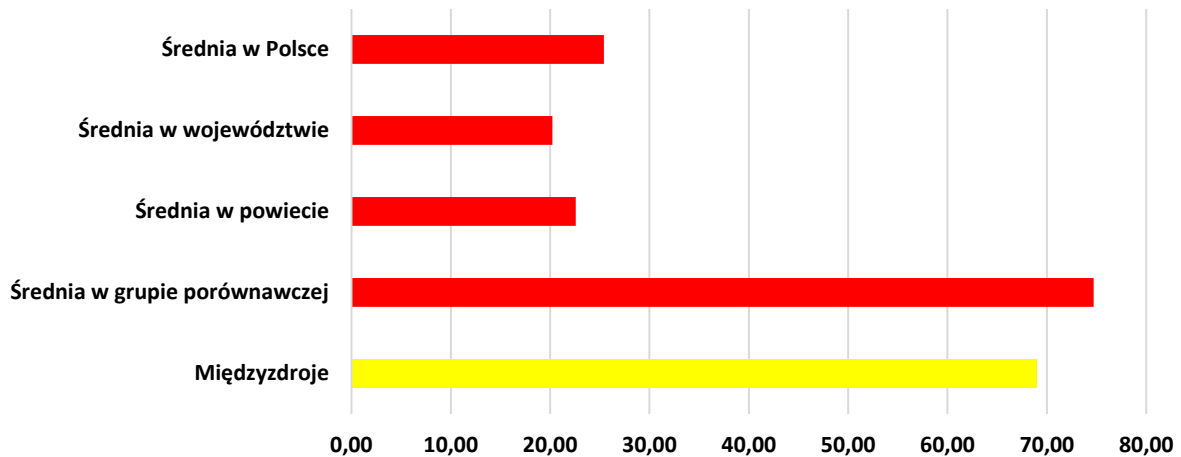

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym aspekcie, sytuacja gminy na tle badanych jednostek samorządu była bardzo dobra. Wpływy uzyskiwane w Gminie Międzyzdroje z CIT w przeliczeniu na jednego

mieszkańca były co prawda niższe niż przeciętna wysokość tych wpływów w grupie porównawczej, ale jednocześnie wyraźnie wyższe niż średnia w powiecie, województwie i Polsce.

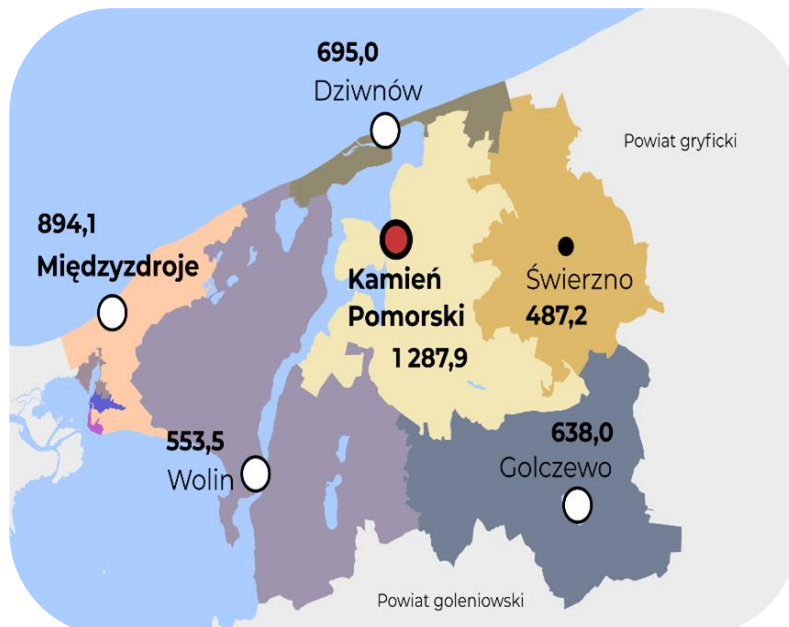
Wykres 16. Dochody z CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca³

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

O potencjale rozwojowym gospodarki lokalnej świadczy także liczba i aktywność funkcjonujących na jej obszarze podmiotów działających w tzw. otoczeniu biznesu. **Institucje Otoczenia Biznesu** to podmioty wypełniające lukę między mechanizmami rynkowymi, a działami administracji publicznej.

Rysunek 14 Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej

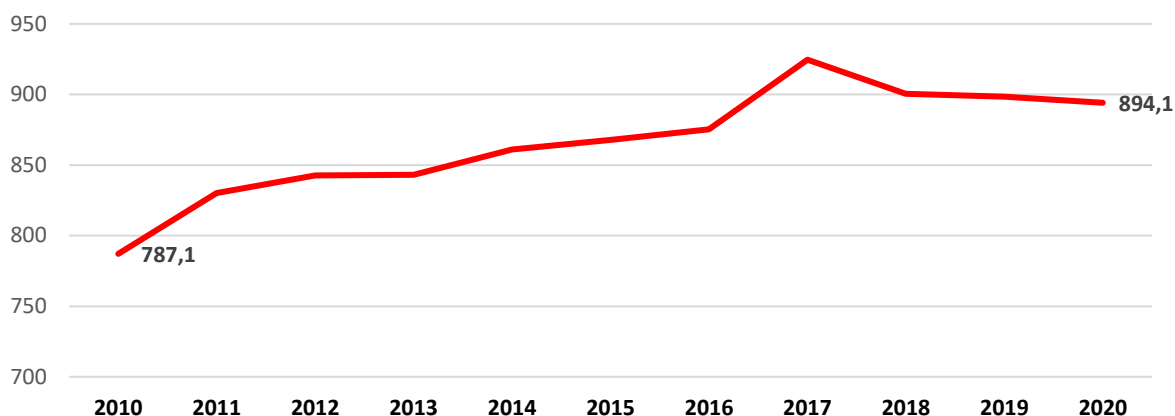

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

³ Dane dotyczą roku 2019

Instytucje otoczenia biznesu są najczęściej identyfikowane z wyspecjalizowanymi organizacjami świadczącymi usługi z zakresu szkolenia, doradztwa oraz szeroko pojętego wsparcia przedsiębiorczości. W ich aktywności kluczową rolę odgrywa edukacja i przepływ informacji, które są niezwykle istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego w ujęciu lokalnym.

Wykres 17. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W badanym okresie liczba tego typu instytucji w Gminie Międzyzdroje wyraźnie wzrosła. W 2010 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców było ich niespełna **787,1**, a w roku 2020 już ponad **894,1**.

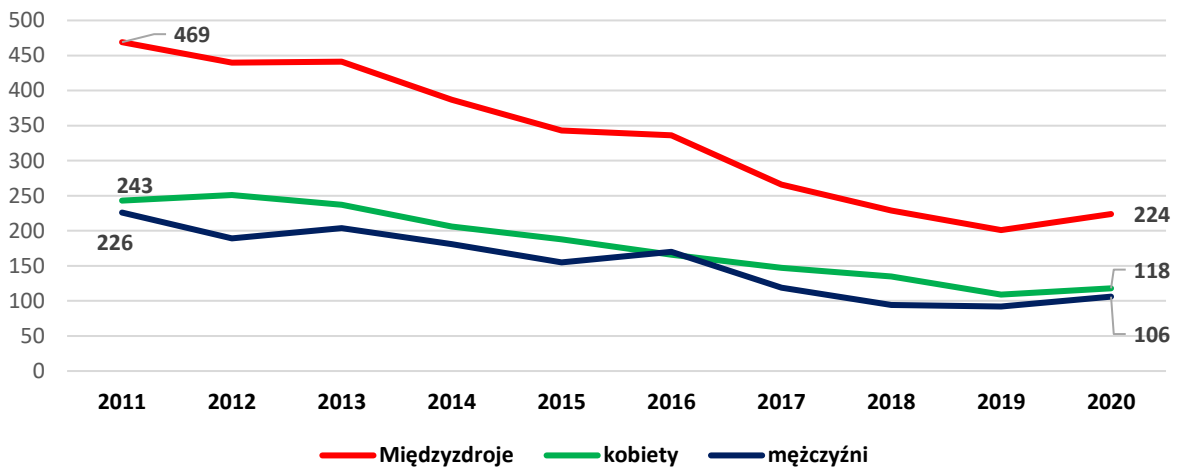
Głównym zadaniem instytucji otoczenia biznesu jest pomoc przedsiębiorcom. Pomoc ta w znacznej mierze opiera się na zagadnieniach związanych z tworzeniem, prowadzeniem i rozwojem przedsiębiorstw. Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie jest ważnym czynnikiem jego atrakcyjności inwestycyjnej. Dlatego wzrost ich ilości w Gminie Międzyzdroje uznać należy za zjawisko pozytywne.

Ważnym elementem lokalnej gospodarki w gminie, a zarazem podstawą jej rozwoju ekonomicznego jest **zrównoważony rynek pracy**. Stabilna sytuacja na rynku pracy jest sygnałem dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, że warto związać swoją karierę i życie zawodowe z miejscem, które oferuje ciekawe perspektywy rozwoju. Przekłada się to bezpośrednio na wskaźniki demograficzne, a w konsekwencji na przyszłość lokalnej społeczności. Wpływa na wielkość popytu na dobra i usługi, a tym samym na ilość i jakość miejsc pracy.

W ostatnich latach w Gminie Międzyzdroje, widoczny jest wyraźny wzrost ilości ofert pracy, co jest konsekwencją rozwoju lokalnej gospodarki.

Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Międzyzdroje

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Na koniec grudnia 2020 roku liczba osób pozostających bez pracy w Gminie Międzyzdroje według danych GUS, wynosiła 224 osób (wobec 469 osób w roku 2011). Problem bezrobocia w gminie w większym stopniu dotyka kobiet niż mężczyzn. W 2020 roku w gminie bez pracy pozostawało **118 kobiet** i **106 mężczyzn** - zob. wykres 18.

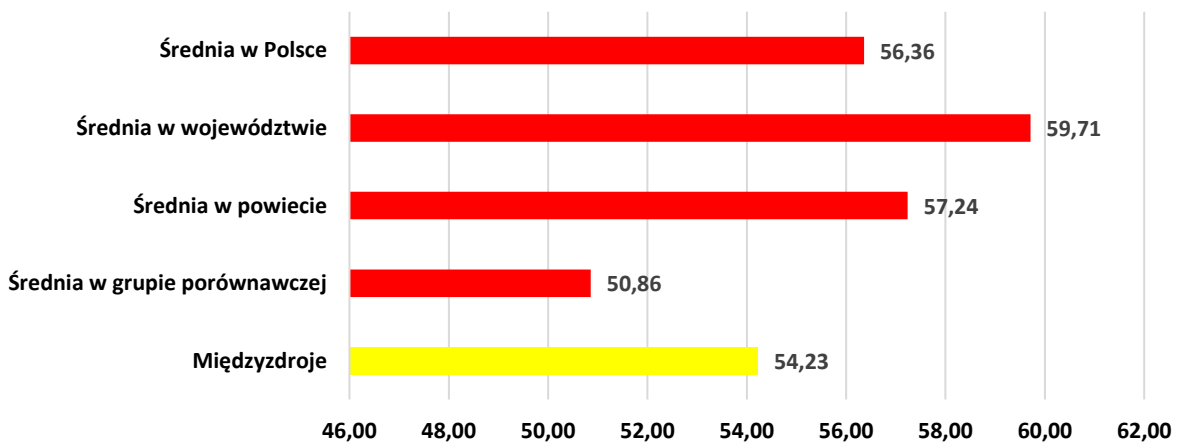

Wskaźnik odsetek bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych ogółem, wskazuje, że w Gminie Międzyzdroje mamy do czynienia z niepokojącym zjawiskiem pozostawania dużej liczby kobiet poza rynkiem pracy.

Wskaźnik ten w Gminie Międzyzdroje jest wyraźnie wyższy niż średnia w grupie porównawczej ale jednocześnie niższy niż średnia w powiecie, województwie i kraju.

Z pewnością jest to problem, który wymaga głębszego zastanowienia i wdrożenia ewentualnych działań przeciwdziałających procesowi wykluczenia kobiet z rynku pracy.

Wykres 19. Odsetek bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych ogółem [%]

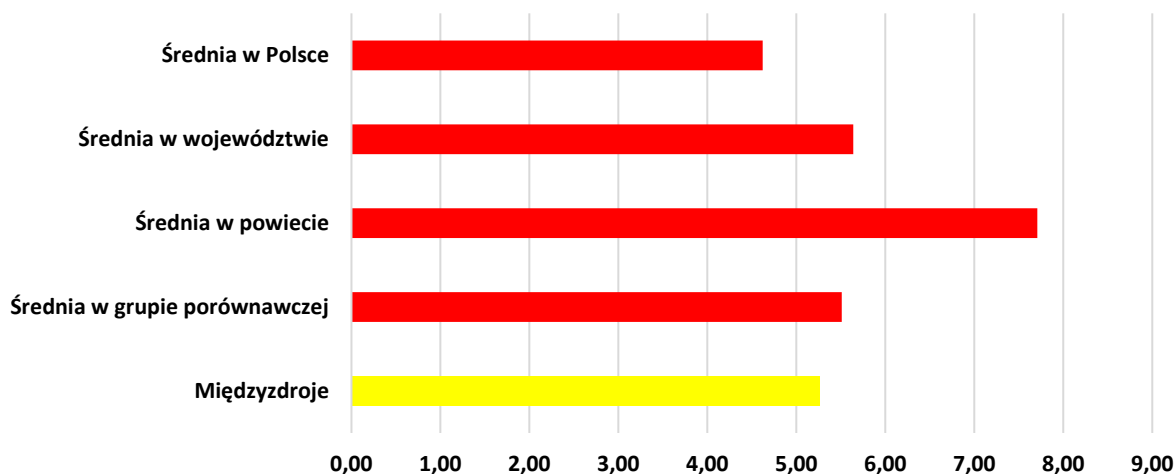

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Przeprowadzona analiza ilości osób pozostających bez pracy przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazała, że sytuacja w gminie w kontekście bezrobocia kształtuje się korzystniej niż w grupie porównawczej.

Wartość tego wskaźnika dla gminy była także niższa niż średnia dla powiatu i województwa oraz nieco wyższa niż średnia ogólnopolska.

Wykres 20. Liczba bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Od tego jak wygląda start na rynku pracy, często zależy przyszła kariera. Dlatego zdecydowano o potrzebie dokonania analizy lokalnego rynku pracy pod kątem liczby osób w wieku do 25 lat pozostających bez pracy.

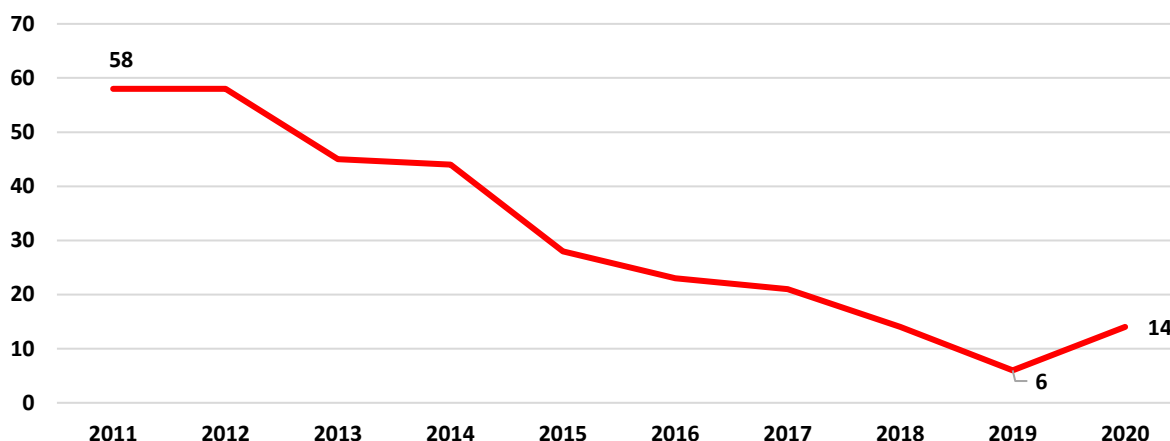
Jest to istotne gdyż Komisja Europejska, która od 2013 roku wdraża inicjatywę „Gwarancje dla młodzieży” zaleca władzom publicznym by w ciągu 4 miesięcy od zakończenia formalnego kształcenia lub utraty pracy przedstawiły młodym ludziom ofertę pracy, stażu, przyuczenia do zawodu lub dalszego kształcenia. Jest to reakcja na wysokie stopy bezrobocia wśród ludzi młodych w UE.

Konsekwencje braku pracy wśród młodych mieszkańców gminy oznaczają brak stabilności finansowej w okresie, kiedy na osiągnięcie samodzielności jest już najwyższy czas. Od tego czy młodzi po 25 roku znajdą odpowiednią pracę zależy czy będą mogli się usamodzielnic i założyć rodzinę i czy zwiążą swoją przyszłość z Gminą Międzyzdroje.

Jest to szczególnie istotne w kontekście analizowanego wcześniej problemu demograficznego, który jest jednym z kluczowych problemów, z którymi będzie musiał się zamierzyć lokalny samorząd w przyszłości.

Przeprowadzone badania wykazały, że o ile w roku 2011 liczba osób w wieku do 25 lat pozostających bez pracy wynosiła **57 osób** (wobec **469 osób** bezrobotnych w gminie), o tyle w 2020 roku wartość tego wskaźnika spadła do **14 osób** (wobec **224 osób** pozostających bez pracy w gminie). Uznać to należy za okoliczność korzystną, przy jednoczesnym założeniu potrzeby monitorowania wartości tego wskaźnika w kolejnych latach.

Wykres 21. Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

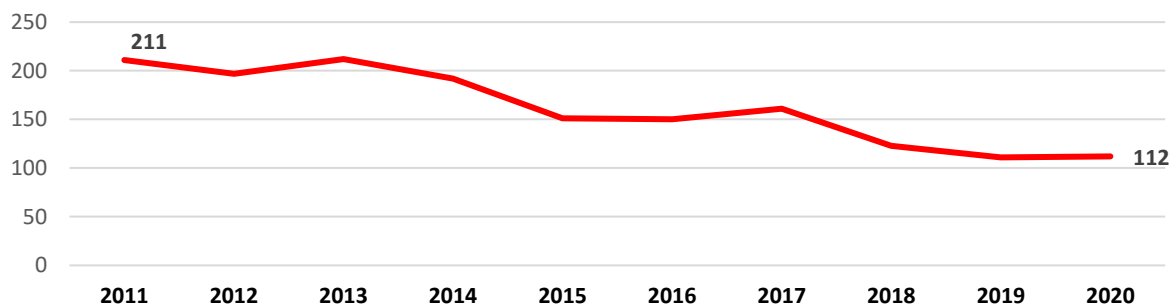
Z punktu widzenia lokalnego rynku pracy i sytuacji społecznej w gminie istotną informacją dla samorządu jest liczba osób dotknięta zjawiskiem tzw. długotrwałego bezrobocia. Z długotrwałym bezrobociem mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody ze źródeł nielegalnych (np. praca „na czarno”).

Bezrobocie długotrwałe wiąże się z szeregiem negatywnych zjawisk. Może się ono przyczyniać do:

- utraty umiejętności zawodowych;
- pogłębiającej się niezaradności życiowej, całkowitego polegania na wsparciu państwa;
- depresji;
- wystąpienia problemów finansowych, popadnięcia w długi;
- wystąpienia zachowań niezgodnych z prawem (np. chęci zatrudnienia się nielegalnie, przestępstw);
- obniżenia stopy życiowej;
- konfliktów rodzinnych;
- alkoholizmu.

Dlatego istotne jest monitorowanie tego zjawiska w gminie i podejmowanie działań przeciwdziałających trwałemu wykluczeniu mieszkańców z rynku pracy.

Wykres 22. Ilość osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Międzyzdroje

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W badanym okresie sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa wyraźnej poprawie. W roku 2011 liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosiła **211 osób** (wobec **469 osób** bezrobotnych w gminie), a w 2020 już tylko **112 osób** pozostawało bez pracy ponad rok (wobec **224 osób** pozostających bez pracy w gminie). Jednocześnie niepokoić powinien fakt, że połowa osób pozostających bez pracy w gminie to osoby dotknięte długotrwałym bezrobociem.

Podsumowując sytuację gospodarczą gminy trzeba stwierdzić, że jest ona skomplikowana. Międzyzdroje są jednym z najbardziej gospodarczo rozwiniętych miast Zachodniego Pomorza

Pozytywną tendencją ostatnich kilku lat jest względna stabilizacja liczby pracujących i spadek (choć rok 2020 temu przeczy) liczby osób bezrobotnych.

Poziom przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców gminy uznać należy za wysoki. Wpływa na to przede wszystkim znaczna liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych oraz wysokie wpływy z tytułu udziału budżetu w PIT i CIT i wysoka dynamika ich wzrostu.

Szczególnie niepokoi niskie w porównaniu ze średnią wojewódzką miesięczne wynagrodzenie, które hamuje rozwój rynku pracy zarówno w wymiarze stałym jak i sezonowym.

Niewielki udział nowopowstających przedsiębiorstw z branży kreatywnej jest także wart szerszej uwagi władz samorządowych. Podobnie jak wysoki udział kobiet wśród osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

Problemy te powinny być przez władze samorządowe dostrzeżone oraz winny skłonić je do reakcji poprzez:

- wspieranie lokalnego rynku pracy,
- przyciąganie nowych przedsiębiorców i inwestorów, szczególnie związanych z kwalifikowanym sektorem turystyki,
- aktywizowanie bezrobotnych - zwłaszcza tych, którzy od lat pozostają bez pracy, oraz osób z krótkim stażem pracy lub bez doświadczenia zawodowego przez doksztalcanie, podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowej;

- motywowanie dzieci i młodzieży do nauki w celu zwiększenia szans zawodowych,
- wspieranie ekonomii społecznej,
- prowadzenie konsekwentnej polityki rozwojowej.

Tylko aktywna współpraca wszystkich interesariuszy dalszego dynamicznego rozwoju Gminy Międzyzdroje pozwoli na wykorzystanie jej unikalnego potencjału przy jednoczesnym przezwyciężeniu rysujących się deficytów.

V. Infrastruktura i nieruchomości

Rozwój infrastruktury technicznej postrzegany jest jako jeden z istotnych czynników sprzyjających lokalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Wpływa bezpośrednio na atrakcyjność jednostki samorządowej, z punktu widzenia jej potencjalnych i obecnych mieszkańców. Jakość i stan infrastruktury technicznej w gminie bezpośrednio przekłada się m.in. na jej rozwój gospodarczy i jakość życia mieszkańców, a jednocześnie wydatki ponoszone na jej budowę, utrzymanie czy modernizację nierzadko stanowią jedną z ważniejszych pozycji budżetowych.

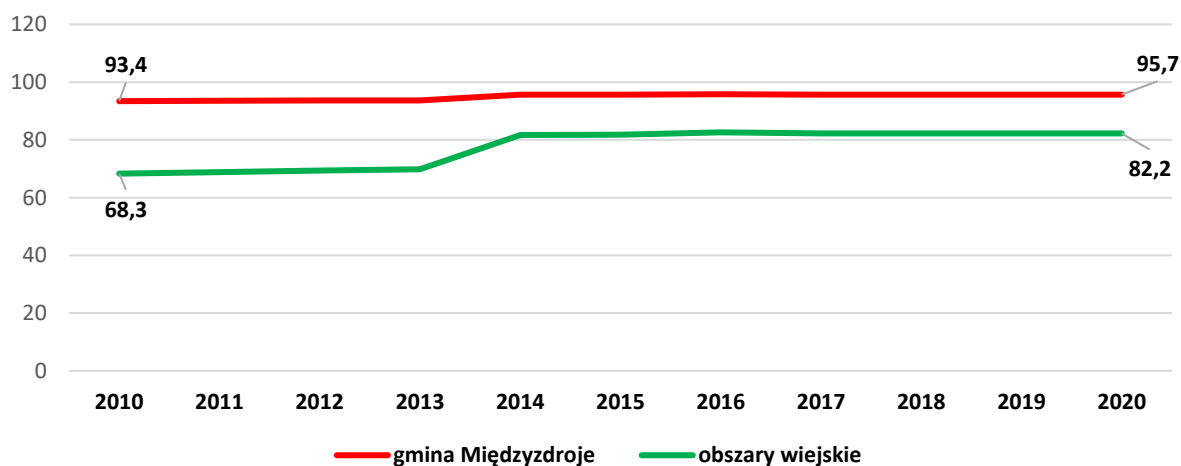
Stopień wyposażenia danej gminy w infrastrukturę sieciową wpływa też na stan środowiska naturalnego. W diagnozie szczegółowej analizie poddano dwa najważniejsze parametry – przyrosty długości sieci, liczby przyłączy oraz obsługiwanej ludności w ostatnich latach, a także odsetek ludności posiadającej dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej.

Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia lokalnej społeczności. Podmiotem realizującym zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków na terenie Gminy Międzyzdroje, jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Międzyzdrojach.

Gospodarka wodno-ściekowa realizowana przez ZWiK Sp. z o.o. jest za pośrednictwem dwóch ujęć komunalnych wraz z infrastrukturą sieciową (wodociągi publiczne Wapnica i Międzyzdroje) oraz dwóch oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą ściekową (oczyszczalnie ścieków w Międzyzdrojach i Wapnicy).

Na koniec roku 2020 długość czynnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej rozdzielczej opisywanej jednostki wyniosła **115,12 km²**.

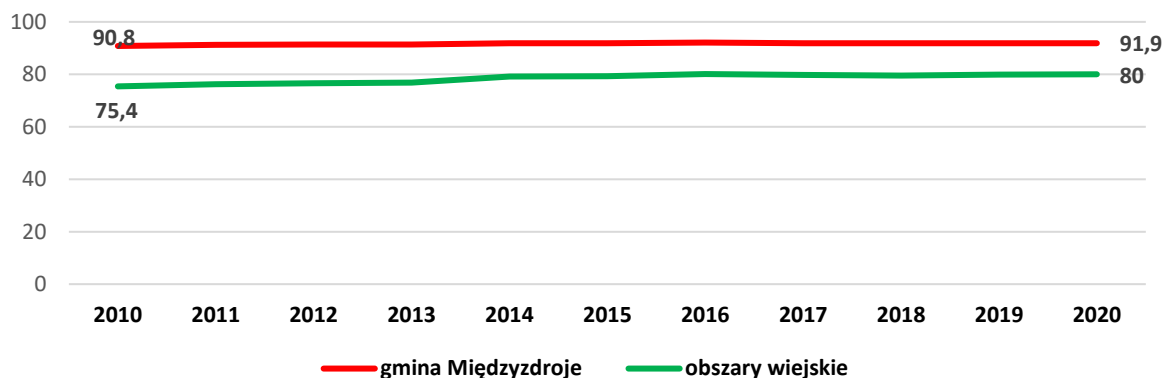
Wykres 23. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej

W miejscowościach Gminy Międzyzdroje ponad 95% mieszkańców ma zapewniony dostęp do sieci wodociągowej – zob. wykres 23. Wyraźna poprawa w tym zakresie dotyczy w szczególności obszarów wiejskich w Gminie Międzyzdroje. W 2011 roku odsetek mieszkańców gminy korzystających z sieci wodociągowej na obszarach wiejskich wynosił 68,3%, wobec 82,2% w roku 2020.

Infrastruktura techniczna, oprócz poprawy standardu życia mieszkańców, przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy, jako miejsca zamieszkania i zapobiega odpływowi ludności. Zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty, takich jak zaopatrzenie w wodę oraz usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, należy do zadań własnych gmin. Inwestycje w zakresie budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków są dużym obciążeniem finansowym dla samorządów lokalnych. Zważywszy na turystyczny charakter gminy w szczególności istotne jest zadbanie o sprawienie funkcjonującą sieć kanalizacyjną, pozwalającą wyeliminować w dużej mierze możliwość skażenia środowiska naturalnego.

Wykres 24. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej

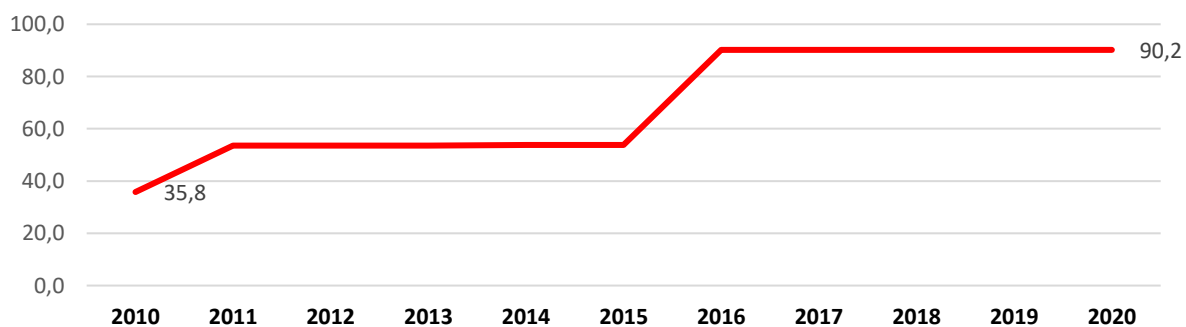

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenach gminy nie objętych systemem kanalizacji, gospodarka ściekowa oparta jest o gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków

W porównaniu z pozostałymi jednostkami osadniczymi w powiecie, Gmina Międzyzdroje charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Wykres 25. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie [w km]

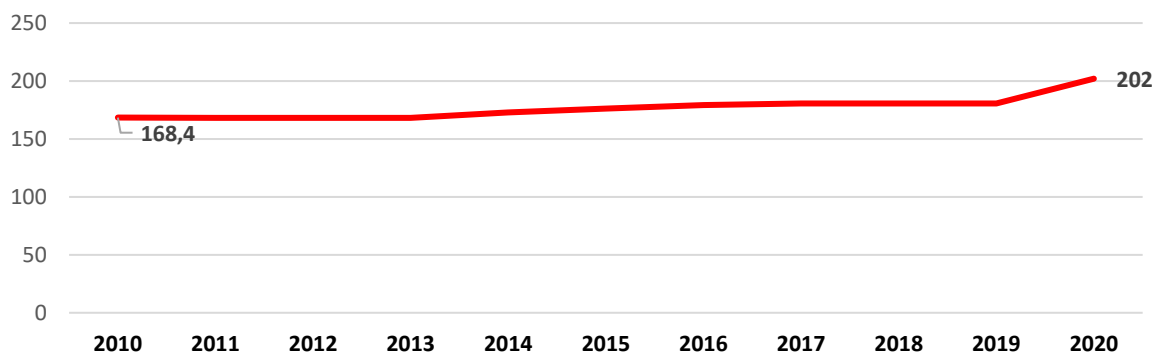
Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie w gminie realizowano szereg inwestycji, które pozwoliły na zwiększenie usieciowienia kluczowych dla rozwoju lokalnej społeczności mediów. W porównaniu z rokiem 2010 wyraźnie zwiększyła się długość sieci kanalizacyjnej w gminie. W 2020 roku gmina dysponowała ponad 90 km sieci kanalizacyjnej wobec niespełna 40 km w roku 2010.

Wyraźnie zwiększyła się także długość sieci wodociągowej w gminie. W 2020 roku na terenie gminy funkcjonowała sieć wodociągowa o łącznej długości **202 km** (wobec **168,4 km** w roku 2010).

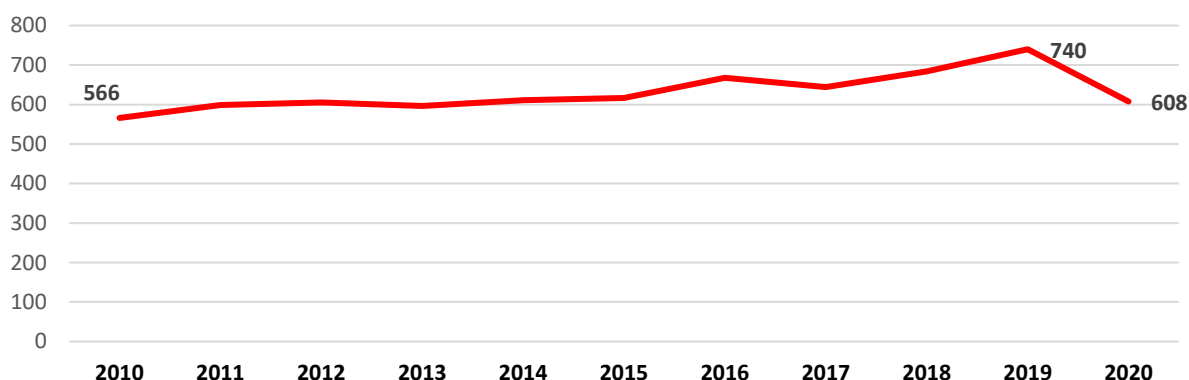
Wykres 26. Długość sieci wodociągowej w Gminie Międzyzdroje [w km]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS i danych Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

W badanym okresie zwiększyła się także ilość ścieków oczyszczonych z **566 dam³** w roku 2010 do **608 dam³**, w roku 2020 (wobec **740 dam³** w roku 2019).

Wykres 27. Ścieki oczyszczane odprowadzone w dam³

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS i danych Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

Ścieki kierowane są do komunalnych oczyszczalni ścieków: w Międzyzdrojach (oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów) oraz w Wapnicy (biologiczna oczyszczalnia ścieków).

Na terenie Miasta Międzyzdroje znajdują się 4 przepompownie ścieków. Trzy z nich zlokalizowane są przy ul. Nowomyśliwskiej i powstały w wyniku inwestycji „**Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Nowomyśliwskiej od skrzyżowania z ulicą Garażową do skrzyżowania z ulicą Wolińską**” w związku z realizacją projektu „**Uporządkowanie gospodarki ściekowej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków na terenie aglomeracji Międzyzdroje**”. Czwarta umieszczona jest przy ul. Niepodległości.

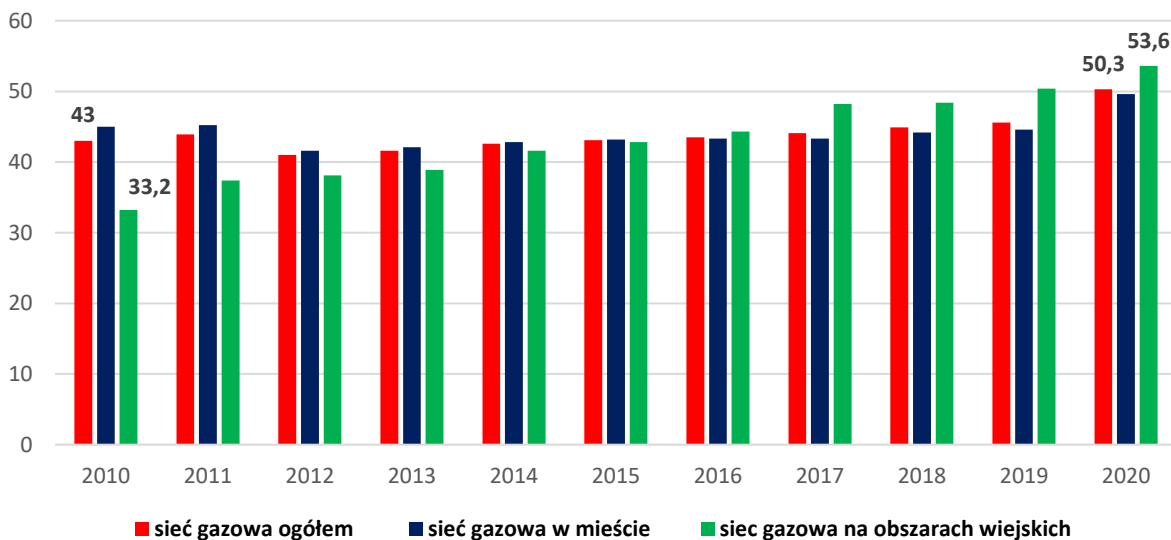
Na terenie sołectw znajduje się 13 przepompowni ścieków. Przepompownie strefowe zbierają ścieki z sołectw i przesyłają je do głównej przepompowni która przesyła ścieki do oczyszczalni ścieków w Wapnicy.

W gminie Międzyzdroje znajduje się jeden punkt zlewny ścieków dowożonych – na oczyszczalni ścieków w Międzyzdrojach.

Sieć kanalizacji deszczowej występuje jedynie w części Międzyzdrojów co przysparza szereg problemów w zakresie rozwoju i utrzymania infrastruktury miejskiej.

W ostatniej dekadzie wyraźnie zwiększył się odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej kanalizacyjnej i gazowej. Wzrastająca liczba osób mających dostęp do infrastruktury sieciowej świadczyć może o poprawie jakości życia w gminie.

Wykres 28. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej [w %]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Przez obszar Gminy Międzyzdroje przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300, biegnący od strony Wolina przez Międzyzdroje do Świnoujścia. Jest to gazociąg zaopatrujący w gaz gminy: Wolin, Międzyzdroje i Świnoujście. Ponadto został zbudowany nowy gazociąg przesyłowy DN 800 łączący Terminal LNG w Świnoujściu z istniejącym systemem przesyłowym gazu.

Operatorem dystrybucyjnej sieci gazowej na terenie gminy jest G.EN.GAZ ENERGIA Sp. z o.o. Obecny stan techniczny sieci gazowniczych jest dobry i zapewnia bezpieczeństwo w zakresie zaspokojenia aktualnego i przyszłościowego zapotrzebowania odbiorców na gaz ziemny.⁴

W ostatniej dekadzie widoczny jest wyraźny przyrost odsetka mieszkańców gminy korzystających z sieci gazowej. Obecnie **50.3%** mieszkańców gminy ma dostęp do sieci gazowej, wobec **43%** w roku 2010. Na uwagę zasługuje wyraźny wzrost dostępności do sieci gazowej na obszarach wiejskich. W 2010 roku tylko **33,2%** mieszkańców wsi mogło korzystać z sieci gazowej. W 2020 odsetek ten wzrósł do ponad **53%**.

Jest to o tyle istotne, że gaz ziemny jest paliwem, które w odróżnieniu od innych konwencjonalnych surowców energetycznych praktycznie nie zanieczyszcza środowiska. Przy spalaniu gazu ziemnego wydzielają się znacznie mniejsze ilości dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu niż przy innych nośnikach. Ma to szczególne znaczenie w kontekście kompleksowego rozwiązywania problemu niskiej emisji i poprawy jakości powietrza w gminie.

Niestety na terenie Gminy Międzyzdroje **brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego**. System zaopatrzenia ludności w ciepło opiera się na indywidualnych instalacjach o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne. Źródła te są przyczyną tzw. „niskiej emisji”. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń (głównie pyłów zawieszonych PM 10 i PM 2,5).

Analizując uwarunkowania przestrzenne i techniczne należy zauważyć, że w przypadku Gminy Międzyzdroje budowa centralnego systemu ciepłowniczego jest niecelowa ze względu na wysokie koszty i trudności natury technicznej.

W związku z tym racjonalnym kierunkiem działań w zakresie zapewnienia ciepła mieszkańcom i uniknięcia zagrożeń z tym związanych jest promocja transformacji indywidualnych i zbiorowych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne instalacje opalane gazem ziemnym, oraz dokonanie termomodernizacji obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Wszystkie jednostki osadnicze w gminie mają dostęp do energii elektrycznej. Dystrybucją energii elektrycznej na terenie gminy zajmuje się Enea Operator Sp. z o.o. W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej Na terenie Gminy Międzyzdroje zlokalizowano:

- około 17,8 km linii napowietrznej 110 kV;
- Główny Punkt Zasilania GPZ Międzyzdroje 110/15 kV (2 transformatory o mocy po 16 MVA każdy);
- około 66,5 km linii 15 kV;
- około 114,8 km linii 0,4 kV.

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, UCHWAŁA NR XXVIII/335/20 RADY MIEJSKIEJ W MIĘDZYDZROJACH z dnia 26 listopada 2020 r.

Należy jednocześnie wskazać, że na terenie gminy nie funkcjonują instalacje odnawialnych źródeł energii elektrycznej (OZE) przyłączone do sieci elektroenergetycznej wysokiego i średniego napięcia. Do sieci niskiego napięcia podłączonych jest 15 prosumentów⁵. Sieć energetyczna funkcjonująca na obszarze gminy jest dobrze rozwinięta, jednak niezbędne jest przeprowadzenie prac modernizacyjnych, aby zwiększyć rezerwy mocy pozwalające na rozwój przedsiębiorstw i wzrost osadnictwa.

Gmina Międzyzdroje posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 3, droga wojewódzka nr 102, droga powiatowa nr 1002Z Wapnica – Lubczewo – Wolin – Reclaw (Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego) oraz drogi gminne, a także linia kolejowa nr 401. Wg danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie granicach Gminy Międzyzdroje znajduje się odcinek drogi krajowej nr 3. W 2017 r. wykonano remont nawierzchni wykonany w ramach bieżącego utrzymania dróg w km: 10+283 -16+636. Realizowana jest rozbudowa układu komunikacyjnego poprzez budowę drogi ekspresowej S3 na odcinku Świnoujście – Troszyn przebiegającym przez Gminę Międzyzdroje. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 102 (długość 11,55 km).

W ewidencji Zarządu Dróg Powiatowych w Kamieniu Pomorskim znajduje się odcinek o długości 4,805 km drogi powiatowej nr 1002Z Wapnica – Lubczewo. Według badania GPR 2020/2021 (Generalnego Pomiaru Ruchu) przeprowadzonego przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad największe natężenie ruchu pojazdów silnikowych na terenie gminy występuje na drodze krajowej nr 3 odc. Świnoujście – dr. woj. 102

Połączenia z krajową siecią kolejową zapewnia linia kolejowa nr 401, łącząca Świnoujście (w tym Bazę Promów Morskich) ze Szczecinem-Dąbie, będącym ważnym węzłem komunikacyjnym. Komunikacja wodna funkcjonuje dzięki przystani morskiej „Molo Międzyzdroje”, z której wykonywane są połączenia krajowe (ze Świnoujściem) i zagraniczne.

Tabela 2. Infrastruktura drogowa w Gminie Międzyzdroje [w km]

WYSZCZEGÓLNIENIE	MIASTO	OBSZAR WIEJSKI
Drogi o nawierzchni ulepszonej	20,86 km	9,52 km
• bitumiczne	15,66 km	5,55 km
• betonowe	1,26 km	0,74 km
• kostka	3,94 km	3,23 km
Drogi o nawierzchni nieulepszonej	0,47 km	1,80 km
• bruk	-	0,07 km
• tłuczeń	0,47 km	1,73 km
Drogi Gruntowe	0,11 km	1,14 km
• żwir + żużel	0,11 km	1,10 km

⁵ Za: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, UCHWAŁA NR XXVIII/335/20 RADY MIEJSKIEJ W MIĘDZYZDROJACH z dnia 26 listopada 2020 r.

• naturalna z gruntu rodzimego	-	0,04 km
Razem	21,44 km	12,46 km

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

Stan nawierzchni dróg w gminie jest mocno zróżnicowany. Największy odsetek dróg wymagających modernizacji lub remontu znajduje się w sołectwach Lubin i Wapnica-zob. tab. 3.

Tabela 3. Stan infrastruktury drogowej w gminie

LP.	SOŁECTWO	SZACOWANY ODSETEK DRÓG GMINNYCH WYMAGAJĄCYCH REMONTU LUB MODERNIZACJI (OCENA SUBIEKTYWNA)
1	Sołectwo Lubin	Ok. 70 %
2	Sołectwo Wapnica	Ok. 60 %
3	Sołectwo Wicko	Ok. 10 %
4	Międzyzdroje	Ok. 35 %

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Międzyzdroje

Infrastruktura drogowa stanowi szczególną grupę instrumentów pobudzania rozwoju lokalnego. Wyposażenie danego obszaru w dostosowaną do oczekiwań mieszkańców i przedsiębiorców infrastrukturę drogową jest jednym z czynników i wyznaczników atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Wpływa na jakość życia mieszkańców poprzez zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty lokalnej i podmiotów gospodarczych. Przyczynia się do rozwoju istniejących firm i jest bodźcem inwestycji zewnętrznych. Dlatego należy podjąć pilne działania zmierzające do poprawy sytuacji w tym zakresie.

Poprawy wymaga jakość komunikacji drogowej w mieście Międzyzdroje. Szczególnie dotyczy to różnego rodzaju ograniczeń wskazywanych przez mieszkańców i przedsiębiorców wynikających ze wzmożonego ruchu komunikacyjnego w sezonie letnim. Przeciążenie lokalnego układu komunikacyjnego w tym okresie wymaga jak się wydaje podjęcia kroków w kierunku zmiany modelu komunikacji w mieście i gminie poprzez budowę parkingów buforowych, wytyczenie stref komunikacyjnych i zorganizowania wewnętrznej komunikacji zbiorowej, tworzenie multifunkcyjnych przestrzeni miejskich które mogłyby pełnić także funkcje parkingowe. Należy także zapewnić powiązanie z systemem komunikacji publicznej ciągów pieszych i dróg rowerowych, w tym szlaków turystycznych na obszarze całej gminy

Przestrzeń jest jednym z cenniejszych dóbr w gminie Międzyzdroje. Gmina wciśnięta pomiędzy morski brzeg a Zalew Szczeciński, otoczona obszarami chronionymi Wolińskiego Parku Narodowego ma ograniczone możliwości przestrzennego rozwoju.

Wyniki, sporządzonego na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, bilansu przestrzeni pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków w odniesieniu do:

- zabudowy mieszkaniowej - chłonność obszarów przewidzianych pod zabudowę mieszkaniową do 2045 r. jest za mała o co najmniej 13 tys. m²,
- zabudowy turystycznej – jest za mała o co najmniej 166 tys. m²,
- zabudowy usługowej oraz produkcyjnej, magazynowej i-składowej – jest za mała o co najmniej 31 tys. m².

Ten sam dokument uznał optymistycznie, iż zapotrzebowanie na przestrzeń w zakresie usług oświaty, zdrowia oraz kultury jest spełnione i nie wymaga zabezpieczenia nowych obszarów. Nawet te niezbyt wygórowane potrzeby miasta w konfrontacji z uwarunkowaniami przestrzennymi wydają się być wygórowane. Ostateczna potrzebna powierzchnia pod zabudowę zależna będzie bezpośrednio i przede wszystkim od przyjętych wskaźników intensywności zabudowy dla danej funkcji, a to może oznaczać, że jedynym wyjściem z patowej sytuacji jest wzrost wysokości budowanych obiektów. Tendencja, która już dziś jest widoczna w krajobrazie gminy.

W 2020 roku w gminie Międzyzdroje oddano do użytku 476 mieszkań (w 2017 roku tylko 7 mieszkań). Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 75,96 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od średniej wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminy to 5 633 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 880 mieszkań. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz od znacznie większa od średniej dla całej Polski.

W 2020 roku 99,4 % mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, tylko 0,6% na cele indywidualne.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Międzyzdroje to 1,96 i jest znacznie mniejsza od przeciętnej liczby izb dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Międzyzdroje to 45,30 m² i jest znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Gmina Międzyzdroje jest wyłącznym właścicielem 15 budynków mieszkalnych, w których znajduje się łącznie 190 lokali mieszkalnych. Poza tym, do dyspozycji gminy pozostaje 107 lokali mieszkalnych, usytuowanych w 52 budynkach, w których gmina Międzyzdroje jest współwłaścicielem. Około 88,5% wszystkich lokali mieszkalnych znajdujących się na terenie miasta Międzyzdroje, pozostałe lokale usytuowane są na terenie sołectw.

Problemem dla gminy jest zły stan mieszkań komunalnych, który wpływa na wysokie koszty związane z remontami budynków i mieszkań oraz brak dostępnych tanich mieszkań, szczególnie dla młodych rodzin. Według danych na koniec 2018 roku do natychmiastowego przydziału mieszkania komunalnego kwalifikowało się aż 23 rodziny mieszkające w szczególnie trudnych warunkach (duże zagęszczenie, zły stan techniczny budynków).

Analiza stanu infrastruktury i nieruchomości w gminie wskazuje na duży niewykorzystany potencjał Gminy Międzyzdroje. Jest to szczególnie istotne w kontekście niekorzystnych procesów demograficznych, których przewyciężenie wymaga podejmowania szerokiego spektrum działań. Jednym z kierunków niezbędnej aktywności gminy wydaje się być zapewnienie dostępu do przystępnych cenowo mieszkań dla jej mieszkańców.

Obserwowana obecnie wysoka podaż mieszkań budowanych na sprzedaż lub wynajem nie ma jednak wpływu na sytuację mieszkaniową rdzennych mieszkańców gminy. Rozwijające się budownictwo wielorodzinne kieruje swoją ofertę do osób spoza gminy o odpowiednich (wysokich) możliwościach finansowych. W podobnym kierunku zmierza oferta działek pod zabudowę jednorodziną na terenach sołeckich. Tendencja ta najprawdopodobniej ulegnie wzmocnieniu wraz z poprawą komunikacji ze Szczecinem oraz w szczególności z Świnoujściem (suburbanizacja). Wątpliwie jednak czy przyczyni się do wzrostu liczby mieszkańców gminy.

VI. Ochrona zdrowia, polityka społeczna i bezpieczeństwo

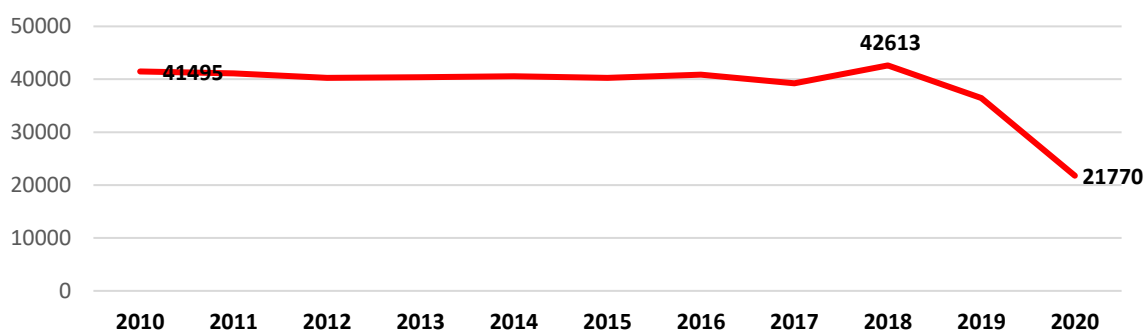
6.1. Ochrona zdrowia

Zmiany zewnętrzne, które nastąpiły w ostatniej dekadzie obserwowane w wymiarze ekonomicznym, społecznym i politycznym wpłynęły także na system ochrony zdrowia.

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z czynników wpływających na ocenę atrakcyjności danego miejsca, a także wpływa na poprawę jakości życia lokalnej społeczności. Na terenie Gminy Międzyzdroje usługi ochrony zdrowia zabezpieczane są przede wszystkim przez:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICA-MED" S.C.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICA-MED" S.C. Niepodległości
- NZOZ PARTNERMED Międzyzdroje

Wykres 29. Ilość porad medycznych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

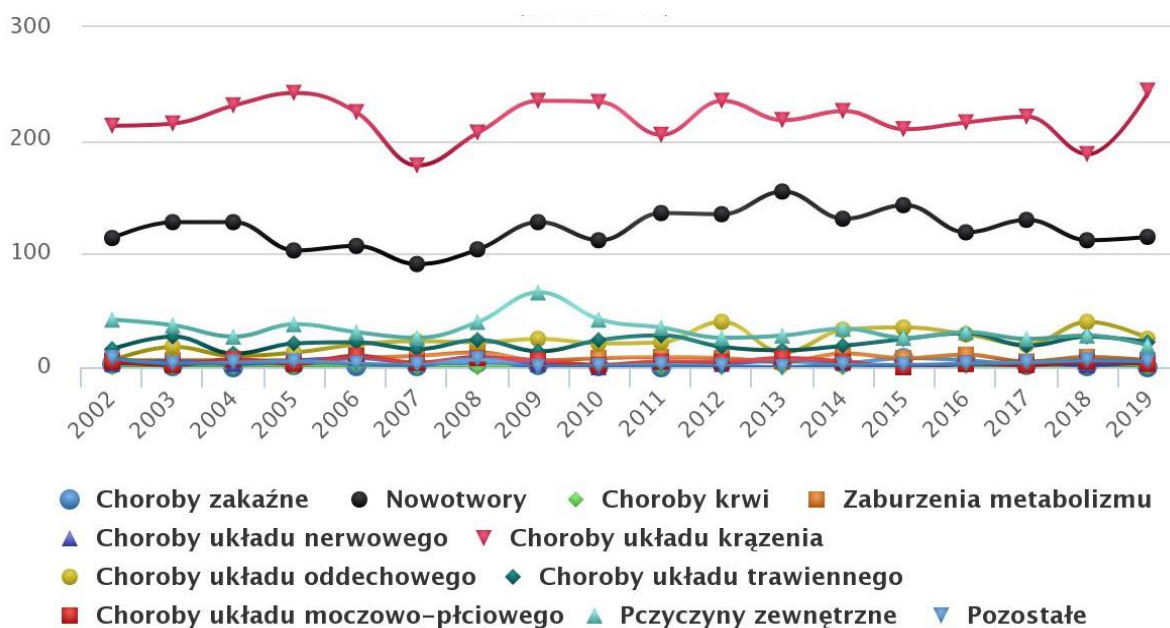

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W badanym okresie zmniejszyła się liczba porad medycznych udzielanych mieszkańcom gminy. Przeprowadzone warsztaty wskazały, że prawdopodobnym źródłem tej sytuacji jest utrudniony dostęp mieszkańców gminy do podstawowej opieki medycznej, w tym przede wszystkim związanych z okresem pandemicznym.

Wśród najczęstszych przyczyn zgonów w całym powiecie kamieńskim w okresie 2002- 2019 przodują choroby układu krążenia i nowotwory. W obu przypadkach największe szanse na wyleczenie mają pacjenci zdiagnozowani na wczesnym etapie choroby, dlatego spadek liczby porad medycznych w okresie lat 2018-2020 szczególnie niepokoi.

Wykres 30. Przyczyny zgonów w powiecie kamieńskim

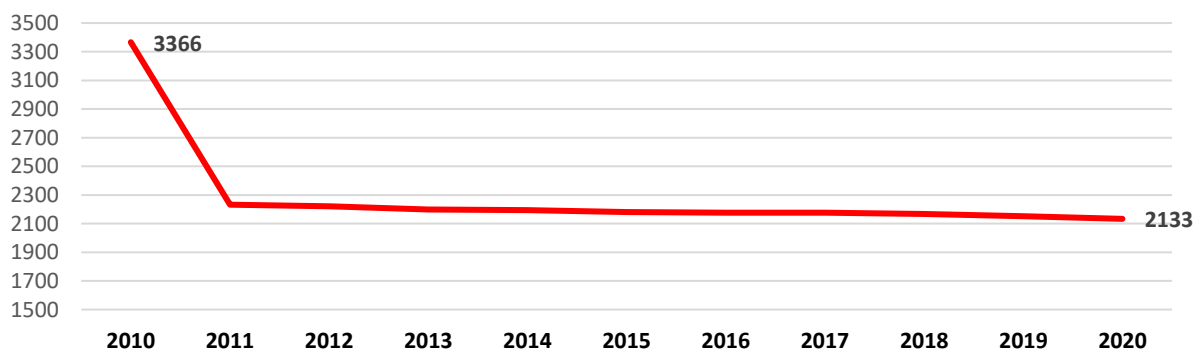
Źródło: GUS, www.polskawliczbach.pl

W roku 2020 Gmina Międzyzdroje sfinansowała działania zdrowotne na rzecz mieszkańców w zakresie:

- wykonanych szczepień ochronnych przeciw grypie dla mieszkańców 60+ ;
- zabezpieczenie usług pielęgniarstwa w dni wolne i święta – kwota przeznaczona ze środków gminy 33 000,00 zł z porad skorzystało około 2 000 osób.

W przypadku potrzeby leczenia szpitalnego, mieszkańcy korzystają przede wszystkim ze szpitala w Kamieniu Pomorskim i w Świnoujściu. Z usług specjalistycznej opieki zdrowotnej mieszkańcy gminy korzystają głównie w większych miastach regionu takich jak Szczecin czy Gryfice.

Wykres 31. Ludność na aptekę ogólnodostępną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie zwiększyła się dostępność do aptek w Gminie Międzyzdroje. Wskaźnik obrazujący ludność na jedną aptekę zmniejszył się z **3 366 osób** w roku 2010 do

2 133 osób w roku 2020. Wartość tego wskaźnika jest niższa niż średnia dla Polski, która według GUS na koniec 2020 roku wynosiła średnio **2 897 osób** na jedną aptekę.

6.2. Pomoc społeczna

Kluczowym narzędziem obrazującym realizację działań związanych z systemem polityki społecznej, w tym z rozwiązywaniem problemów społecznych jest „**Gminny Program Wspierania Rodziny**”. Jest to dokument obejmujący całościowo system polityki społecznej w Gminie Międzyzdroje w szczególności w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Stanowi kontynuację poprzednich programów służących wspieraniu rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Pozwala określić tendencje rozwoju problemów społecznych oraz nakłady finansowe, jakie przeznaczane są na realizację poszczególnych zadań. Poza tym nakreśla kierunki działań, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania rodzin i osób wspieranych przez system pomocy społecznej.

Na terenie Gminy Międzyzdroje zagadnieniami pomocy i opieki społecznej zajmuje się **Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyzdrojach**. Ośrodek jest jednostką organizacyjną Gminy Międzyzdroje powołaną w celu:

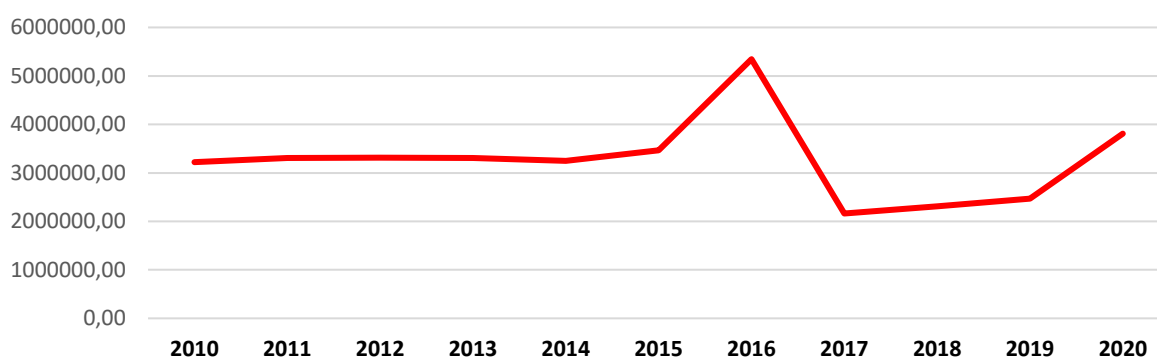
1. Zapewnienia na terenie Gminy Międzyzdroje wszechstronnych i dostępnych świadczeń w zakresie:

- pomocy społecznej;
- świadczeń rodzinnych;
- dodatków mieszkaniowych;
- zaliczek alimentacyjnych;
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- przeciwdziałania narkomanii;
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- określonym ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- przyznawania zryczałtowanego dodatku energetycznego.

2. Prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego.

Realizuje on zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji, zaspokajając najważniejsze potrzeby życiowe rodzin i osób. Jest to możliwe dzięki wparciu rodzin i odbudowywaniu więzi społecznych.

Wykres 32. Wydatki ogółem na pomoc społeczną [w zł]

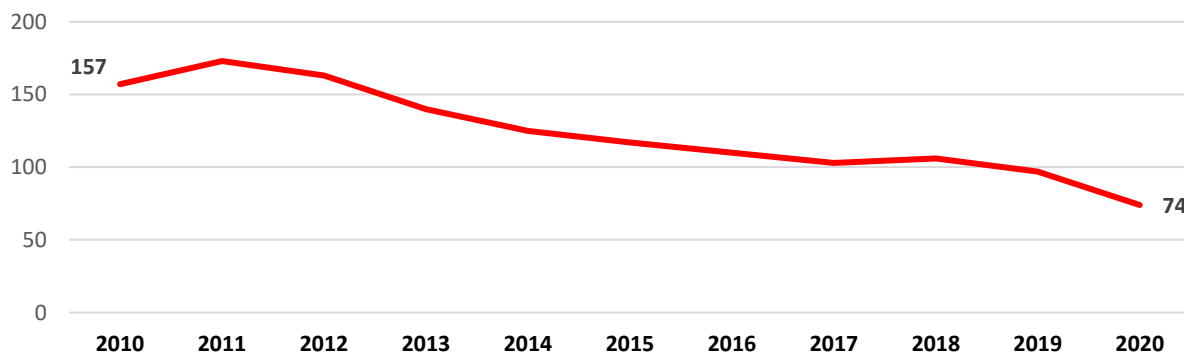

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Według danych GUS w 2020 roku wydatki na pomoc społeczną w Gminie Międzyzdroje wyniosły **3 806 292,75 zł** i były wyższe niż w roku 2010, w którym wydatki z tego tytułu wyniosły **3 222 591,66 zł**. Pod względem wydatków na opiekę społeczną najtrudniejszy był rok 2016, w którym z tego tytułu wydatkowano **5 345 253,52 zł⁶**. W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci.

W 2010 z tej formy pomocy społecznej korzystało **157** w rodzin. W roku 2020 zasiłki rodzinne pobierało już tylko **74** rodziny.

Wykres 33. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci

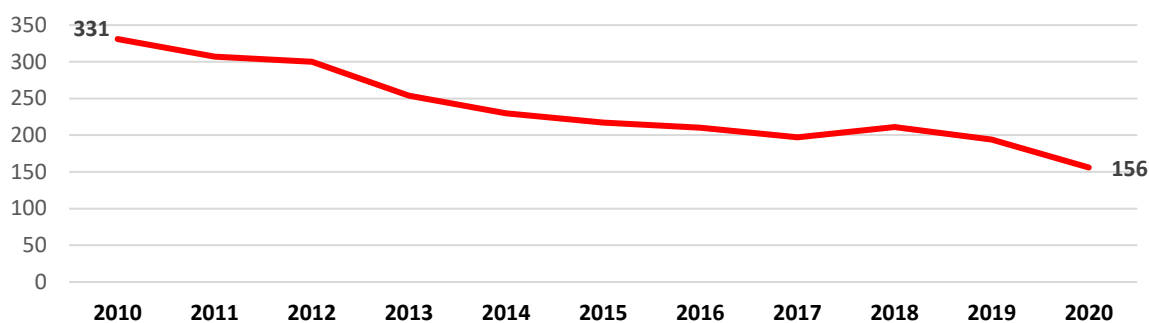

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie spadła także liczba dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W 2010 z tej formy świadczeń społecznych korzystało w Gminie Międzyzdroje **331 dzieci**, a w roku 2020 już tylko **156 dzieci**.

⁶ Znaczny wzrost wydatków w tym dziale nastąpił z wprowadzeniem w roku 2016 roku, dodatkowego zadania zleconego do realizacji gminie tj. pomoc państwa w wychowaniu dzieci (500+). Środki na realizację zadań w tym dziale w większości pochodzą z budżetu państwa i ich wielkość w każdym roku jest inna. W roku 2017 wydatki z tytułu pomocy państwa w wychowaniu dzieci (500+), zostały wyodrębniane w dziale klasyfikacji budżetowej „Rodzina”, Co skutkuje wyraźnym zmniejszeniem wydatków w roku 2017

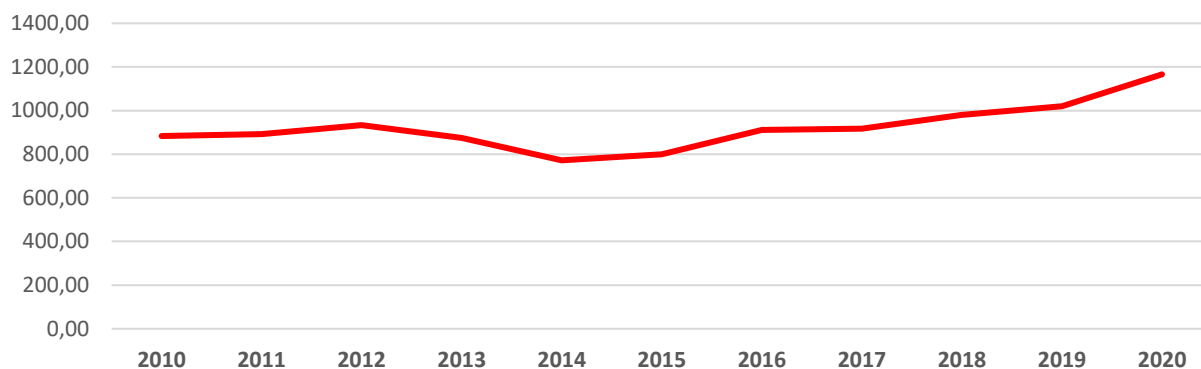
Wykres 34. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Jednocześnie należy zauważyć że w porównaniu z rokiem 2010 wzrosła wartość świadczeń rodzinnych wypłacanych mieszkańcom gminy z 883 tys. zł do 1 166 tys. zł w 2020 roku – zob. wykres 35.

Wykres 35. Kwota świadczeń rodzinnych wypłacanych mieszkańcom Gminy Międzyzdroje [w tys. zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Istotnym wsparciem dla mieszkańców gminy są także wpływy ze świadczeń wychowawczych „ Programu Rodzina 500 +” W roku 2016 w którym wprowadzono to świadczenie skorzystało z niego 440 dzieci z 300 rodzin. Na wsparcie tego działania wydatkowano łącznie 1 944 915,90 zł. W roku 2020 roku świadczeniem tym objęto 800 dzieci z 575 rodzin, wydając na ten cel kwotę 4 798 037,56 zł.

Działania realizowane w zakresie opieki społecznej w Gminie Międzyzdroje są elementem szerszych projektów strategicznych realizowanych na terenie gminy na przestrzeni ostatnich lat .

Wśród nich należy wymienić przede wszystkim:

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyzdroje na lata 2014-2024.**

Strategia ta jest narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej. Określa pięć obszarów strategicznych, szczególnie uwzględniających programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, działania na rzecz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

- ***Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie***

Celem programu jest ograniczenie zjawiska oraz skutków przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w zjawisko przemocy W Gminie Międzyzdroje podejmowanych jest szereg działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W 2020 r. założono 26 „Niebieskich kart - A”. Pomocą w formie pracy socjalnej objęte były 23 rodzin z 37 rodzin, w których taki problem zdiagnozowano.

- ***Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych***

Celem programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów i zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują na obszarze gminy, zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami uzależnień. Organem realizującym zapisy strategii jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyzdrojach. Zgodnie z kompetencjami wdraża ona działania ujęte w programie w tym: motywuje osoby uzależnione do podjęcia terapii, pomaga w znalezieniu odpowiedniej formy leczenia, a także inicjuje działania profilaktyczne.

- ***Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii***

Gmina Międzyzdroje stara się zapewnić osobom uzależnionym lub zagrożonym uzależnieniem dostępność do pomocy specjalistycznej i dzięki temu zmniejszać szkody zdrowotne i społeczne spowodowane zażywaniem środków psychoaktywnych. Zadanie to realizowane jest na wielu płaszczyznach i dotyczy m.in.: akcji informacyjnych i profilaktycznych, niesienia pomocy psychospołecznej rodzinom, w których występują problemy uzależnień i przemocy domowej.

6.3. Bezpieczeństwo

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym dbanie o porządek publiczny, bezpieczeństwo obywateli oraz prowadzenie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, należą do zadań własnych gminy.

Zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego powinno być rozpatrywane w kontekście podejmowania działań przez samorząd gminny samodzielnie i we współpracy z partnerami zewnętrznymi. Obejmuje ono także zadania ograniczające przyczyny przestępczości oraz patologii społecznych. Są to działania z obszaru edukacji, wychowania,

ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, przeciwdziałania bezrobociu, narkomanii, alkoholizmowi i przemocy w rodzinach.

Na terenie gminy działa **Komisariat Policji** oraz **Straż Miejska**, które to służby poprzez swoje działania profilaktyczne i interwencyjne dbają o bezpieczeństwo mieszkańców gminy.

2020 roku wszczęto 306 postępowań przygotowawczych. **Wśród ujawnionych przestępstw na obszarze gminy dominowały:**

- pobicia, bójki – 5, co stanowi 1,6% wszystkich przestępstw;
- kradzieże mienia – 45, co stanowi 14,7% wszystkich przestępstw;
- kradzieże z włamaniem – 11, co stanowi 3,6% wszystkich przestępstw;
- zniszczenia mienia – 16, co stanowi 5,2% wszystkich przestępstw;
- uszkodzenia ciała – 3, co stanowi 1% wszystkich przestępstw;
- inne przestępstwa – 226, co stanowi 73,9% wszystkich przestępstw.

W 2020 roku na obszarze gminy przeprowadzono ponadto 186 czynności sprawdzających, wykonano 209 pomocy prawnych.

Funkcjonariusze Policji podjęli 2974 interwencje, nałożyli 717 mandatów karnych. W tym samym okresie Straż Miejska w Międzyzdrojach odnotowała łącznie 10550 interwencji, w tym wystawiono 695 mandatów karnych. **Najczęściej powodem podejmowania interwencji przez Straż Miejską były:**

- Nieprawidłowe parkowanie, utrudnianie ruchu – 181 interwencji;
- Dzikie zwierzęta stwarzające zagrożenie – 35 interwencji;
- Zakłócanie spokoju – 45 interwencji;
- Odłowione, agresywne psy – 75 interwencji;
- Spożywanie alkoholu w miejscu publicznym – 48 interwencji;
- Spalanie odpadów, śmieci – 49 interwencji;
- Nielegalny handel – 16 interwencji;
- Zakłócanie spokoju – 63 interwencji.

Straż Miejska przeprowadziła **5 873** interwencje związane z kontrolami przestrzegania przepisów związanych z obostrzeniami, które polegały w szczególności na kontrolach osób poddanych kwarantannie i izolacji, kontroli obiektów handlowych i gospodarczych pod kątem realizacji obostrzeń, dostarczaniu pożywienia dla osób w izolacji oraz monitoringu osób bezdomnych.

Zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpożarowego i eliminacji innych miejscowych zagrożeń na obszarze Gminy Międzyzdroje realizowane są przez jednostki straży pożarnej. Zadania te realizowane są przez:

- Jednostkę OSP w Lubinie** - włączoną j do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Dysponuje ona dwoma pojazdami gaśniczymi oraz pojazdem wspomagającym działania ratownicze. Jest to samochód terenowy Nissan Navara, zakupiony w ramach Międzyzdrojskiego Budżetu Obywatelskiego. Stan osobowy strażaków mogących brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych w ramach tej jednostki wynosi 19 osób.

- **Jednostkę OSP w Międzyzdrojach** - Dysponuje ona dwoma pojazdami ratowniczo-gaśniczymi. Jelcz (z przeznaczeniem do zadań głównie gaśniczych). Renault Mascott (ze szczególnym przeznaczeniem do ratownictwa drogowego) Jednostka posiada również pojazd wspomagający działania ratownicze – Volkswagen Transporter. Stan osobowy strażaków mogących brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych wynosi 24 osoby.
- **Jednostkę Ratowniczo-Gaśniczą Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kamieniu Pomorskim – Posterunek w Międzyzdrojach.** Obsada zmiany, to 4 strażaków zawodowych. Do dyspozycji jednostki są dwa pojazdy ratowniczo-gaśnicze. Samochód pożarniczy specjalny, zabudowany na podwoziu samochodu MAN o max. wysokości roboczej 25 m. Samochód posiada na wyposażeniu drabinę teleskopową zamontowaną do wysięgnika. Pojazd ratowniczo-gaśniczy, ze szczególnym przeznaczeniem do ratownictwa drogowego oraz samochód wspomagający.

VII. Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe

Potencjał Gminy Międzyzdroje związany z zasobami środowiska naturalnego, można określić jako znaczący. Jednostka charakteryzuje się dużą atrakcyjnością krajobrazową i dość zróżnicowaną rzeźbą terenu. Gmina Międzyzdroje jest typową gminą turystyczną wykorzystującą swoje nadmorskie położenie i unikalne walory kulturalno-środowiskowe.

Krajobraz gminy jest urozmaicony przez występujące w niektórych miejscach znaczne zróżnicowanie ukształtowania terenu, które jest wynikiem długotrwałego działania lodowców oraz erozyjnego oddziaływania Morza Bałtyckiego.

Gmina Międzyzdroje pod względem podziałów fizyczno-geograficznych (Kondracki, 2001) położona jest w obrębie następujących jednostek:

- prowincja – Niż Środkowoeuropejski;
- podprowincja – Pobrzeże Południowobałtyckie;
- makroregion – Pobrzeże Szczecińskie;
- mezoregion – wyspa Uznam i Wolin.

Do zasobów i walorów środowiska przyrodniczego gminy należą: zróżnicowanie krajobrazowe z dominującym pasmem wzniesień moren czołowych, pasmo wybrzeża Bałtyku, rozlewiska Świny, znaczna powierzchnia wód Zalewu Szczecińskiego, bogata fauna i flora, zbiorowiska roślinne, obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną.

Zgodnie z danymi GUS, powierzchnia obszarów prawnie chronionych w gminie wynosi ponad **5 tys. ha**, a lesistość **41,9 %**.

Na terenie Gminy Międzyzdroje znajdują się w całości lub częściowo:

1. Woliński Park Narodowy.

2. Obszary Natura 2000:

- Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018,
- Wolin i Uznam PLH320019,
- Delta Świny PLB320002,
- Zalew Szczeciński PLB320009,
- Ostoja na Zatoce Pomorskiej PLH990002.

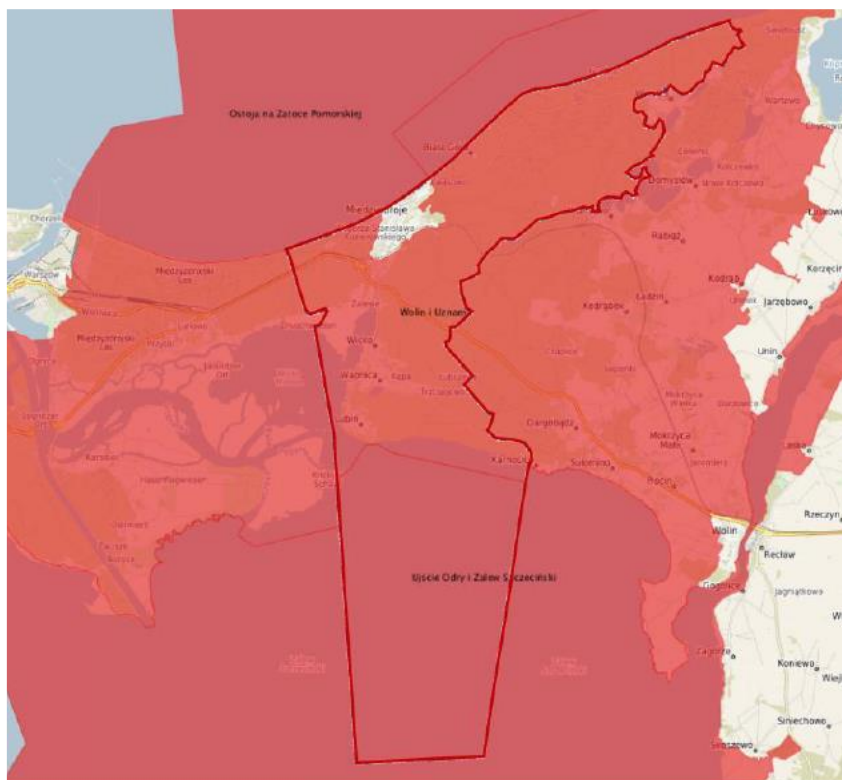
3. 54 pomniki przyrody, z czego 30 w granicach administracyjnych miasta i 24 poza granicami miasta tj. w sołectwach Wapnica i Lubin oraz na terenie Nadleśnictwa Międzyzdroje.

Pod względem administracyjnym tereny leśne lasów państwowych w Gminie Międzyzdroje zarządzane są przez: **Nadleśnictwo Międzyzdroje, Urząd Morski w Szczecinie, Woliński Park Narodowy.**

Dominującą część gminy, a zarazem największy zwarty kompleks leśny, stanowi Woliński Park Narodowy. Z ruchu turystycznego wyłączone są lasy, stanowiące ostoje zwierząt

podlegających ochronie gatunkowej. Na obszarach leśnych WPN penetracja turystyczna może odbywać się wyłącznie po wyznaczonych szlakach. Szczególnym zagrożeniem dla ekosystemów leśnych jest obniżanie się poziomu wód podziemnych na skutek nadmiernej eksploatacji zasobów wody, ze źródeł znajdujących się pod terenami leśnymi WPN i jego leśnej otuliny.

Rysunek 15. Obszary Natura 2000 (siedliskowe) : Ujście Odry i Zalew Szczeciński

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Międzyzdroje

Na terenie gminy występują też skupiska zieleni urządzonej o charakterze zabytkowym. W Międzyzdrojach znajduje się Park Zdrojowy założony w **1860** roku. Z najstarszych drzew pochodzących z pierwotnych nasadzeń wymienić należy: platany, dęby, graby, lipy, kasztanowce, klony. Zielen zabytkowa zlokalizowana jest również na cmentarzach w Międzyzdrojach oraz w Lubinie.

Na terenie Gminy Międzyzdroje stwierdzono występowanie **51** gatunków chronionych roślin naczyniowych, **27** gatunków grzybów, **20** gatunków mszaków oraz co najmniej 3 gatunki ramienic. Ponadto stwierdzono **58** gatunków zagrożonych i rzadkich roślin naczyniowych.

Występujące na niewielkiej powierzchni duże zróżnicowanie ekosystemów sprawia, że ostoje swoje mają tutaj liczne gatunki chronione zwierząt. Dotychczas stwierdzonych kilku tysięcy gatunków bezkręgowców i kręgowców. Większość z nich to gatunki objęte ochroną prawną.

Z uwagi na lokalizację gminy w zróżnicowanych siedliskach, na pograniczu lądu i morza oraz na głównej trasie przelotów migracyjnych ptaków, gromada ta jest reprezentowana przez liczne gatunki. Szczególnie widowiskowo prezentujące się w okresie intensywnej migracji⁷.

⁷ Za: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Międzyzdroje

łącznie na terenie gminy stwierdzono występowanie około **450** gatunków zwierząt kręgowych (**3** gat. kręgowców, **61** gat. ryb, **11** gat. płazów, **6** gat. gadów, ok. **260** gat. ptaków i **56** gat. ssaków) oraz około **40** gatunków mięczaków i ponad **250** gatunków stawonogów.

Unikalne walory środowiskowe gminy wymagają także troski, ze względu na szereg zagrożeń związanych z:

- intensywnym ruchem turystycznym;
- niewłaściwą gospodarkę wodną (przed przystąpieniem do budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom);
- niekontrolowanymi zrzutami ścieków do wód powierzchniowych, powodujących degradację niewielkich zbiorników wodnych i cieków oraz ich eutrofizację,
- negatywnym wpływem działalności antropogenicznej - uproszczenie struktury krajobrazowej;
- rozwojem zabudowy mieszkalnej;
- niewłaściwym prowadzeniem prac termomodernizacyjnych (muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na terenie obiektów chronionych gatunków ptaków i nietoperzy);
- rozwojem transportu zwiększającą się emisją zanieczyszczeń z transportu;
- wypalaniem traw na łąkach i nieużytkach rolnych;
- niedostateczną świadomością mieszkańców w zakresie potrzeby podejmowania działań prośrodowiskowych.

Elementem działań podejmowanych przez samorząd w zakresie ochrony środowiska naturalnego jest przyjęty został Uchwałą Nr XXIII/335/20 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z 26 listopada 2020 roku, [*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2012-2024 z perspektywą do 2028 r.*](#)

Program ochrony środowiska jest dokumentem kształtującym lokalną politykę środowiskową. Analizuje i ocenia istniejące uwarunkowania przyrodnicze. Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego Gminy Międzyzdroje.

Dokument przedstawia konkretne zadania inwestycyjne, przedsięwzięcia i działania z zakresu: budowy i przebudowy/remontu dróg i ulic, sieci wodno-kanalizacyjnej, wszelkich przedsięwzięć z zakresu termomodernizacji budynków, bioróżnorodności (m.in. rewitalizacji terenów zieleni, w tym zagospodarowania terenów zieleni miejskiej), ochrony wód, gospodarki odpadami, czy ochrony zwierząt. Jest spójny z zadaniami ujętymi w wieloletnim planie inwestycyjnym Gminy.

Kolejnym strategicznym dokumentem z zakresu ochrony środowiska przyjętym przez lokalny samorząd jest [*Plan Gospodarki Niskoemisyjnej \(PGN\) dla Gminy Międzyzdroje*](#). Jego zasadniczym celem jest opracowanie strategii obniżenia emisji gazów cieplarnianych ze źródeł pierwotnych i wtórnych zlokalizowanych na terenie gminy. Dokument ten zawiera zestaw działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych poprzez: podniesienie efektywności energetycznej budynków, zwiększenie mocy instalacji odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie emisji dwutlenku węgla w transporcie.

Dzięki aktywności samorządu Gmina Międzyzdroje stała się w 2019 roku uczestnikiem **Programu „Czyste Powietrze”**. Celem Programu jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe oraz zakupie i montażu nowych źródeł ciepła. Program przewiduje również dofinansowanie docieplenia przegród budynku, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, instalację odnawialnych źródeł energii, tj. kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznej oraz montaż wentylacji mechanicznej z odzyskaniem ciepła. Skierowany jest do osób fizycznych.

Program „Czyste Powietrze” umożliwia uzyskanie zwrotu części poniesionych kosztów. Osoby zainteresowane mogą składać wnioski bezpośrednio w Międzyzdrojach, bez konieczności wyjazdu do Szczecina.

Od 2020 roku w Gminie Międzyzdroje realizowany jest projekt **„Wymień piec – bądź EKO w Międzyzdrojach – w ramach Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego”** dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Oś priorytetowa II Gospodarka niskoemisyjna Działanie 2.14 Poprawa jakości powietrza – Zachodniopomorski Program Antysmogowy.

W ramach programu mieszkańcy Gminy Międzyzdroje mogą otrzymać wsparcie **w wysokości: 7 500 zł** za przeprowadzoną likwidację źródła ciepła opartego o spalanie węgla (piec/kocioł węglowy) i zastąpienie zlikwidowanego źródła nową jednostką wytwarzania energii cieplnej.

Dodatkowo także od 2020 roku na terenie gminy realizowany jest projekt **„Wymień piec – termomodernizuj budynek w Międzyzdrojach – w ramach Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego”** dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Oś priorytetowa II Gospodarka niskoemisyjna Działanie 2.15 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych – Zachodniopomorski Program Antysmogowy.

W ramach programu mieszkańcy Gminy Międzyzdroje mogą otrzymać wsparcie **w wysokości:**

- **25 000 zł** za przeprowadzoną likwidację źródła ciepła opartego o spalanie węgla (piec/kocioł węglowy) i:
  - zastąpienie zlikwidowanego źródła nową jednostką wytwarzania energii cieplnej;
  - przeprowadzenie częściowej termomodernizacji (izolacja cieplna ścian, stolarka okienna i drzwiowa, oraz modernizacja instalacji centralnego ogrzewania).

lub

- **50 000 zł** za przeprowadzoną likwidację źródła ciepła opartego o spalanie węgla (piec/kocioł węglowy) i:
  - zastąpienie zlikwidowanego źródła nową jednostką wytwarzania energii cieplnej,
  - przeprowadzenie pełnej termomodernizacji (izolacja cieplna ścian, stolarka okienna i drzwiowa, stropu w tym dachu i podłogi oraz modernizacja instalacji centralnego ogrzewania).

Kolejną inicjatywą służącą mieszkańcom i środowisku naturalnemu jest **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Międzyzdroje**.

Realizacja tego Programu wpłynie przede wszystkim na poprawę warunków ochrony zdrowia i życia mieszkańców gminy. W szczególności dotyczy to oczekiwanych efektów:

- **Efekty społeczne:**
  1. Poprawa ochrony zdrowia mieszkańców;
  2. Ograniczenie śmiertelności w wyniku chorób azbestozależnych;
  3. Poprawa estetyki budynków budowlanych;
  4. Wzrost atrakcyjności terenów dla inwestorów.

- **Efekty ekologiczne:**
  1. Ograniczanie lub eliminacja narażenia środowiska na azbest.

- **Efekty ekonomiczne**
  1. Wzrost wartości nieruchomości;
  2. Wzrost obrotów na rynku nieruchomości, co w konsekwencji przekłada się na dochody własne Miasta;
  3. Wzrost inwestycji;
  4. Obniżenie kosztów leczenia chorób azbestozależnych.

Głównym narzędziem realizacji Projektu jest finansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z nieruchomości zlokalizowanych na terenie gminy polega na pokryciu całości kosztów transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest, składowanych na terenie nieruchomości lub powstałych podczas demontażu pokryć dachowych oraz elementów budowlanych zawierających azbest (np. z budynków mieszkalnych, gospodarczych, garaży, ogrodzeń, obiektów architektury ogrodowej, altan, itp.). Ogółem w latach 2009-2020 w ramach realizacji Programu odebrano **121 ton płyt azbestowo - cementowych**. Koszt usługi to **122 523,49 zł** - sfinansowany w całości ze środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska. Do unieszkodliwienia pozostało jeszcze ok. **138 ton** zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest.

 Walory środowiskowe uzupełniane są przez niezwykle cenne zasoby kulturowe, świadczące o bogatej historii gminy i mogące stać się kluczowym czynnikiem wpływającym na jej rozwój w przyszłości.

O intensywnym osadnictwie na terenie Miasta i Gminy Międzyzdroje, świadczą dziś liczne stanowiska archeologiczne. Zgodnie z **Gminną Ewidencją Zabytków Gminy Międzyzdroje** na jej obszarze zlokalizowanych jest **20 stanowisk archeologicznych**.

Pierwsze ślady osadnictwa na terenie wyspy Wolin pochodzą z epoki kamienia. Na okres ten datuje się odkryte w 1883 roku na obszarze miejskim Wolina oraz na południowo-zachodnich obrzeżach Międzyzdrojów w okolicach szlaku handlowego topory krzemienne.

Pierwsze pisemne źródło na temat Międzyzdrojów pochodzi z końca **XII wieku**. Jest nim akt fundacyjny, wydany przez księcia pomorskiego Bogusława I, z 1186 roku. Dokument dotyczy przyznania ziem kapitulie katedry – terenu od okolic Lubina do jeziora Gardno, obejmującego powierzchnię około 1/3 zachodniej części Wolina. Katedra otrzymała ziemie należące m.in. do Wisetki, Laski, Trzciągowy, Zalesia oraz Kępieńca. Ze wszystkich wymienionych wsi najbliższej obecnej obszar Międzyzdrojów leżą 2 ostatnie.

W gminnej ewidencji zabytków nieruchomości znajduje się **178** obiektów, z czego **47** jest wpisanych rejestru konserwatora zabytków.

Do najcenniejszych zabytków w gminie należą wpisane do rejestru zabytków obiekty:

- kościół paraf. pw. św. Piotra Apostoła, z 1861-62 r.;
- kaplica zakonna ss. boromeuszek *Stella Matutina*, 1901-02 r. ;
- Park Zdrojowy, z XIX/XX w.;
- dawny *Dom Zdrojowy* obecnie Międzynarodowy Dom Kultury, z 1860 i końca XIX w.;
- dawna remiza ratownictwa brzegowego, z przełomu XIX/XX w.;
- wieża ciśnień.

Zarówno uwarunkowania historyczne, jak i nadmorskie położenie ze dużym udziałem obszarów szczególnie cennych sprawiają, że Gmina Międzyzdroje jest szczególnie atrakcyjnym miejscem turystycznym z dużym potencjałem do wydłużenia sezonu turystycznego także poza okres letni.

VIII. Kapitał społeczny

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest ważnym elementem polityki umacniania demokracji lokalnej w Gminie Międzyzdroje.

Podstawowym narzędziem wspierania tej współpracy jest corocznie uchwalany „*Roczny Program współpracy z organizacjami pozarządowymi*”. Program określa w rocznej perspektywie cele, przedmiot, zasady i formy współpracy oraz priorytetowe zadania publiczne realizowane przez Gminę Międzyzdroje we współpracy z organizacjami poza rządowymi oraz innymi podmiotami.

Celem głównym programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem, a organizacjami oraz zwiększenie dostępności świadczenia usług społecznych. Gmina Międzyzdroje prowadzi finansową i pozafinansową współpracę z organizacjami pozarządowymi.

W 2020 roku efektem realizacji programu było zawarcie i wykonanie 13 umów z podmiotami pozarządowymi, w tym **8 umów** w zakresie kultury fizycznej i sportu. Razem wartość dotacji wykorzystanej i rozliczonej przez organizacje pozarządowe wyniosła w 2020 roku **760 000 zł**. **W ramach tych działań środki przeznaczone są na:**

- **Dowożenie uczniów niepełnosprawnych z terenu Gminy Międzyzdroje do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Ostroficach.**

Realizatorem zadania było Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Koło w Wolinie, ul. Mickiewicza 14. Wartość przyznanej dotacji wyniosła **84 994 zł (wydatkowano 75 524,15 zł)**.

- **Finansowanie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych fizycznie poruszających się na wózkach.**

Realizatorem zadania było Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną”, Koło w Wolinie, ul. Mickiewicza 14. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **37 100 zł**.

- **Dofinansowanie zadań z zakresu działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnej na kontynuację projektu „Klubik rodzinny od juniora do seniora,**

Realizatorem zadania było Międzyzdrojskie Stowarzyszenie „Rodzina”, 72-500 Międzyzdroje, ul. Jodłowa 3, Wapnica. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **22 500 zł**.

- **Dofinansowanie zadań w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, w tym; dofinansowanie zadań z zakresu działalności wspomagającej**

rozwój wspólnot i społeczności lokalnej na podtrzymanie tradycji narodowej i kulturowej, propagowanie Polskości na terenie Gminy Międzyzdroje.

Realizatorem zadania była Chorągiew Zachodniopomorska Związku Harcerstwa Polskiego Hufiec Ziemi Wolińskiej, z siedzibą w Świnoujściu ul. Żeromskiego 28. Wartość przekazanej dotacji wynosiła **13 500 zł**.

- **Aktywizacja i integracja osób w wieku emerytalnym, stymulowanie ich rozwoju osobowego oraz zdrowotnej i fizycznej sprawności poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej, twórczej i krajoznawczo-turystycznej, a także propagowanie aktywnego trybu życia.**

Realizatorem zadania był Nadmorski Uniwersytet Trzeciego Wieku. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **66 600 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie popularyzacji i szkolenia kadr w zakresie sportowego tańca towarzyskiego.**

Realizatorem zadania był Taneczny Klub Sportowy „Jantar”: 72-500 Międzyzdroje, ul. Bohaterów Warszawy 20. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **65 750 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji piłki nożnej i siatkowej.**

Realizatorem zadania był Klub Sportowy „Fala”, 72-500 Międzyzdroje, ul. Aleja Róż 7. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **202 500 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji piłki nożnej i siatkowej.**

Realizatorem zadania była Akademia Piłkarska RCR, 72-500 Międzyzdroje, ul. Mieszka I nr 3. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **47 000 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji karate.**

Realizatorem zadania był Międzyzdrojski Klub Sportowy „Bushido”, 72-500 Międzyzdroje. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **52 250 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji zapasów.**

Realizatorem zadania był Uczniowski Klub Sportowy „Gimsport”, 72-500 Międzyzdroje. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **27 250 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji zapasów.**

Realizatorem zadania była Akademia Sportów Indywidualnych „Bielik”, 72-500 Międzyzdroje, ul. Zwycięstwa 52 c. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **27 250 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji tenisa stołowego – szkolenie dzieci i młodzieży.**

Realizatorem zadania był Uczniowski Klub Sportowy „Chrobry”, 72-500 Międzyzdroje. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **51 000 zł**.

- **Wsparcie realizacji zadania w zakresie prowadzenia sekcji lekkiej atletyki.**

Realizatorem zadania była Akademia Lekkoatletyczna Międzyzdroje, 72-500 Międzyzdroje. Wartość przekazanej dotacji wyniosła **50 000 zł**.

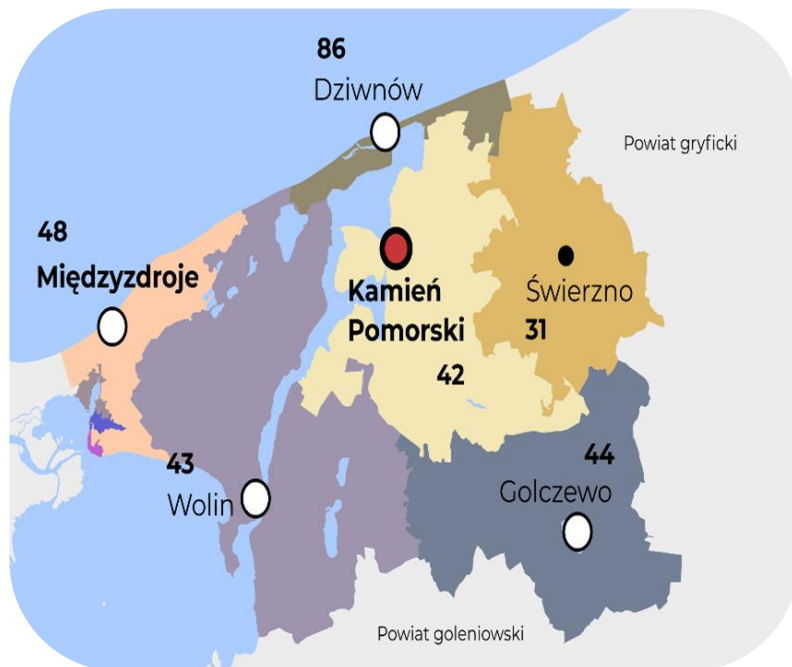
Działalność organizacji zaliczanych do III sektora, na czele z fundacjami i stowarzyszeniami, również może być uznawana za częściowy wskaźnik poziomu rozwoju kapitału społecznego na terenie danej jednostki.

Za jeden z mierników poziomu rozwoju kapitału społecznego danej zbiorowości uznaje się wskaźnik obrazujący ilość organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców.

Największa jego niedoskonałość przejawia się w tym, że nie zawsze wysoka liczebność organizacji tego typu przekłada się na aktywność i efektywność działania.

Zważywszy jednak na efekty działań podejmowanych w ramach współpracy Gminy Międzyzdroje z podmiotami zewnętrznymi uznać należy ten obszar działalności samorządu za dobrze funkcjonujący. Efektem tego jest niewątpliwie zauważalny duża liczba tego typu podmiotów funkcjonujących w Gminie Międzyzdroje w porównaniu do pozostałych gmin powiatu.

Rysunek 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przeprowadzone obserwacje wskazują, że podejmowane w Gminie Międzyzdroje działania dążą do osiągnięcia jak najwyższej wartości kapitału ludzkiego (uwzględniając jego jakość), co

powinno przekładać się na wyższy wzrost gospodarczy gminy. Z drugiej strony należy jednocześnie dbać o równomierny wzrost kapitału ludzkiego, co powinno skutkować równomiernym wzrostem gospodarczym i niwelowaniem nierówności społecznych.

Elementem działań samorządowych prowadzących do jeszcze szerszego zaangażowania się społeczności lokalnej w realne problemy gminy jest **Międzyzdrojski Budżet Obywatelski** (MBO). Jest to rokrocznie wydzielona część budżetu samorządu, w ramach którego wyznaczona odgórnie kwota wydatków przeznaczona jest na inicjatywy i projekty inwestycyjne bezpośrednio zgłaszane przez społeczeństwo lokalne. Idea budżetu obywatelskiego wpisuje się w koncepcję społeczeństwa obywatelskiego i **public governance** (nadzoru publicznego, współzarządzania). W Międzyzdrojach staje się on narzędziem partycypacyjnego, demokratycznego zarządzania na szczeblu lokalnym, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w perspektywie kolejnego roku budżetowego.

Tabela 4. Projekty zrealizowane w ramach Międzyzdrojskiego Budżetu Obywatelskiego w 2020 r.

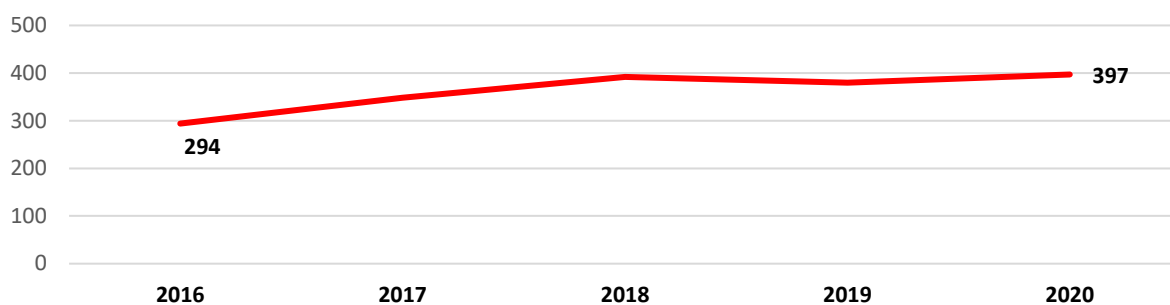
Lp.	Nazwa projektu	Wartość środków finansowych
Projekty inwestycyjne		
1	Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 2 w Wapnicy	50 000,00 zł
2	Budowa placu zabaw pn. „Na leśnej górcie” przy Szkole Podstawowej nr 1 w Międzyzdrojach	50 000,00 zł
3	Zakup samochodu typu PICK- UP lub SUV dla OSP Lubin	50 000,00 zł
Projekty na zadania społeczne		
1	Eboki w bibliotece	5 000,00 zł
2	Festyn rodzinny „Święto pieczonego ziemniaka” - Wapnica	5 000,00 zł
3	Wypożyczalnia gier planszowych	5 000,00 zł
4	Z „Falą na sportowo”- olimpiady rodzinne	5 000,00 zł
5	„Orlik na piątkę”	5 000,00 zł
6	Nagłośnienie Wikliny	5 000,00 zł
7	Bezpłatne zajęcia samoobrony w Wapnicy	5 000,00 zł
8	Zawody Lekkoatletyczne pn. „Mały Memoriał im. Ireny Szewińskiej”	5 000,00 zł
9	Piknik „U Bolesława”	5 000,00 zł
10	Międzyzdrojskie Neptunalia 2020	5 000,00 zł
Razem		200 000 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy Międzyzdroje za rok 2020

Ważnym ogniwem w tworzeniu nowej jakości kapitału ludzkiego są placówki oświatowe.

Zadania oświatowe, realizowane obowiązkowo przez jednostki samorządu terytorialnego są przedmiotem szerokiego zainteresowania społecznego. Rodzice, nauczyciele, uczniowie, nadzór pedagogiczny, pracodawcy, oczekują od samorządu, że stworzy odpowiednie warunki do funkcjonowania wysokiej jakości systemu edukacji.

Wykres 36. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Międzyzdroje

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

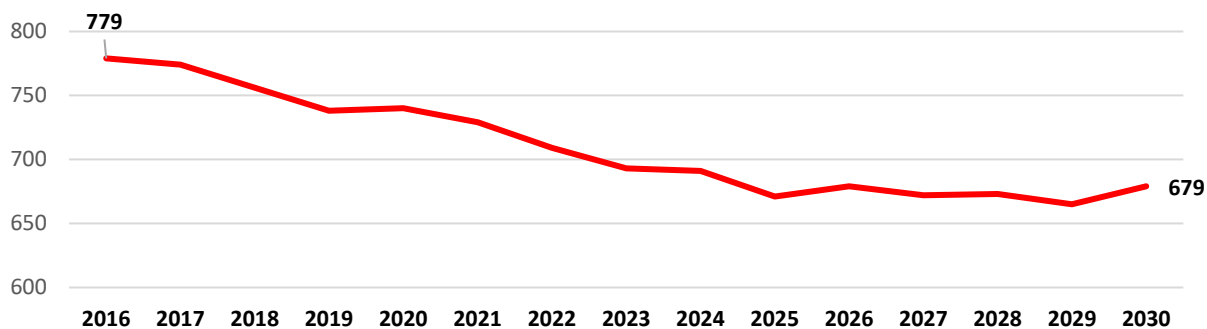
Wiąże się to z zapewnieniem odpowiednich nakładów finansowych m.in. na modernizację bazy, prowadzenie zajęć dodatkowych, realizację projektów, doskonalenie zawodowe nauczycieli, a także stworzeniem systemu efektywnego zarządzania całym systemem.

W efekcie udział finansowy zadań oświatowych w budżecie organów prowadzących jest wysoki i stanowi jedną z pierwszych pozycji na liście wydatków. Koniecznością staje się więc dbanie o efektywne wykorzystanie środków budżetowych przeznaczonych na oświatę i osiągnięcie wysokiej jakości kształcenia.

W porównaniu z innymi gminami w Polsce, nie obserwuje się w ostatnich latach zmniejszenia liczby uczniów. Wręcz przeciwnie, w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/2017, liczba uczniów w szkołach wzrosła z **294** do **397** uczniów w roku 2020.

Jednakże dane dotyczące prognoz ludnościowych wskazują, że do roku **2029** będzie utrzymywać się trend spadkowy w zakresie ilości osób w wieku 0-14 lat w gminie.

Wykres 37. Liczba ludności w wieku 0-14 lat w Gminie Międzyzdroje

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Stawia to przed gminą nowe wyzwania związane z zapewnieniem mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości edukacji. Dobrze zarządzane placówki oświatowe są ważnym ogniwem w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego, kultywowania lokalnych tradycji, propagowania postaw użytecznych i patriotycznych.

Ocena jakości edukacji w podległych samorządowi w Międzyzdrojach, szkołach zmusza do podjęcia działań badawczych, analitycznych i diagnostycznych, które pozwolą ustalić przyczyny niekorzystnych wyników egzaminów zewnętrznych.

IX. Stan finansów samorządowych

9.1. Wstęp

Rozwój jednostek samorządowych w znacznym stopniu zależy od ich sytuacji finansowej.

Posiadane zasoby finansowe stanowią fundament funkcjonowania gminy oraz warunkują realizację wszelakich zadań, w tym o charakterze inwestycyjnym.

O sytuacji finansowej w jakiej znalazła się Gmina Międzyzdroje w 2020 roku w pewnym stopniu świadczą wyniki corocznego rankingu gmin Pomorza Zachodniego przygotowywanego przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Szczecinie. W najnowszym rankingu finansowym jednostek samorządu terytorialnego, Gmina Międzyzdroje zajęła 6 miejsce spośród 55 gmin miejsko-wiejskich w województwie zachodniopomorskim.

Raport uwzględniający wskaźniki z 2020 roku przygotowała Regionalna Izba Obrachunkowa. Ma on na celu przedstawienie jak poszczególne samorzady zarządzają finansami. Sporządzone zestawienia, ze względu na odmienną specyfikę poszczególnych stopni jednostek samorządu terytorialnego, przedstawiają jednostki województwa zachodniopomorskiego w podziale na gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie, gminy miejskie oraz powiaty ziemskie.

Informacja oparta jest na 6 wskaźnikach finansowych:

- W1** – udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
- W2** – relacja nadwyżki operacyjnej (dochody bieżące minus wydatki bieżące) do dochodów ogółem;
- W3** – udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem;
- W4** – relacja zobowiązań (zaliczanych do długu publicznego) do dochodów ogółem
- W5** – obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń;
- W6** – wskaźnik bezrobocia.

Bazując na sześciu wyżej wymienionych wskaźnikach, korzystając z metod statystycznych określono miejsce poszczególnej jednostki samorządu terytorialnego w zestawieniu. Ranking pokazuje w jakiej sytuacji na koniec 2020 r. znajdowały się wszystkie zachodniopomorskie jednostki samorządu terytorialnego oraz informuje o zmianie wskaźników w punktach procentowych w 2020 roku względem roku 2019.

Gmina Międzyzdroje zajęła **6.** miejsce wśród 55 gmin wiejskich województwa zachodniopomorskiego z indeksem 3,3909 (+0,46 w stosunku do poprzedniego roku). W porównaniu z rokiem 2019 Gmina Międzyzdroje **awansowała aż o 22 pozycje** co uważa się za duży sukces lokalnego samorządu. Spośród gmin powiatu kamieńskiego w pierwszej dziesiątce najlepszych gmin miejsko-wiejskich znalazła się Gmina Kamień Pomorski (miejsce 10).

Przygotowując diagnozę zdecydowano o pogrzebie rozszerzenia analizy stanów finansów gminy z wykorzystaniem szeregów czasowych jak i porównań w z gminami z grupy porównawczej i średniej powiatowej wojewódzkiej i krajowej.

Podstawowym instrumentem zarządzania finansami każdej gminy jest jej budżet. Dzięki niemu możliwe jest zarządzanie rozwojem społeczno-gospodarczym gminy w ujęciu bieżącym, jak i kształtowanie jego przyszłego stanu. Budżet jest narzędziem pozwalającym zaplanować w ujęciu rocznym, jak rozdysponować dostępne środki finansowe. Podstawowymi kategoriami budżetu, jako planu finansowego jednostki samorządu terytorialnego, są przychody i rozchody. Określa on także ramy finansowe funkcjonowania istotnych dla rozwoju każdej gminy zakładów budżetowych, instytucji gospodarki budżetowej, jednostek budżetowych i środków specjalnych oraz funduszy celowych jednostek samorządu terytorialnego. Prawidłowo prowadzona polityka finansowa pozwala na aktywne gospodarowanie zasobami lokalnymi i tworzenie warunków dla intensyfikacji rozwoju lokalnego. Dzięki sterowaniu wydatkami i dochodami jednostki samorządowej, możliwe jest m.in. wspieranie aktywności lokalnej społeczności, rozwój infrastruktury, podnoszenie jakości życia mieszkańców.

9.2. Baza podatkowa Gminy Międzyzdroje

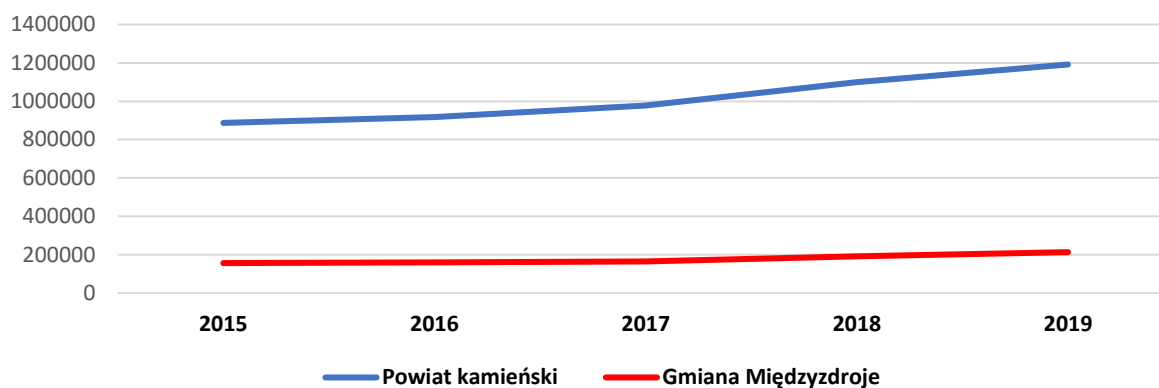
Zadania gminy wymagające zaangażowania środków finansowych są możliwe do wykonania wyłącznie wtedy, gdy zostały zaplanowane w budżecie. Dlatego stan finansów gminy, w największym stopniu wpływa na rozwój jednostki samorządu terytorialnego. Tylko dzięki racjonalnej polityce budżetowej możliwe jest zaspokajanie zidentyfikowanych potrzeb społeczności lokalnej.

Elementem j bieżącej polityki samorządu jest racjonalne kształtowanie wydatków i przychodów gminy. Dlatego tak ważne jest monitorowanie procesów gospodarczych i społecznych zachodzących na obszarze gminy. Pozwala to na określenie potencjalnych źródeł dochodów, jak i wydatków w ujęciu operacyjnym i strategicznym. Dzięki czemu możliwe jest stworzenie warunków sfinansowania najistotniejszych z punktu widzenia lokalnej społeczności działań.

Charakteryzując gminę wielokrotnie podkreślano, że Gmina Międzyzdroje to gmina turystyczna, co w dłuższej perspektywie czasowej z pewnością nie ulegnie zmianie.

Przeprowadzone analizy porównawcze dotyczące ogółu dochodów mieszkańców Gminy Międzyzdroje wskazują, że w okresie od 2015 do 2019 roku dochody podlegające opodatkowaniu zwiększyły się o **36,50%**. W tym samym okresie średni wzrost dochodów podlegających opodatkowaniu w powiecie kamieńskim był niższy i wyniósł **34,35%**.

Wykres 38. Łączna kwota dochodu do opodatkowania [w tys. zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Na korzyść Gminy Międzyzdroje, w porównaniu z powiatem kamieńskim, zwiększyła się także wysokość podatku należnego. W analizowanym okresie zwiększył się on o ponad **54%**, a średnio dla powiatu o **43,55%**.

Tabela 5. Podatek należny po odliczeniu

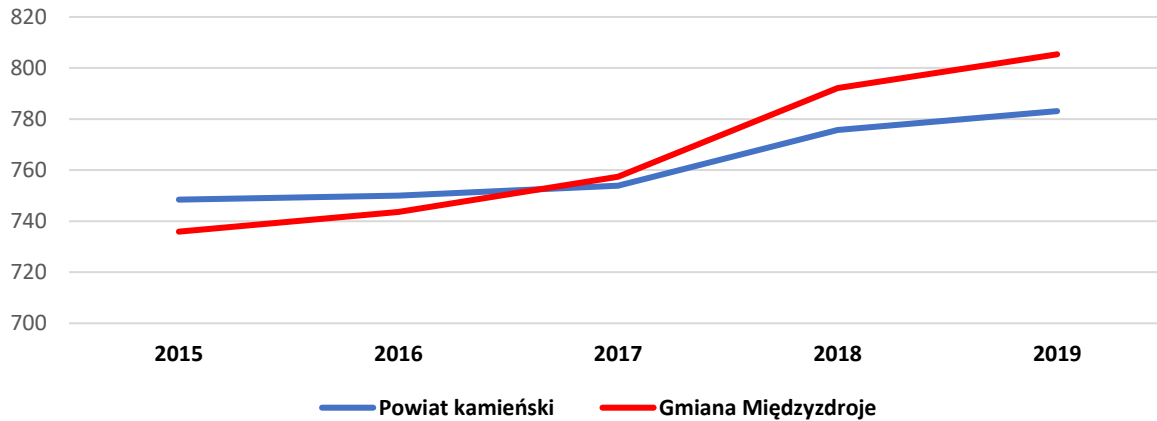
Wyszczególnienie		Gmina Międzyzdroje	Powiat Kamieński
2015	w zł	14 472 106,00	73 705 897,47
2016		16 033 422,00	77 592 337,30
2017		15 937 786,00	83 443 007,57
2018		19 639 431,00	97 185 674,71
2019		22 312 016,00	105 807 187,00
dynamika	w %	54,17%	43,55%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W kontekście przyszłego stanu finansów gminy dokonano analizy liczby podatników przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Także

w przypadku tego wskaźnika wyraźnie widać wzrost liczby osób, które obecnie jak i w przyszłości płacić będą podatki w Gminie Międzyzdroje.

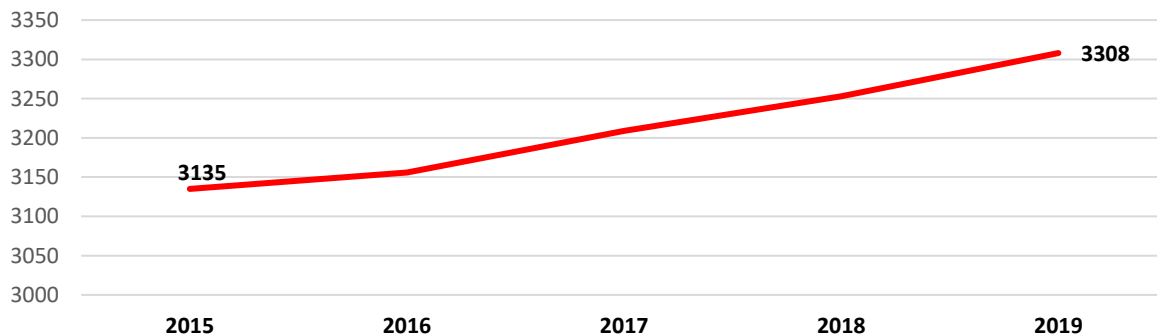
Wykres 39. Łączna liczba podatników przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Łączna liczba podatników przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Międzyzdroje zwiększyła się o ponad 34 osób, co stanowi 4,63% wzrost w porównaniu z rokiem 2015.

Wykres 40. Łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej

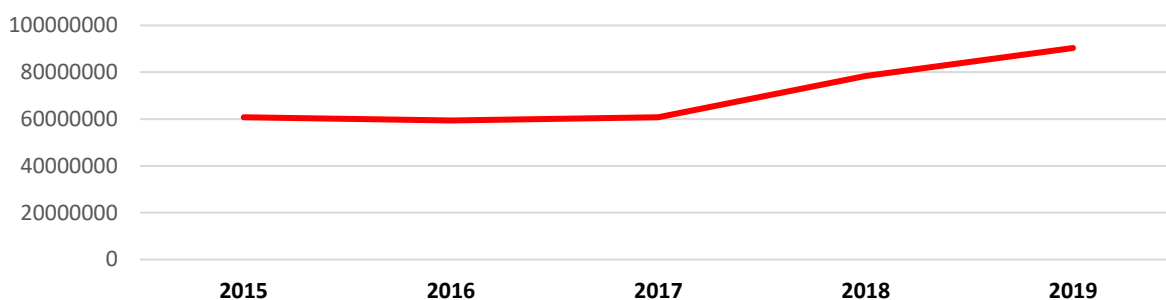
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W kontekście przedsiębiorczości mieszkańców należy także dokonać analizy liczby podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej w Gminie Międzyzdroje. W analizowanym okresie liczba ta zwiększyła się z **3135** do **3308 osób**. Świadczy to o dużym potencjale rozwoju przedsiębiorczości w gminie.

W analizowanym okresie wzrastały także dochody mieszkańców uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej. W porównaniu z rokiem 2015 wzrosły one o **48,60%**. Uznać należy to za duży sukces lokalnych przedsiębiorców.

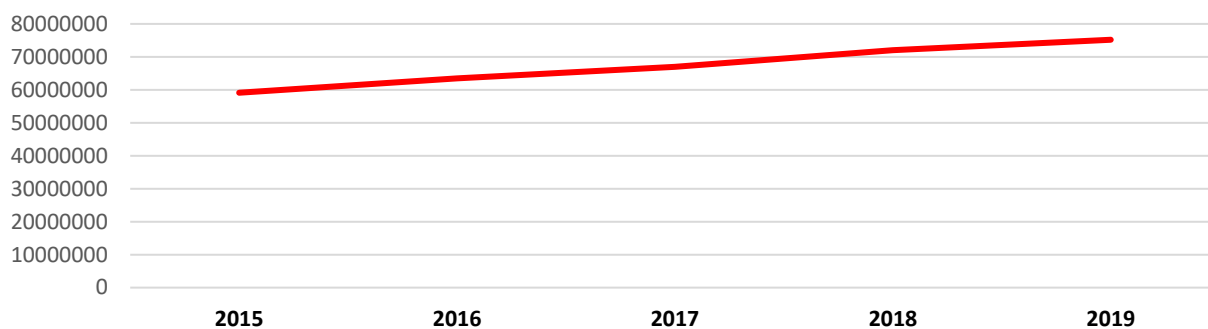
Wykres 41. Łączna kwota dochodów z tytułu działalności gospodarczej [w zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Towarzyszył temu także wzrost dochodów mieszkańców Gminy Międzyzdroje z tytułu stosunku pracy. W porównaniu z rokiem 2015 w roku 2019 mieszkańcy zarobili statystycznie o **27,19% więcej**.

Wykres 42. Łączna kwota dochodów z tytułu stosunku pracy [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Na bazę podatkową w dużym stopniu wpływają przepisy podatkowe określające wielkość zobowiązań podatkowych dla obywateli oraz należną gminom część płaconych podatków przez jej mieszkańców.

Głównym źródłem przychodów podatkowych gminy jest udział w podatku od osób fizycznych PIT, w tym ze stosunku pracy i od rent i emerytur – zob. tabela 6.

Tabela 6. Łączna kwota przychodów mieszkańców Gminy Międzyzdroje z tytułu emerytury i renty

ROK	łączna kwota przychodów z tytułu emerytury i renty.	łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu emerytury i renty.	łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu emerytury i renty.
	w zł		
2015	33 769 833,91	2 606 598,00	1 626

2016	35 184 959,20	2 732 547,00	1 653
2017	35 714 615,68	2 769 372,00	1 691
2018	38 831 500,39	3 048 575,00	1 726
2019	43 647 722,35	3 421 631,00	1 779
dynamika	29,25%	31,27%	9,41%

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W porównaniu z rokiem 2015 wzrosła w gminie liczba osób pobierających emerytury i renty. W 2019 liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu emerytury i renty wynosiła **1 779 osoby** wobec **1 626 osób** w 2015r. Wzrosły także przychody mieszkańców gminy uzyskiwane z tytułu emerytury i renty, z **33 769 833,91 zł** w roku 2015 do **43 647 722,35 zł** w roku 2019.

Prawdziwą rewolucją ostatnich lat w zakresie finansów publicznych jest uruchomienie programu „Bez PIT dla młodych”. Wszedł on w życie 1 sierpnia 2019 r. Zgodnie z jego założeniami osoby, które nie ukończyły 26. roku życia, a ich roczny dochód nie przekracza 85 528 zł, są zwolnione z opłaty podatku dochodowego. Dzięki temu mogą oszczędzić nawet kilka tysięcy złotych rocznie. Jednocześnie spowoduje to spadek dochodów samorządów.

Przeprowadzona analiza wielkości należnych podatków podatników w wieku do 26. lat pokazuje z jednej strony wartość środków, które w skali gminy „pozostają w kieszeni podatnika”, a jednocześnie dają wyobrażenie o kwotach jakie nie trafią do budżetu gminy. W 2019 roku udział gminy w podatku od osób fizycznych wynosił **38%**, co oznacza, że szacunkowo przy innych warunkach niezmiennych budżet Gminy Międzyzdroje tracić będzie na tym rozwiązaniu blisko **150 tys. zł** rocznie.

Tabela 7. Kwota podatku należnego podatników w wieku do 26. lat

Wyszczególnienie	Gmina Międzyzdroje		Powiat kamieński
	w zł		
2015	332 057,11		3 128 067,27
2016	374 688,64		3 337 699,38
2017	468 755,95		3 764 517,68
2018	529 276,62		4 090 473,67
2019	392 851,61		2 838 688,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Analiza struktury i rzeczywistych wielkości dochodów i wydatków oraz wyników budżetów jednostki samorządu terytorialnego umożliwia ocenę możliwości realizacji zadań przez samorząd terytorialny, dlatego zdecydowano o potrzebie przeanalizowania sytuacji Gminy Międzyzdroje w tym aspekcie finansów samorządowych.

Wskaźniki w grupach podatników

Tabela 8. Podatnicy w Gminie Międzyzdroje

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	Różnica	Dynamika
Liczba podatników - osoby fizyczne	4 157	4 192	4 324	4 507	4 472	315	7,58%
Liczba podatników - osoby rozliczające się z małżonkiem	864,	846	806	696	616	-248	-28,70%
Liczba podatników - samotni rodzice	118	107	107	104	99	-19	-16,10%
Liczba podatników - osoby do 26 roku życia z przychodami zwolnionymi	-	-	-	-	138	-	-
Liczba podatników z innym obywatelstwem niż polskie	12	43	93	174	243	231	1 925,00%
Liczba podatników - osoby z dochodami zagranicznymi	44	48	49	49	58	14	31,82%
Liczba podatników rozliczających się w oparciu o kartę podatkową	488	494	483	491	512	24	4,92%
Łączna liczba podatników posiadających osobowość prawną	172	174	180	173	174	2	1,16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W okresie objętym analizą wzrosła o **315 osób** liczba podatników. Wyraźnie zwiększyła się liczba podatników z innym obywatelstwem niż polskie z **12** w roku 2015 do **231** w roku 2019. Liczba podatników w wieku do 26 lat wynosi w gminie **138 osób**.

O ponad **31%** zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2015 liczba podatników z dochodami zagranicznymi co świadczyć może o podejmowanie pracy przez mieszkańców gminy w obszarze transgranicznym.

Tabela 9. Aktywność podatników ogółem

Wskaźnik	łączna kwota dochodu do opodatkowania	łączna kwota dochodu ze wszystkich źródeł	łączna liczba podatników	Podatek należny po odliczeniu	łączna kwota przychodu ze wszystkich źródeł
	w zł			w zł	
2015	156 294 392,92	167 139 848,50	4 135	14 472 106	368 645 404,72
2016	160 457 033,46	173 045 070,06	4 164	16 033 422	385 658 685,80
2017	165 237 736,39	177 759 789,87	4 243	15 937 786	411 891 154,52
2018	191 412 747,00	206 102 582,42	4 428	19 639 431	475 290 949,88
2019	213 334 692,21	228 261 875,22	4 473	22 312 016	526 348 360,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

W porównaniu z rokiem 2015 wyraźnie wzrosły dochody podlegające opodatkowaniu uzyskiwane przez mieszkańców gminy. W 2019 wyniosły one **213 334 692,21 zł** wobec **156 294 392,92 zł** w roku 2015. W tabeli poniżej przedstawiono dochody mieszkańców gminy z podziałem na źródła ich uzyskania.

Tabela 10. Dochody mieszkańców z różnych form aktywności

Rok	łączna kwota dochodów z tytułu umów zleceń lub o dzieło	łączna kwota dochodów podatników osiągających dochody z tytułu innych źródeł	łączna kwota dochodów podatników osiągających dochody z tytułu stosunku pracy
	w zł		
2015	6 463 593,16	2 596 950,67	59 118 077,43
2016	7 166 801,77	2 141 409,16	63 479 989,93
2017	7 707 018,31	1 868 612,25	66 970 066,05
2018	8 921 614,99	2 047 683,89	72 019 983,52
2019	9 094 390,93	3 739 868,81	75 194 511,88

Rok	łączna kwota dochodów podatników z tytułu praw autorskich	łączna kwota dochodów z tytułu działalności gospodarczej	łączna kwota dochodów z tytułu najmu i dzierżawy	łączna kwota dochodów z tytułu emerytury i renty
	w zł			

2015	68 178,13	60 809 634,19	2 315 188,10	33 769 833,91
2016	72 200,68	59 397 476,55	2 186 594,53	35 184 959,20
2017	66 209,45	60 719 036,45	2 689 462,03	35 714 615,68
2018	178 250,12	78 464 713,35	3 069 155,31	38 831 500,39
2019	146 739,73	90 362 398,99	3 605 981,80	43 647 722,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Głównym źródłem dochodów mieszkańców gminy jest stosunek pracy. Dochody z tego tytułu wynosiły w 2019r. **75 194 511,88 zł**, wobec **59 118 077,43 zł** w roku 2015. Jako korzystny należy uznać wzrost dochodów mieszkańców uzyskiwanych z tytułu działalności gospodarczej. W roku 2019 wyniosły one **90 362 398,99 zł**, wobec **60 809 634,19 zł** w roku 2015.

9.3. Dochody budżetu

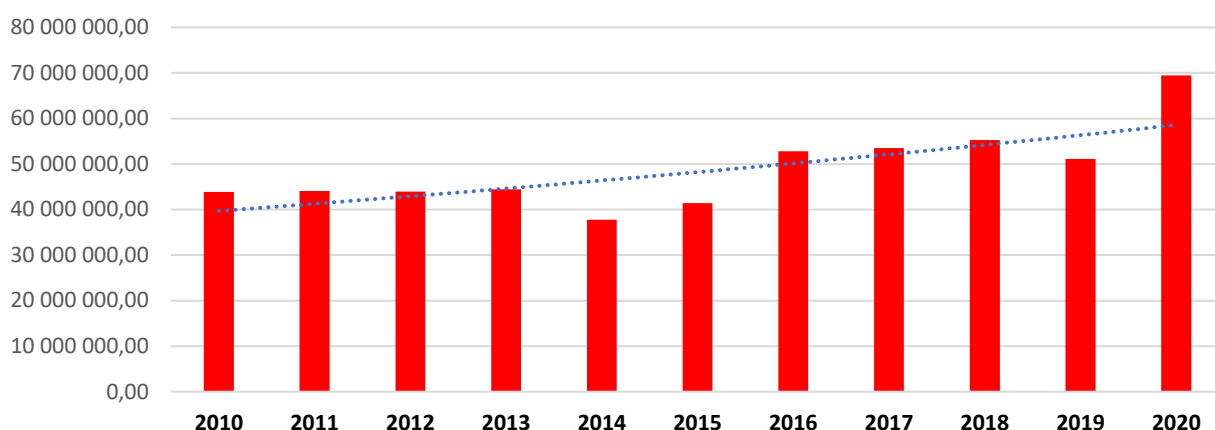
Finansowanie rozwoju lokalnego oparte na budżecie jednostki samorządu terytorialnego jest uwarunkowane prowadzeniem samodzielnej gospodarki finansowej, która z kolei uzależniona jest od posiadania stałych źródeł dochodów. Możliwość zaspokajania potrzeb indywidualnych i zbiorowych uzależniona jest od wielkości środków finansowych, stanowiących dochody gminy. Dochody, jakimi dysponują JST, stanowią więc gwarancje realizacji ich zadań i kompetencji.

Poziom i struktura dochodów wpływają na tempo rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządowych, warunkując przy tym ich aktywność inwestycyjną, a tym samym stają się miarą rozwoju lokalnego.

Analizując sytuację finansową gminy w latach 2010-2020, należy zwrócić uwagę na fakt zwiększających się wpływów budżetowych. Jest to efekt sytuacji społeczno-gospodarczej, w której znajduje się Gmina Międzyzdroje oraz dynamicznie zmieniającego się prawa nakładającego na jednostki samorządu terytorialnego nowe zadania. W szczególności chodzi tu o zadania związane z pomocą społeczną, rodziną i ochroną zdrowia (m.in. realizacja projektów tzw. 500+, 300+).

Wykres 43. Dochody budżetu Gminy Międzyzdroje [w zł]

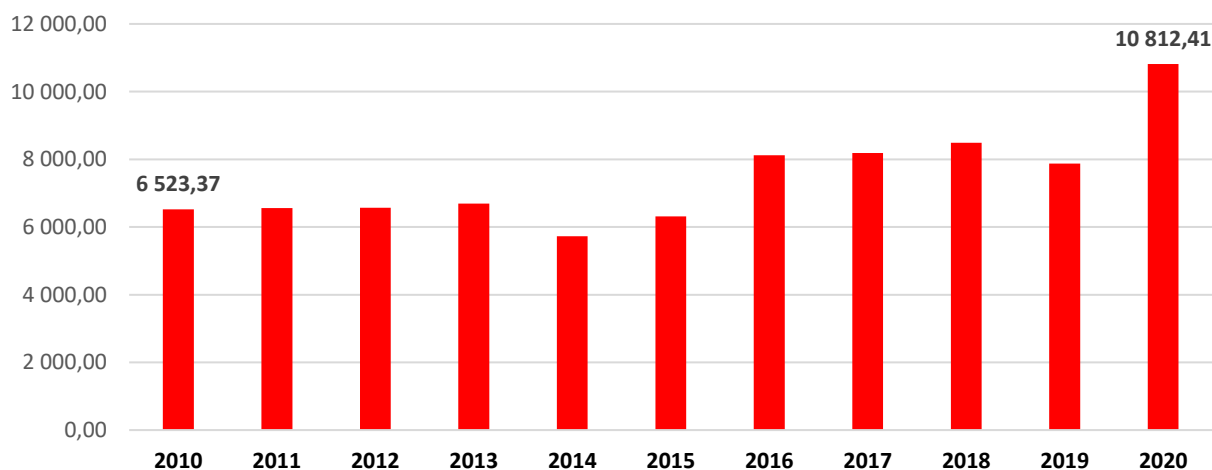

Źródło: opracowanie własne -na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły ponad dwukrotnie. Zwiększyły się z 43,9 mln zł w 2010 roku, do ponad 69,5 mln zł w roku 2020 – zob. wykres 43.

Wzrostowi dochodów w Gminie Międzyzdroje towarzyszył wzrost dochodów gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W roku 2010 wskaźnik ten osiągnął wartość **6 523,37 zł**, a w 2020 roku już **10 812,41 zł**.

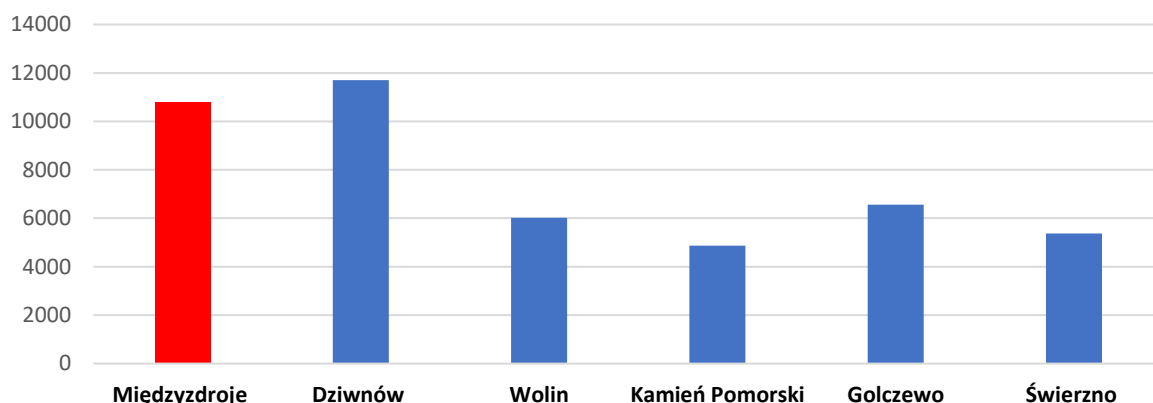
Wykres 44. Dochody gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Wzrost dochodów w ujęciu ogólnym jest okolicznością, którą uznać należy za korzystną. Zwrócić jednak należy uwagę, że zawierają się w nich wszystkie transfery związane z realizacją zadań zleconych samorządom terytorialnym przez inne organy państwa. W porównaniu z innymi gminami powiatu kamieńskiego pod względem dochodów na jednego mieszkańca Gmina Międzyzdroje zajmuje drugie miejsce.

Wykres 45. Dochody gmin powiatu kamieńskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Dlatego istotnym wskaźnikiem obrazującym sytuację gospodarczą w gminie jest wielkość dochodów własnych. Zgodnie z Konstytucją RP, dochody własne gminy obejmują wszelkie dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem subwencji ogólnych i dotacji celowych. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672) dzieli dochody gminy na grupy.

- **Pierwszą z nich są wpływy z ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków.**

Zalicza się do niej następujące podatki:

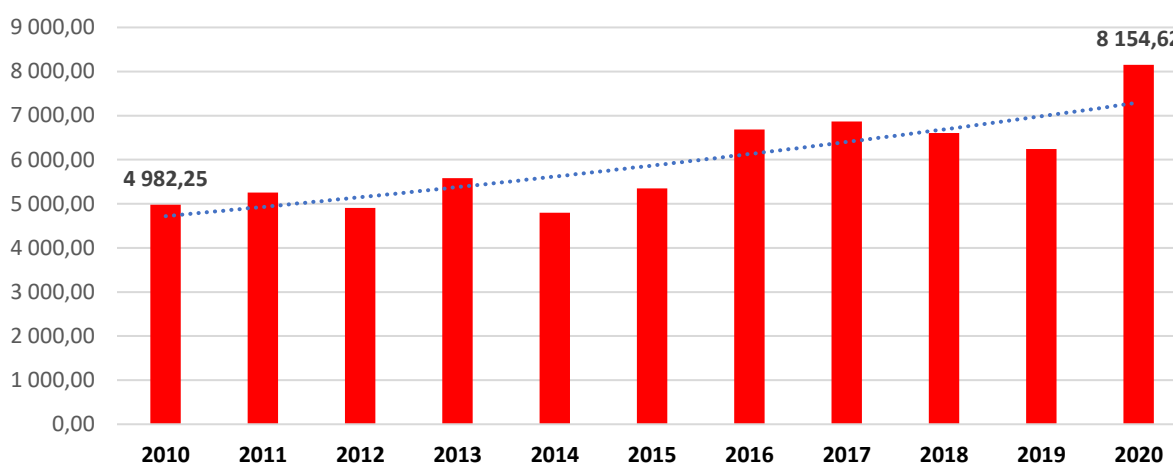
- Podatek od nieruchomości;
- Podatek rolny;
- Podatek leśny;
- Podatek od środków transportowych;
- Opodatkowanie w formie karty podatkowej;
- Podatek od spadków i darowizn;
- Podatek od czynności cywilnoprawnych.

- **Drugą grupę dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat.**

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego szereguje wpływy z opłat jako:

- Wpływy z opłaty skarbowej;
- Wpływy z opłaty targowej;
- Wpływy z opłaty miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów;
- Wpływy z opłaty eksploatacyjnej – w części określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2021 r. poz. 1420);
- Z innych opłat stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

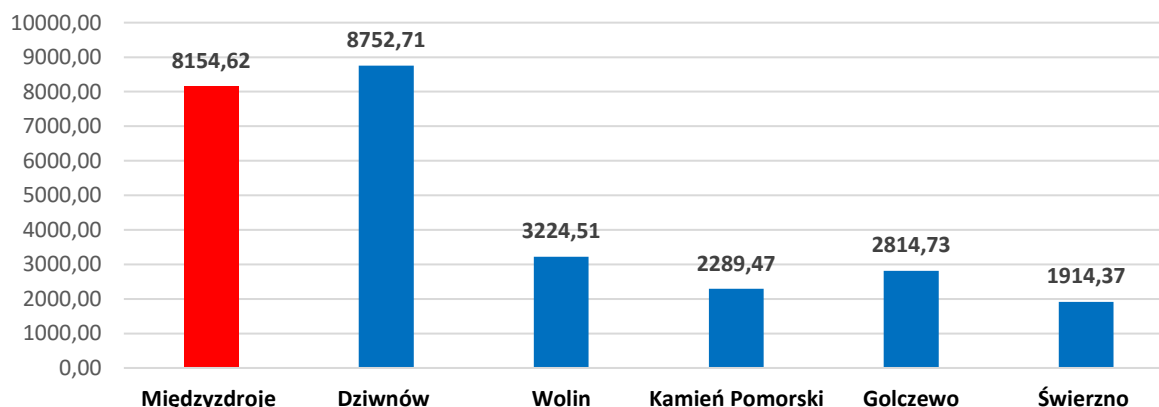
Wykres 46. Dochody własne Gminy Międzyzdroje w przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Przeprowadzona analiza wykazała, że w ostatniej dekadzie dochody własne Gminy Międzyzdroje w przeliczeniu na jednego mieszkańca sukcesywnie wzrastały. W 2020 roku wartość tego wskaźnika wynosiła **8 154,62 zł** wobec **4 982,25 zł** w roku 2010.

Wykres 47. Dochody własne gmin powiatu kamieńskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2020 [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Analiza dochodów własnych gmin powiatu kamieńskiego wykazała że w przeliczeniu na jednego mieszkańca najwyższe dochody osiąga Gmina Dziwnów a Gmina Międzyzdroje zajmuje drugą lokatę.

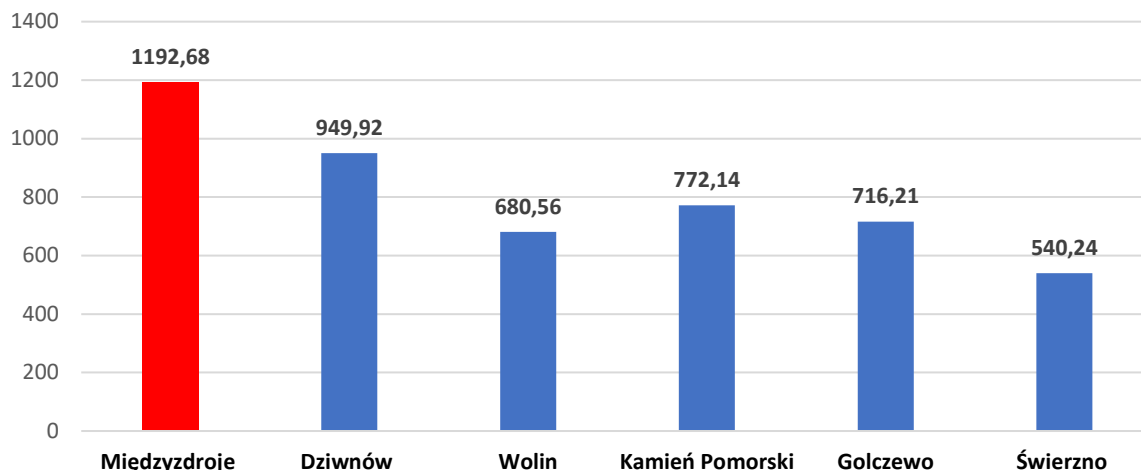
Wysokość dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca klasyfikuje Gminę Międzyzdroje wśród najlepszych gmin powiatu kamieńskiego zob. wykres 47.

Analiza porównawcza budżetów gmin powiatu kamieńskiego w roku 2020 wykazała, że z punktu widzenia dochodów z tytułu udziału w podatkach od osób fizycznych (PIT)

w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gmina Międzyzdroje uzyskuje najwyższe dochody – zob. wykres 48.

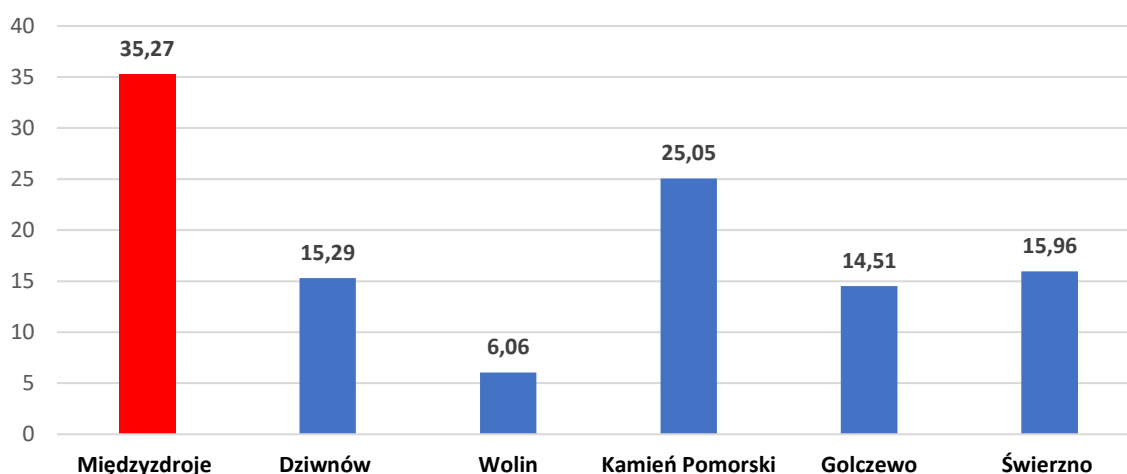
Wykres 48. Dochody z tytułu udziału w PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu kamieńskiego w roku 2020 [w zł].

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W kontekście oceny sytuacji gospodarczej w Gminie Międzyzdroje, dokonano analizy dochodów gmin powiatu kamieńskiego z tytułu udziału w podatkach od osób prawnych (CIT) w 2020 roku. W tym zestawieniu Gmina Międzyzdroje w znaczącym stopniu wyprzedza pozostałe gminy powiatu, uzyskując najwyższy dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca z tego tytułu – zob. wykres 49.

Wykres 49. Dochody z tytułu udziału w CIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu kamieńskiego w roku 2020 [w zł].

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

9.4. Wydatki budżetu

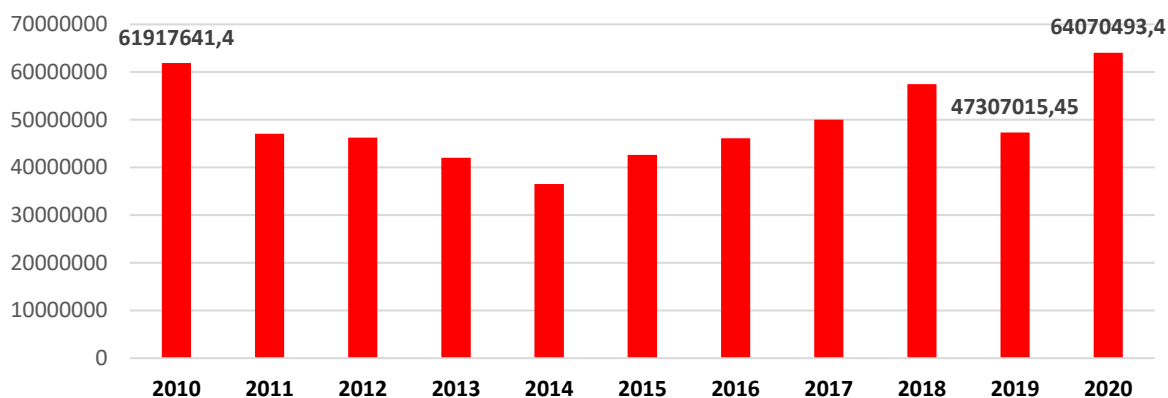
Zakres kompetencji i zadań samorządu terytorialnego jest odzwierciedleniem stopnia decentralizacji administracji publicznej oraz przesądza o pozycji poszczególnych gmin w zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnych.

Wykonywanie zadań pociąga za sobą konieczność ponoszenia wydatków. Dlatego stają się one ważnym czynnikiem wpływającym na kreowanie podstaw rozwoju lokalnej społeczności. Wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego są kategorią finansową środków publicznych pozostających w dyspozycji jednostki samorządu terytorialnego. Służą one sfinansowaniu realizacji zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego oraz na wykonywaniu innych operacji finansowych, tj. zarządzanie środkami, finansowanie potrzeb pożyczkowych i zarządzanie długiem publicznym. Przybierają one formę wydatków bieżących i wydatków majątkowych.

W badanym okresie wydatki ogółem ponoszone przez Gminę Międzyzdroje w poszczególnych latach wyraźnie wzrastały.

W roku 2020 wyniosły one 64 070 493,4 zł (wobec 61 917 641,4 zł w 2010 r i 47 307 015 zł w roku 2019).– zob. wykres 50.

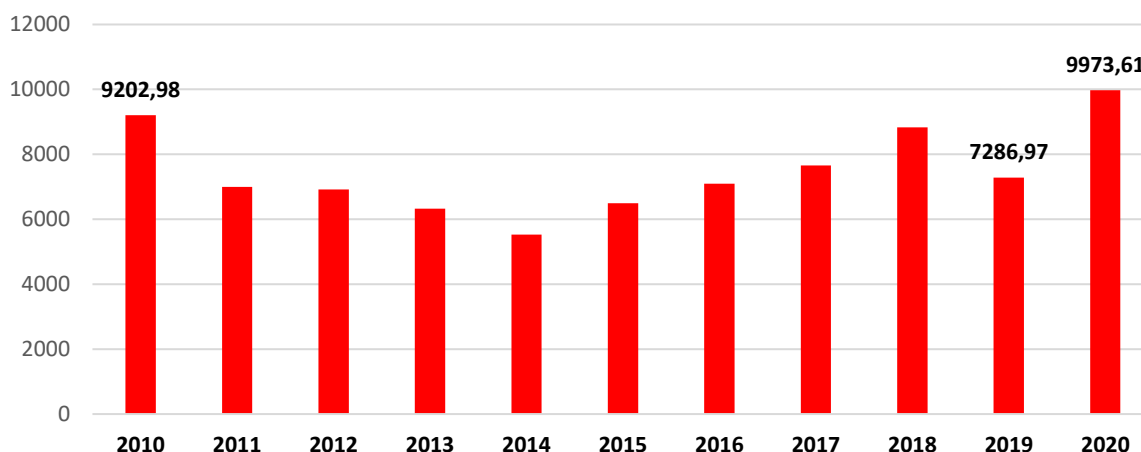
Wykres 50. Wydatki ogółem w Gminie Międzyzdroje [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W ostatnich latach wyraźnie rosły wydatki budżetowe Gminy Międzyzdroje w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W roku 2020 wyniosły one 9 973,61 zł, wobec 7 286,97 zł w roku 2019 i 9 202,98 zł w roku 2010.

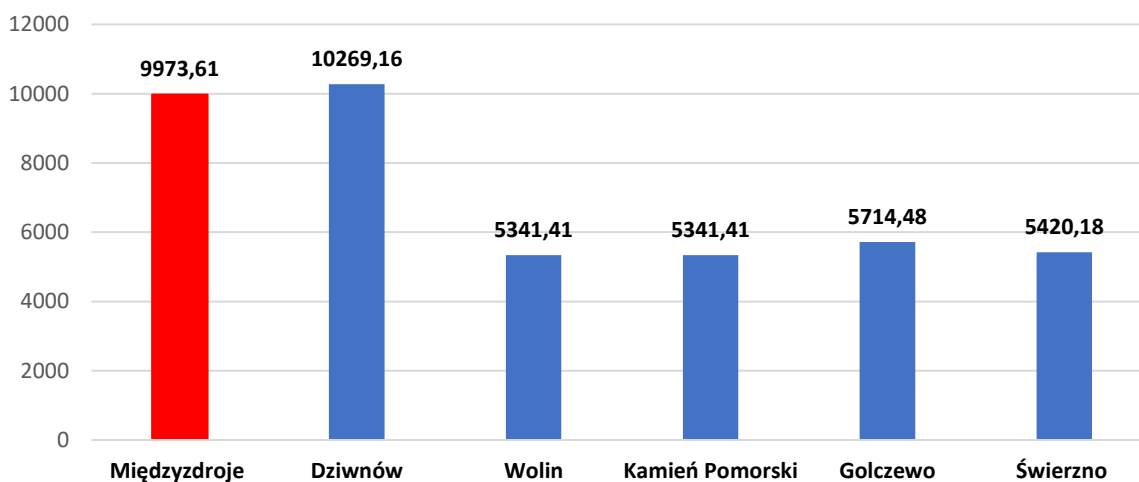
Wykres 51. Wydatki ogółem budżetu Gminy Międzyzdroje w przeliczeniu na 1 mieszkańca [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Wysokość wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca stawia Gminę Międzyzdroje na drugim miejscu spośród wszystkich gmin powiatu kamieńskiego – zob. wykres 52.

Wykres 52. Wydatki budżetu gmin powiatu kamieńskiego na 1 mieszkańca w 2020 r [w zł]

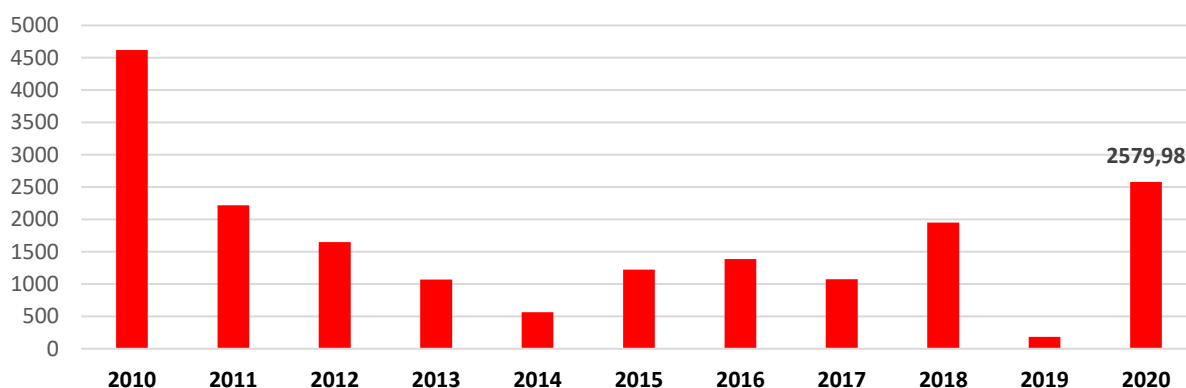
Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Istotnym czynnikiem kreującym rozwój lokalnej społeczności i towarzyszącym jej wzrost poziomu życia są wydatki majątkowe gminy.

Wydatki majątkowe budżetu obejmują wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych oraz dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

W analizowanym okresie gmina prowadziła zrównoważoną politykę wydatkową, choć w kolejnych latach wydatki majątkowe gminy były dość mono różnicowane - zob. wykres 53.

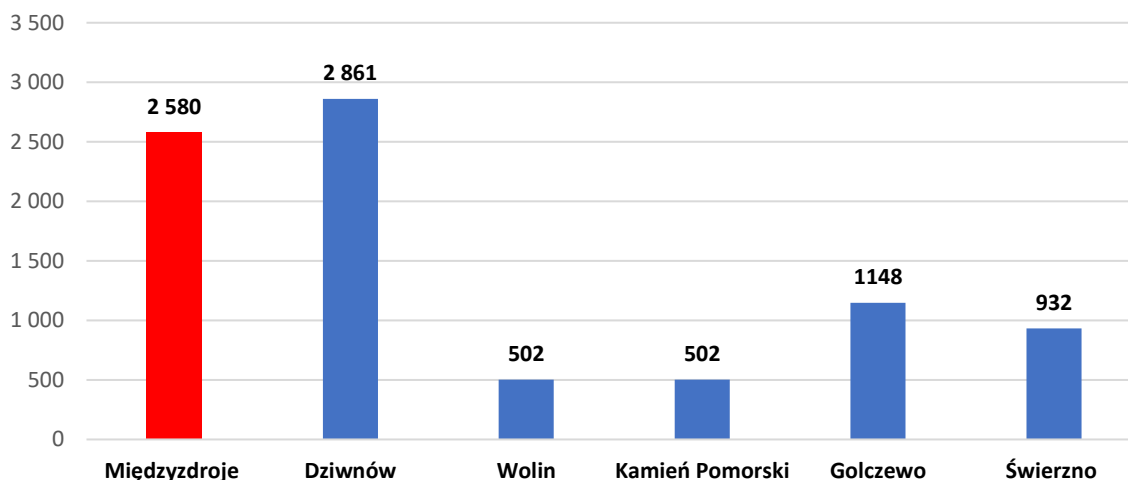
Wykres 53. Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca [w zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z wydatkami majątkowymi na poziomie **2 580 zł** Gmina Międzyzdroje zajmuje 2 miejsce spośród gmin powiatu kamieńskiego. Wyższe wydatki w tej kategorii charakterystyczne są dla gminy Dziwnów – zob. wykres 54.

Wykres 54 Wydatki majątkowe gmin powiatu kamieńskiego przeliczeniu na jednego mieszkańca [w zł]

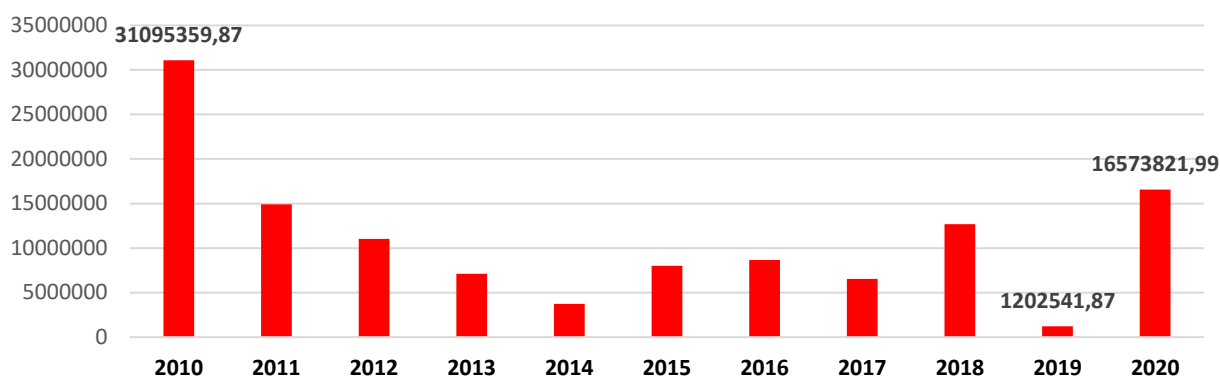
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ważną częścią wydatków majątkowych są wydatki inwestycyjne. Inwestycje lokalne obejmują przede wszystkim budowę i modernizację infrastruktury. W istotny sposób wpływa to na jakość życia mieszkańców i poziom zaspokojenia ich potrzeb. Racjonalne inwestycje lokalne kreują rozwój społeczno-gospodarczy gminy w długim i krótkim okresie.

W analizowanym okresie z budżetu gminy na realizację wydatków inwestycyjnych wydano skumulowaną wartość 121 611 417,4 zł. Najwyższe wydatki inwestycyjne miały miejsce w latach 2010-2012 oraz w roku 2018 i 2020. W przypadku roku 2020 inwestycje w Gminie Międzyzdroje były wyraźnie wyższe niż w roku poprzednim (16 573 822 zł wobec 1 202 542 zł w roku 2019).

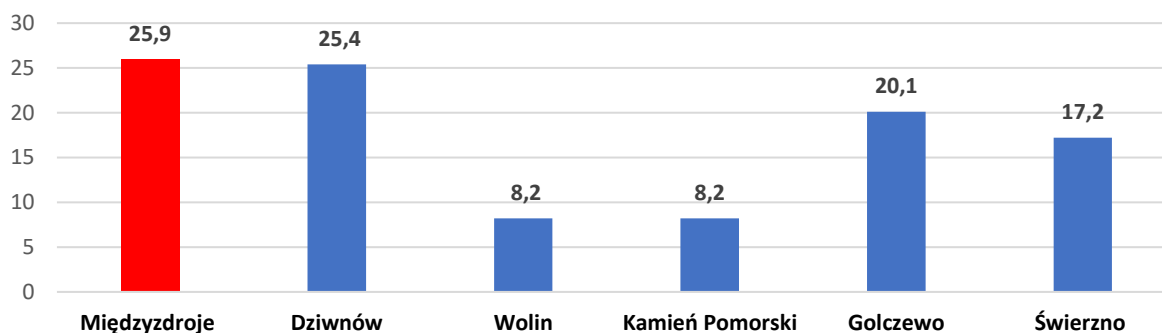
Wykres 55. Wydatki inwestycyjne w Gminie Międzyzdroje [w zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Warto zwrócić uwagę, że wydatki inwestycyjne w Gminie Międzyzdroje stanowiły w 2020 roku ponad prawie **26%** wszystkich wydatków samorządu. Jest to najwyższy wskaźnik spośród wszystkich samorządów powiatu kamieńskiego – zob. wykres 56.

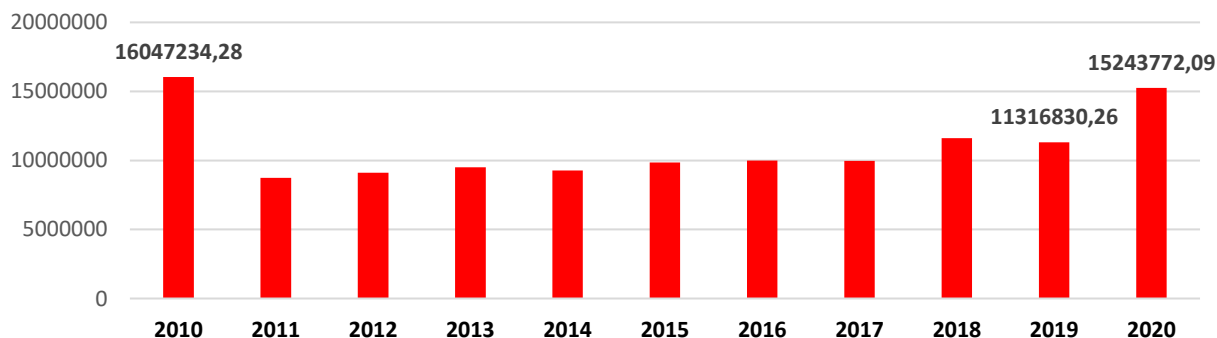
Wykres 56. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2020 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Istotną pozycją po stronie wydatków w Gminie Międzyzdroje są wydatki w Dziale 801 - Oświata i wychowanie. W całym okresie objętym analizą obserwowany jest wzrost wydatków na funkcjonowanie systemu oświaty w gminie. Stanowi to istotne obciążenie budżetu gminnego.

Wykres 57. Wydatki z budżetu gminy w Dziale 801 - Oświata i wychowanie [w zł]

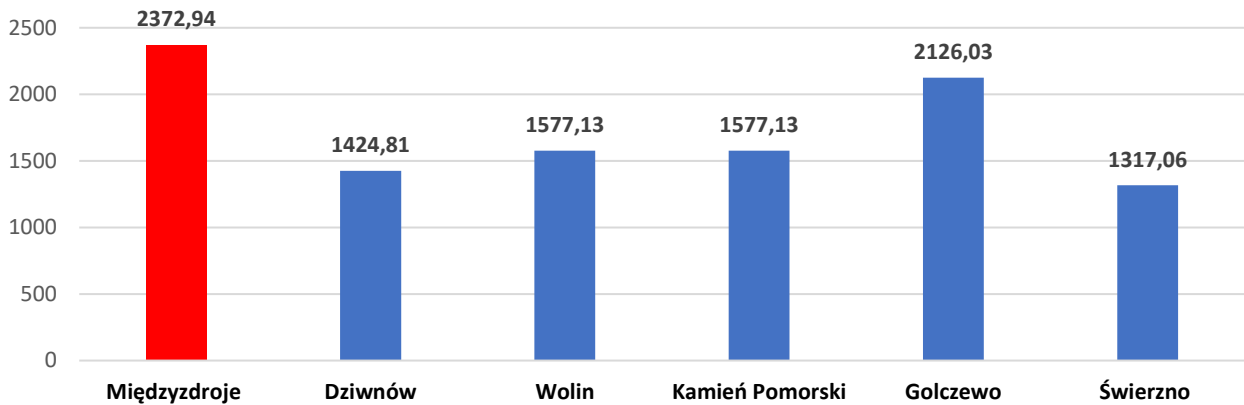

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

W okresie od 2019 roku wydatki na oświatę wzrosły z 11,3 mln zł do 15,2 mln zł, co stanowi znaczne obciążenie na budżetu gminy. W całym okresie objętym badaniem samorząd Gminy Międzyzdroje na działania oświatowe wydał ponad 120 mln zł.

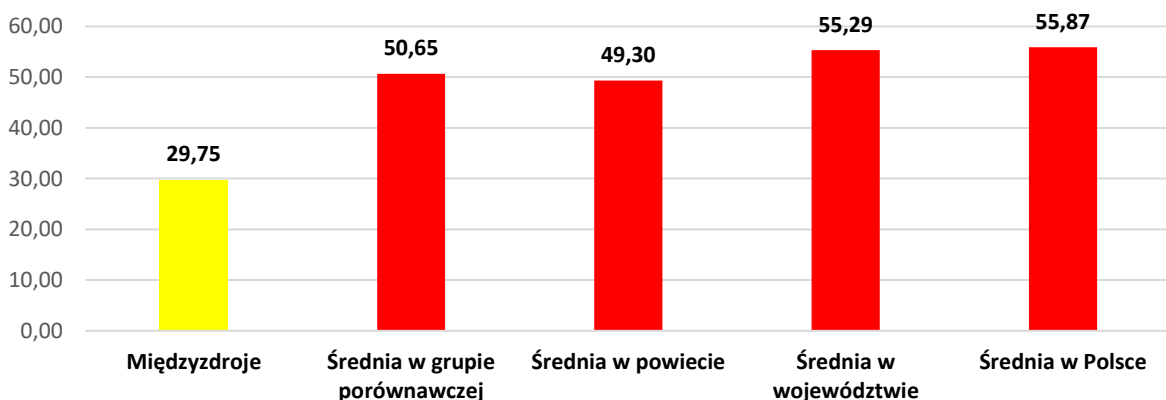
Wykres 58. Wydatki w Dziale 801- Oświata i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminach powiatu kamieńskiego w 2020 r [w zł]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Wysokie koszty funkcjonowania placówek oświatowych nie przekładają się na wysokie efekty nauczania w placówkach prowadzonych przez gminę. Wyniki kolejnych egzaminów szkolnych plasują placówki z Gminy Międzyzdroje poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej. Analiza tego problemu jest o tyle istotna, że Gmina Międzyzdroje w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku przeznaczyła na wydatki oświatowe najwięcej środków.

Wykres 59. Stopień sfinansowania wydatków na oświatę subwencją oświatową [%]

Źródło: opracowanie własne - na podstawie danych BDL GUS

Wydatki oświatowe nie są w pełni rekompensowane subwencją oświatową, którą otrzymuje Gmina Międzyzdroje z budżetu państwa. W tym miejscu należy przypomnieć, że **część oświatowa** subwencji ogólnej jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.), z

wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Przeprowadzone analizy wykazały, że stopień sfinansowania wydatków na oświatę subwencją oświatową w Gminie Międzyzdroje wynosi poniżej 30%. Jest to wartość niższa niż średnia w grupie porównawczej, średnia dla powiaty województwa i kraju.

X. Analiza SWOT

Elementem prac nad niniejszym dokumentem były warsztaty poświęcone przeprowadzeniu analizy SWOT. Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Polega na grupowaniu czynników na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: **STRENGTHS** – mocne strony, **WEAKNESSES** – słabe strony, **OPPORTUNITIES** – szanse i **THREATS** – zagrożenia.

Mocne strony definiowane są jako czynniki wewnętrzne o charakterze pozytywnym. Są to atuty, które korzystanie wyróżniają Gminę Międzyzdroje. Określane są one jako kluczowe czynniki sukcesu, w tym umożliwiające prawidłowe dostosowywanie gminy do zmieniających się uwarunkowań.

Słabe strony określane są jako czynniki wewnętrzne o charakterze negatywnym. Słabe strony są związane z brakami zasobów oraz wszelkimi obszarami funkcjonowania gminy, które ograniczają jej sprawność oraz możliwość reagowania na zmieniające się wymagania otoczenia zewnętrznego.

Szanse to zewnętrzne czynniki o charakterze pozytywnym. Oznaczają wszelkie istniejące lub przewidywane procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do rozwoju społeczności lokalnej i mogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się problemów.

Zagrożenia to zewnętrzne czynniki o charakterze negatywnym. Są określane jako procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej rozwoju, utrudniają jej funkcjonowanie, podnoszą koszty itp.

W tabeli zaprezentowano wyniki analizy strategicznej SWOT Gminy Międzyzdroje, powstałe na bazie dyskusji podczas spotkania z przedstawicielami społeczności gminy.

Tabela 11. Analiza SWOT Gminy Międzyzdroje

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Otwartość władz samorządowych na współpracę ze środowiskiem lokalnym.	Niewystarczające w stosunku do potrzeb środki na remonty i inwestycje w gminie.
Duże zaangażowanie władz samorządowych w prowadzenie polityki prorozwojowej na wysokim poziomie i stałe podnoszenie standardów świadczenia usług dla mieszkańców.	Wzrost postaw roszczeniowych wśród części społeczeństwa gminy.
Położenie geograficzne - unikalne w skali kraju - Nadmorski WPN	Wysoki stopień zdekapitalizowania infrastruktury w tym szczególnie infrastruktury drogowej na obszarze gminy.

Rozpoznawalna marka Gminy Międzyzdroje	Problem zanieczyszczenia wód powierzchniowych na obszarze gminy. Dostarczenie odpowiedniej ilości i dobrej jakości wody dla mieszkańców gminy
Rozwijająca się przedsiębiorczość lokalna.	Nierozwiązany problem z parkowaniem i wzmożonym ruchem drogowym w mieście.
Wysoki potencjał turystyczny gminy. Bogata oferta turystyczna i okolo turystyczna	Brak tanich mieszkań dla mieszkańców gminy

SZANSE	ZAGROŻENIA
Zwiększenie finansowania inwestycji poprzez dostęp do funduszy zewnętrznych.	Rosnąca konkurencja między samorządami o środki pozabudżetowe.
Wzrastająca świadomość potrzeby współpracy różnych środowisk mających wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.	Zwiększony odpływ osób z grupy produkcyjnej, w tym specjalistów i osób z kwalifikacjami i doświadczeniem.
Stworzenie rozbudowanego produktu turystycznego Gminy Międzyzdroje.	Niestabilna sytuacja bytowa rodzin (rodziny niepełne, migracja zarobkowa, wzrastające zagrożenie dysfunkcjami w rodzinach).
Rozwijanie powiązań sieciowych pomiędzy przedsiębiorcami i instytucjami działającymi w gminie.	Presja urbanizacyjna i konflikty interesów związane z wysokim budownictwem w Międzyzdrojach.
Istniejące warunki do rozwoju odnawialnych, czystych źródeł energii w gminie.	Problemy demograficzne w gminie, regionie i kraju.
Możliwości wykorzystania potencjału współpracy transgranicznej dla rozwoju gminy.	Zagrożenia pandemiczne wpływające na ruch turystyczny.

Podsumowanie

Gminę Międzyzdroje można zaliczyć do jednostek położonych w niezwykle atrakcyjnym obszarze tworzących spójny funkcjonalnie układ wielu jednostek osadniczych oraz terenów o różnym stopniu zurbanizowania, którego główną cechą jest występowanie funkcji turystycznych, a także powiązań funkcjonalnych i ekonomicznych.

Cechą, która wywiera wpływ na rozwój gminy jest przede wszystkim nadmorskie położenie, które wraz z wysoką i rosnącą dostępnością komunikacyjną będzie w kolejnych latach wyznaczać kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Dlatego też wykorzystanie unikalnego potencjału endogennego wynikającego z nadmorskiego położenia i dostępności komunikacyjnej, uwarunkowań przyrodniczych i historycznych powinno stać się kluczowym kierunkiem działań o charakterze strategicznym podejmowanych w Gminie Międzyzdroje.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych przedstawia obraz zrównoważonej lokalnej gospodarki z dużym potencjałem do dalszego rozwoju. Solidne podstawy rozwoju gospodarczego wsparte potencjałem społecznym, kreowanym przez mieszkańców gminy są niewątpliwie atutem Gminy Międzyzdroje.

Obserwacje lokalnej gospodarki wskazują jednoznacznie, że najważniejszy potencjał, jaki wydaje się posiadać gmina, związany jest z zasobami środowiska naturalnego tworzącymi dogodne warunki do stworzenia wysoce konkurencyjnego produktu turystycznego.

Już obecnie potencjał turystyczny gminy staje się magnesem przyciągającym nowych inwestorów i kreuje przedsiębiorczość lokalną.

Potencjał rozwoju gospodarki turystycznej w gminie jest bardzo duży. Dlatego niezbędne jest dalsze rozwijanie produktu turystycznego Gminy Międzyzdroje, który trafi w gusty i preferencje turystów, a jednocześnie pozwoli stworzyć sieciowy model powiązań pomiędzy przedsiębiorcami w gminie, społecznością lokalną i władzami samorządowymi.

W kwestii zagrożeń rozwojowych, jak wynika z analizy danych statystycznych, sytuacja w Gminie Międzyzdroje nie różni się zasadniczo od sytuacji w innych gminach miejsko-wiejskich w Polsce. Wyzwaniem dla gminy jest rozwój infrastruktury drogowej, czy też kwestie związane zapewnieniem wysokiej jakości powietrza w obszarach zurbanizowanych. Nasilony ruch turystyczny powoduje szereg problemów natury infrastrukturalnej jak i społecznej, co znacząco wpływa na jakość życia mieszkańców gminy.

Przeprowadzone badania porównawcze wykazały, że Gmina Międzyzdroje należy do grupy gmin miejsko-wiejskich o najwyższych dochodach co pozwala realnie myśleć o finansowaniu kolejnych wyczekiwanych przez mieszkańców inwestycji. Ranking przygotowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Szczecinie i Urząd Wojewódzki w Szczecinie. Spośród 55 gmin miejsko-wiejskich w województwie zachodniopomorskim, plasuje Gminę Międzyzdroje na 6 pozycji (w porównaniu z rokiem 2019 to awans o 22 pozycje). Świadczy to o solidnych podstawach finansowych lokalnej gospodarki.

Podsumowując za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na rozwój jednostki, można uznać następujące uwarunkowania:

a) wynikające z położenia gminy

Gmina Międzyzdroje należy do tych jednostek terytorialnych dla których uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia są szczególnie ważne. Oznacza to że każdorazowo muszą być one brane pod uwagę w tworzeniu strategicznych planów rozwoju gminy.

Położenie w obszarze nadmorskim i dogodne połączenia komunikacyjne w perspektywie wieloletniej będą kształtować przyszłe kierunki osadnictwa w gminie, a także jej rozwój.

Wpłynie to na zamiany w strukturze zagospodarowania gruntów i niewątpliwie w długiej perspektywie czasowej na dalszy rozwój funkcji turystycznych w poszczególnych miejscowościach gminy z silnie rozwiniętym centrum – miastem Międzyzdroje, będącym jednocześnie centrum administracyjnym i usługowym dla całej gminy.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Zróżnicowanie charakteru i skali problemów oraz potencjału rozwojowego gminy wynikające z uwarunkowań komunikacyjnych i ruchu turystycznego. ■ Dobra dostępność komunikacyjna – drogi wojewódzkie krajowe, bliskość lotnisk, budowa tunelu pod Świną. ■ Presja dotycząca nadmiernej urbanizacji przyrodniczo-cennych obszarów w gminie. ■ Potrzeba współpracy na osi samorząd a Dyrekcją Wolińskiego Parku Narodowego 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zapobieganie różnicowaniu procesów rozwojowych gminy („gmina dwóch prędkości”) ze względu na odmienny charakter poszczególnych miejscowości w gminie. ■ Utrzymanie odpowiedniego stanu sieci dróg lokalnych i rozwiązanie problemów komunikacyjnych związanych z ruchem turystycznym w mieście i gminie. ■ Utrzymywanie oraz podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy oraz w zakresie oferty czasu wolnego, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego. Sieciowanie współpracy.

b) wynikających z procesów demograficznych

Sytuację demograficzną w Gminie Międzyzdroje określić należy jako niepokojącą.

Atrakcyjność obszaru Gminy Międzyzdroje jako miejsca potencjalnego zamieszkania nie znajduje swoje odzwierciedlenie w współczynniku przyrostu ludności w stosunku do roku poprzedniego wg faktycznego miejsca zamieszkania. Przeprowadzone badania wskazują, że Gmina Międzyzdroje charakteryzuje się bardzo niską wartością tego wskaźnika w porównaniu do średniej powiatowej, wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Oznacza to pogłębianie się niekorzystnych procesów demograficznych wynikających z ujemnego przyrostu naturalnego, czy starzenia się społeczności lokalnej.

Problem ten powinien być brany pod uwagę w kontekście prac nad planowaniem kierunków i perspektyw rozwoju gminy. Wpływa w sposób szczególny na określone obszary działalności gminy tj. oświatę, pomoc społeczną, ochronę zdrowia itp.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Trudna sytuacja demograficzna – stały spadek liczby mieszkańców gminy. ■ Niekorzystna struktura demograficzna z wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym ■ Brak specjalistów na lokalny rynek pracy. Drenaż lokalnego rynku pracy ze względu na przygraniczne położenie.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia atrakcyjnych warunków do życia ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ludzi młodych i rodzin. ■ Rosnące potrzeby w zakresie dostępu do infrastruktury w tym taniego budownictwa mieszkalnego dla mieszkańców gminy. ■ Wzmacnianie pozytywnego wizerunku gminy, atrakcyjnego dla potencjalnych osiedleńców. ■ Tworzenie warunków dla wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gminy, co wpłynie na lokalny rynek pracy.

c) wynikających z sytuacji gospodarczej

Konkurencyjność lokalnej gospodarki decyduje o sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz determinuje możliwości rozwoju gminy. Przeprowadzone badania porównawcze, wskazują na wysoką pozycję Gminy Międzyzdroje w zakresie potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki. W Gminie Międzyzdroje dominują podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. Uznać to należy za przejaw przedsiębiorczości mieszkańców. O przedsiębiorczości mieszkańców i wzrastającej konkurencyjności lokalnej gospodarki świadczą także wartości wskaźników: udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych i udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych.

W ostatnim dziesięcioleciu dochody Gminy Międzyzdroje w przeliczeniu na jednego mieszkańca będące udziałem w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych wzrosły ponad dwukrotnie.

W 2010 roku dochody z podatku PIT w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły **495,34 zł** a w 2020 już **1 192,68 zł** (wobec 1 091,68 zł w roku 2019).

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Występujące zjawisko emigracji zarobkowej, przekładające się na odpływ kadr oraz szereg innych negatywnych konsekwencji z nim związanych. ■ Potencjał w zakresie rozwoju usług, głównie związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego (rekreacja i wypoczynek), promocją zrównoważonego stylu życia z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego gminy, obsługą ruchu turystycznego. ■ Duże problemy z aktywizacją zawodową osób o najniższym potencjale na rynku pracy – w szczególności kobiet. ■ Duża liczba sezonowych miejsc pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Łagodzenie skutków gospodarczych związanych z epidemią koronawirusa (2020/2021) i wypracowanie mechanizmów reagowania na podobne wydarzenia w przyszłości. ■ Podniesienie poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów z poszanowaniem lokalnych uwarunkowań społecznych, środowiskowych i urbanistycznych. ■ Tworzenie zintegrowanego konkurencyjnego całorocznego produktu turystycznego Gminy Międzyzdroje. ■ Rozwój i komercjalizacja oferty czasu wolnego. ■ Podejmowanie działań w zakresie aktywizacji zawodowej kobiet.

d) wynikających ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Rozwój infrastruktury technicznej jest jednym z istotnych czynników sprzyjających lokalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Wpływa bezpośrednio na atrakcyjność jednostki samorządowej, z punktu widzenia jej potencjalnych i obecnych mieszkańców. Jakość i stan infrastruktury technicznej w gminie bezpośrednio przekłada się m.in. na jej potencjał gospodarczy i jakość życia mieszkańców, a jednocześnie wydatki ponoszone na jej budowę, utrzymanie czy modernizację nierzadko stanowią jedną z ważniejszych pozycji budżetowych.

Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sieciową wpływa na stan środowiska naturalnego. W przypadku Gminy Międzyzdroje istotnym problemem jest infrastruktura komunikacyjna niedostosowana do wzmożonego ruchu turystycznego.

Wpływa to na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność inwestycyjną gminy. O ile dostęp do sieci dróg w gminie uznać należy za zadowalający o tyle stan nawierzchni wielu tych dróg jest oceniany negatywnie. Utrudnia to komunikację wewnątrzgminną i wpływa na jakość życia mieszkańców gminy. Wzmożony ruch turystyczny powoduje problemy w poruszaniu się po centrum gminy. Nadal nierozwiązany jest problem parkingów buforowych czy niskoemisyjnego lub zeroemisyjnego transportu publicznego.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Obniżenie jakości życia mieszkańców w konsekwencji niskiej jakości powietrza. ■ Negatywny wpływ procesów urbanizacyjnych i wzmożonego ruchu turystycznego na jakość środowiska naturalnego – m.in. zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, smog.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intensyfikacja działań w zakresie rozwoju sieci infrastruktury technicznej na obszarach, gdzie jest to możliwe i wskazane, z uwzględnieniem instalacji OZE. ■ Wsparcie procesu profesjonalizacji działania lokalnych przedsiębiorstw oraz promocja ich produktów i usług. ■ Dostosowanie infrastruktury technicznej w gminie do zmieniających się potrzeb mieszkańców i wyzwań związanych z turystycznym charakterem gminy. ■ Powstawanie przestrzeni multifunkcyjnych w gminie, które będą mogły czasowo rozwiązywać pojawiające się problemy. ■ Wykorzystanie zasobów geotermalnych i warunków do rozwoju alternatywnych źródeł energii.

e) wynikających ze stanu oraz potencjału środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Potencjał Gminy Międzyzdroje związany z zasobami środowiska naturalnego, można określić jako znaczący. Jednostka charakteryzuje się dużą atrakcyjnością krajobrazową i dość zróżnicowaną jak na gminę nadmorską rzeźbą terenu. Wyrazem tego jest rozwijająca się turystyka nie tylko w sezonie letnim. Nadal niewykorzystanym w pełni potencjałem gminy jest niewątpliwie Woliński Park Narodowy. Najistotniejszym czynnikiem rozwoju gminy jest i pozostanie jej nadmorski charakter.

Walory środowiskowe uzupełniane są przez niezwykle cenne zasoby kulturowe Gminy Międzyzdroje, świadczące o jej bogatej historii i mogące stać się kluczowym czynnikiem wpływającym na jej rozwój w przyszłości.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Potencjał w wykorzystaniu posiadanych zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego – dziedzictwo Słowian i Wikingów. ■ Potencjał w wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego – np. Woliński Park Narodowy itp. ■ Ograniczenia prowadzenia inwestycji wpływających na zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Rozwój i komercjalizacja oferty czasu wolnego. ■ Stworzenie nowych i promowanie istniejących produktów turystycznych gminy w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gminy. ■ Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym czystości środowiska naturalnego i zapobieganie zanieczyszczeniu wód gruntowych. ■ Rozwiązanie problemu wód deszczowych w mieście. ■ Zrównoważone planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w całej gminie.

f) wynikających z poziomu rozwoju kapitału społecznego

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest ważnym elementem polityki umacniania demokracji lokalnej w Gminie Międzyzdroje. Wzrastająca partycypacja społeczna mieszkańców gminy, przejawia się poprzez aktywną działalność fundacji, stowarzyszeń i pozostałych organizacji funkcjonujących w gminie.

Dużą rolę w kształtowaniu aktywności społecznej odgrywają placówki edukacyjne i kulturalne. Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność biblioteki i domu kultury, uniwersytetu III wieku.

Rozwijająca się z powodzeniem współpraca samorządu z podmiotami pozarządowymi wskazuje na wysoki potencjał lokalnej społeczności w zakresie samorządności

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Wzrost zaangażowania mieszkańców gminy w działania podejmowane przez podmioty pozarządowe. ■ Duża aktywność instytucji kultury działających na obszarze gminy. ■ Niska atrakcyjność miejscowych szkół podstawowych dla uczniów z terenu gminy (wyniki egzaminu 8. klasisty).	<ul style="list-style-type: none"> ■ Pełne wykorzystanie potencjału płynącego z zasobów kapitału społecznego i organizacyjnego mieszkańców gminy. ■ Włączenie placówek kultury i organizacji pozarządowych w tworzenie oraz rozwój atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób starszych. ■ Diagnoza przyczyn niesatysfakcjonujących wyników egzaminów w placówkach szkolnych z terenu gminy, wdrożenie działań służących podniesieniu poziomu nauczania. ■ Optymalizacja oferty edukacyjnej z uwzględnieniem zmian i trendów demograficznych.

g) wynikających ze stanu finansów publicznych

Rozwój każdej jednostek samorządowych w znacznym stopniu zależy od ich sytuacji finansowej. Posiadane zasoby finansowe stanowią fundament funkcjonowania gminy oraz warunkują realizację wszelakich zadań, w tym o charakterze inwestycyjnym.

Dzięki racjonalnej polityce budżetowej prowadzonej przez samorząd, gmina znajduje się w dobrej sytuacji finansowej, co wskazuje na możliwość rozwijania aktywności służącej zaspokajaniu zidentyfikowanych potrzeb społeczności lokalnej.

Analizując sytuację finansową gminy w latach 2010-2020, należy zwrócić uwagę na fakt zwiększających się wpływów budżetowych. W analizowanym okresie dochody własne gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyraźnie wzrosły. Zwiększyły się z 6 523,37 zł w 2010 roku, do 10 812,41 zł w roku 2020.

W badanym okresie wydatki ogółem ponoszone przez Gminę Międzyzdroje w poszczególnych latach wyraźnie wzrastały. W roku 2020 wyniosły one **64 070 493,40 zł** (wobec **47 307 015,45 zł** w 2019r i **61 917 641,40** w roku 2010).

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none"> ■ Względna stabilność finansów gminy – wzrost dochodów tożsamy ze wzrostem wydatków. ■ Wysokie wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca. ■ Wysokie dochody z udziału w podatku od osób fizycznych i prawnych. ■ Wysokie wydatki na funkcjonowanie systemu oświatowego w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Optymalizacja wydatków gminy przy jednoczesnym podniesieniu poziomu dochodów. ■ Planowana długofalowo polityka inwestycyjna, odpowiadająca na realne problemy i potrzeby, uwzględniające możliwości budżetowe gminy, wykorzystująca wsparcie zewnętrzne. ■ Optymalizacja kosztów funkcjonowania placówek oświatowych w gminie.

Rekomenduje się poza tym:

Rozważnie możliwości stworzenia Strategii Rozwoju Systemu Oświaty do 2030 roku. Proponuje się stworzenie i wdrożenie lokalnych standardów w zakresie funkcjonowania systemu oświaty (w tym zatrudnienia w placówkach oświatowych obejmujących nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami), kultury i administracji w gminie.

Celowym wydaje się podjęcie działań zmierzających do opracowania Programu Przyciągania Inwestorów oraz Gminnego Programu Wspierania Turystyki służącego szerszemu usieciowieniu usług turystycznych w gminie.

Zarządzanie strategiczne w Gminie Międzyzdroje w kolejnych latach postrzegane być powinno jako kluczowy z punktu widzenia zarządzania proces, którego celem jest rozstrzygnięcie o najważniejszych problemach i rozwoju lokalnej społeczności.

Przygotowane dokumenty strategiczne powinny w szczególny sposób uwzględniać kierunki rozwoju gminy z uwzględnieniem wskazanych wyżej uwarunkowań i wdrażać stosowne rozwiązania organizacyjne i finansowe będące postawą kreacji warunków wielofunkcyjnego rozwoju gminy.

Spis wykresów

WYKRES 1. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW GMINY MIĘDZYDROJE W LATACH 2010-2020	27
WYKRES 2. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU LUDNOŚCI W STOSUNKU DO ROKU POPRZEDNIEGO WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA [%]	27
WYKRES 3. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE MIĘDZYDROJE DO 2030 R.	28
WYKRES 4. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI W GMINIE	29
WYKRES 5. WSPÓŁCZYNNIK POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO (ODSETEK LUDNOŚCI W WIEKU 25-34 LAT) [%]	30
WYKRES 6. WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	31
WYKRES 7. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO OGÓŁEM	32
WYKRES 8. WSPÓŁCZYNNIK EMIGRACJI (ODPŁYWU WĘDRÓWKOWEGO)	33
WYKRES 9. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 1000 LUDNOŚCI	35
WYKRES 10. JEDNOSTKI NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON NA 1000 LUDNOŚCI	36
WYKRES 11. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 1000 LUDNOŚCI	36
WYKRES 12. PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W GMINIE MIĘDZYDROJE [W ZŁ]	37
WYKRES 13. UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHODY BUDŻETU PAŃSTWA PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH (PIT) W ZŁ NA 1 MIESZKAŃCA	38
WYKRES 14. DOCHODY Z PIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W ZŁ	38
WYKRES 15. DOCHODY WŁASNE - UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHODY BUDŻETU PAŃSTWA PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH W ZŁ	41
WYKRES 16. DOCHODY Z CIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA	42
WYKRES 17. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU NA 10 TYS. PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ	43
WYKRES 18. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE MIĘDZYDROJE	44
WYKRES 19. ODSETEK BEZROBOTNYCH KOBIET WŚRÓD BEZROBOTNYCH OGÓŁEM [%]	44
WYKRES 20. LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓŁEM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]	45
WYKRES 21. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH DO 25 ROKU ŻYCIA	46
WYKRES 22. ILOŚĆ OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W GMINIE MIĘDZYDROJE	47
WYKRES 23. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI WODOCIĄGOWEJ	49
WYKRES 24. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI KANALIZACYJNEJ	50
WYKRES 25. DŁUGOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE [W KM]	50
WYKRES 26. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE MIĘDZYDROJE [W KM]	51
WYKRES 27. ŚCIEKI OCZYSZCZANE ODPROWADZONE W DAM ³	51
WYKRES 28. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI GAZOWEJ [W %]	52
WYKRES 29. ILOŚĆ PORAD MEDYCZNYCH W RAMACH PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ	58
WYKRES 30. PRZYCZYNY ZGONÓW W POWIECIE KAMIEŃSKIM	59
WYKRES 31. LUDNOŚĆ NA APTEKĘ OGÓLNODOSTĘPNĄ	59
WYKRES 32. WYDATKI OGÓŁEM NA POMOC SPOŁECZNĄ [W ZŁ]	61
WYKRES 33. RODZINY OTRZYMUJĄCE ZASIŁKI RODZINNE NA DZIECI	61
WYKRES 34. LICZBA DZIECI, NA KTÓRE RODZICE OTRZYMUJĄ ZASIŁEK RODZINNY	62
WYKRES 35. KWOTA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH WYPŁACANYCH MIESZKAŃCOM GMINY MIĘDZYDROJE [W TYS. ZŁ]	62
WYKRES 36. LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH W GMINIE MIĘDZYDROJE	76
WYKRES 37. LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU 0-14 LAT W GMINIE MIĘDZYDROJE	76
WYKRES 38. ŁĄCZNA KWOTA DOCHODU DO OPODATKOWANIA [W TYS. ZŁ]	79
WYKRES 39. ŁĄCZNA LICZBA PODATNIKÓW PRZYPADAJĄCA NA 1000 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM	80
WYKRES 40. ŁĄCZNA LICZBA PODATNIKÓW UZYSKUJĄCYCH DOCHODY Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	80
WYKRES 41. ŁĄCZNA KWOTA DOCHODÓW Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ [W ZŁ]	81
WYKRES 42. ŁĄCZNA KWOTA DOCHODÓW Z TYTUŁU STOSUNKU PRACY [W ZŁ]	81

WYKRES 43. DOCHODY BUDŻETU GMINY MIĘDZYDROJE [W ZŁ]	86
WYKRES 44. DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	86
WYKRES 45. DOCHODY GMIN POWIATU KAMIENSKIEGO W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W 2020 R [W ZŁ]	87
WYKRES 46. DOCHODY WŁASNE GMINY MIĘDZYDROJE W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	88
WYKRES 47. DOCHODY WŁASNE GMIN POWIATU KAMIENSKIEGO W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W ROKU 2020 [W ZŁ]	88
WYKRES 48. DOCHODY Z TYTUŁU UDZIAŁU W PIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W GMINACH POWIATU KAMIENSKIEGO W ROKU 2020 [W ZŁ].	89
WYKRES 49. DOCHODY Z TYTUŁU UDZIAŁU W CIT W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W GMINACH POWIATU KAMIENSKIEGO W ROKU 2020 [W ZŁ].	89
WYKRES 50. WYDATKI OGÓŁEM W GMINIE MIĘDZYDROJE [W ZŁ]	90
WYKRES 51. WYDATKI OGÓŁEM BUDŻETU GMINY MIĘDZYDROJE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [W ZŁ]	91
WYKRES 52. WYDATKI BUDŻETU GMIN POWIATU KAMIENSKIEGO NA 1 MIESZKAŃCA W 2020 R [W ZŁ]	91
WYKRES 53. WYDATKI MAJĄTKOWE W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [W ZŁ]	92
WYKRES 54. WYDATKI MAJĄTKOWE GMIN POWIATU KAMIENSKIEGO PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [W ZŁ]	92
WYKRES 55. WYDATKI INWESTYCYJNE W GMINIE MIĘDZYDROJE [W ZŁ]	93
WYKRES 56. UDZIAŁ WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W WYDATKACH OGÓŁEM W 2020 ROKU [W %]	93
WYKRES 57. WYDATKI Z BUDŻETU GMINY W DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE [W ZŁ]	93
WYKRES 58. WYDATKI W DZIALE 801- OŚWIATA I WYCHOWANIE W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA W GMINACH POWIATU KAMIENSKIEGO W 2020 R [W ZŁ]	94
WYKRES 59. STOPIEŃ SFINANSOWANIA WYDATKÓW NA OŚWIATĘ SUBWENCJA OŚWIATOWĄ [%]	94

Spis rysunków

<i>RYSUNEK 1. POŁOŻENIE MIASTA I GMINY MIĘDZYDROJE W UKŁADZIE POWIATOWYM</i>	5
<i>RYSUNEK 2. SOŁECTWA W GMINIE MIĘDZYDROJE</i>	6
<i>RYSUNEK 3 . PANORAMA GMINY MIĘDZYDROJE</i>	17
<i>RYSUNEK 4. PODZIAŁ GMINY NA JEDNOSTKI PLANISTYCZNE</i>	23
<i>RYSUNEK 5. UDZIAŁ SOŁECTW W CAŁKOWITEJ LICZBIE LUDNOŚCI</i>	26
<i>RYSUNEK 6. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE MIĘDZYDROJE</i>	29
<i>RYSUNEK 7. LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH</i>	30
<i>RYSUNEK 8. ODSETEK OSÓB W WIEKU POWYŻEJ 65 ROKU ŻYCIA</i>	32
<i>RYSUNEK 9. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA 1 TYS. MIESZKAŃCÓW</i>	34
<i>RYSUNEK 10. LICZBA PODMIOTÓW NOWO ZAREJESTROWANYCH (OGÓŁEM)</i>	35
<i>RYSUNEK 11. PODMIOTY GOSPODARZE NA 1 TYS. MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM</i>	39
<i>RYSUNEK 12. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM</i>	40
<i>RYSUNEK 13. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZATRUDNIAJĄCYCH DO 9 OSÓB NA JEDEN TYSIĄC MIESZKAŃCÓW</i>	41
<i>RYSUNEK 14. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU NA 10 TYS. PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ</i>	42
<i>RYSUNEK 15. OBSZARY NATURA 2000 (SIEDLISKOWE) : UJŚCIE ODRY I ZALEW SZCZECIŃSKI</i>	67
<i>RYSUNEK 16. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW</i>	74

Spis tabel.

TABELA 1. WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY MIĘDZYDROJE	18
--	----

TABELA 2. INFRASTRUKTURA DROGOWA W GMINIE MIĘDZYZDROJE [W KM]	54
TABELA 3. STAN INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W GMINIE	55
TABELA 4. PROJEKTY ZREALIZOWANE W RAMACH MIĘDZYZDROJSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO W 2020 R.....	75
TABELA 5. PODATEK NALEŻNY PO ODLICZENIU	79
TABELA 6. ŁĄCZNA KWOTA PRZYCHODÓW MIESZKAŃCÓW GMINY MIĘDZYZDROJE Z TYTUŁU EMERYTURY I RENTY	81
TABELA 7. KWOTA PODATKU NALEŻNEGO PODATNIKÓW W WIEKU DO 26. LAT	82
TABELA 8. PODATNICY W GMINIE MIĘDZYZDROJE	83
TABELA 9. AKTYWNOŚĆ PODATNIKÓW OGÓŁEM	84
TABELA 10. DOCHODY MIESZKAŃCÓW Z RÓŻNYCH FORM AKTYWNOŚCI.....	84
TABELA 11. ANALIZA SWOT GMINY MIĘDZYZDROJE.....	96